

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky a psychologie

Bakalářská práce

Volný čas středoškolské mládeže v Třeboni

Vypracoval: Ing. Bc. Eliška Provázková

Vedoucí práce: PhDr. Iva Žlábková, Ph.D.

České Budějovice 2018

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Třeboni dne 27.4.2018

.....
Eliška Provázková

Poděkování

Děkuji vedoucí práce PhDr. Ivě Žlábkové, Ph.D. za trpělivé vedení při tvorbě mé bakalářské práce, za rady a připomínky během konzultací a za čas, který mi věnovala. Poděkování patří také žákům a učitelům středních škol, kteří se ochotně zúčastnili výzkumu, a mé rodině, která mě po celou dobu studia podporovala.

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá tématem pravidelných volnočasových aktivit středoškolské mládeže v Třeboni.

Teoretická část charakterizuje mládež, její postoje k volnému času a její volný čas jako takový, funkce volného času, možnosti využívání volného času, rozvoj volného času v lidském životě, faktory ovlivňující volný čas, možné problémy s využíváním volného času, vliv rodiny na trávení volného času, středoškolskou mládež a vlivy působící na její volný čas, vrstevnickou skupinu mládeže a její specifický způsob trávení volného času, vliv masmédií na volný čas středoškolské mládeže, životní styl současné mládeže a jeho vliv na kvalitu prožívání volného času a vztah mládeže ke sportu.

Praktická část je zaměřena na seznámení se s institucemi a středisky, které nabízejí volnočasové aktivity pro mladé lidi v lokalitě Třeboň. V této části jsou uvedeny činnosti, kterým se zdejší mládež věnuje, ale i překážky, které ovlivňují jejich účast či neúčast v nich. Tato část obsahuje výzkum zaměřený na pravidelné volnočasové aktivity, kterým se zdejší mládež nejvíce a nejraději věnuje.

Klíčová slova: mládež, volný čas, pravidelné volnočasové aktivity, aktivity mládeže, sport, zájmové činnosti.

Annotation

The thesis deals with the subject of regular free-time activities of 15-to 19 year-old teenagers in Třeboň.

The theoretical part characterizes teenagers, their leisure activities and their attitude to free-time activities. The theoretical part also deals with function of free time, options how teenagers can spend their leisure time, development of free-time activities in human life, factors which effects leisure time, possible problems of free-time activities, influence of family on leisure activities. This theoretical part also characterizes teenagers at high school and possible influences on their free time, their peers and how their peers spend leisure time, also influence of mass media

and lifestyle on leisure activities of teenagers at high school. The thesis also deals with the relationship of teenagers to sport.

The practical part of this thesis focuses on meeting with institutions and places where they offer free-time activities for young people in Třeboň. This part contains activities which teenagers in Třeboň do but also obstacles which affect teenagers participation or non-participation in these activities. This part includes research focused on regular free-time activities which teenagers in Třeboň like and do the most.

Key words: teenagers, leisure time, regular free-time activities, activities of teenagers, sports, hobbies.

Obsah

ÚVOD	3
I. TEORETICKÁ ČÁST	5
1 Volný čas	5
1.1 Funkce volného času	8
1.2 Varianty volnočasových aktivit	9
1.3 Zájmová činnost a její formy	13
1.4 Instituce zajišťující volný čas mládeže	16
1.5 Vývoj volného času	22
1.6 Shrnutí.....	23
2 Faktory ovlivňující volný čas	24
2.1 Rodina	25
2.1.1 Vliv rodiny na trávení volného času.....	28
2.2 Středoškolská mládež a vlivy působící na její volný čas.....	30
2.3 Vrstevnická skupina mládeže a její specifický způsob trávení volného času	32
2.4 Vliv masmédií na volný čas středoškolské mládeže	34
2.5 Životní styl současné mládeže a jeho vliv na kvalitu prožívání volného času	36
2.6 Mládež a sport	37
2.7 Možné problémy s využíváním volného času	39
2.8 Shrnutí.....	41
Shrnutí teoretické části.....	42
II. EMPIRICKÁ ČÁST	43
1 Výzkumné šetření	43
1.1 Cíle výzkumu	43
1.2 Výzkumné otázky	44
1.3 Výzkumné metody	44
2 Vyhodnocení výsledků výzkumného šetření	46
2.1 Specifikace regionu Třeboň	46
2.2 Nabídka volnočasových aktivit v Třeboni	47
2.2.1 Kultura.....	47
2.2.2 Střední školy, Základní umělecká škola, Dům dětí a mládeže a Junák	48

2.2.3	Rekreace a sport	50
2.3	Výzkumný soubor	50
3	Analýza a interpretace výsledků výzkumu	52
3.1	Všeobecné rozdělení komunikačních partnerů	52
3.2	Způsob trávení volného času místní mládeží.....	54
3.3	Sociální preference žáků při trávení volného času	72
3.4	Preference lokality při trávení volného času	80
3.5	Spokojenost s prožíváním volného času	81
3.6	Preference činností při plánování volného času.....	82
3.7	Preference cílů při využívání volného času.....	88
3.8	Informační prameny volnočasových aktivit.....	88
3.9	Vliv masmédií na způsob trávení volného času	90
3.10	Faktory omezující volnočasové aktivity	93
4	Vyhodnocení výzkumných otázek.....	101
5	Diskuze	110
6	Závěr.....	114
6.1	Srovnání volnočasových aktivit podle pohlaví.....	116
6.2	Srovnání volnočasových aktivit podle věkových skupin	116
6.3	Srovnání volnočasových aktivit podle druhu škol.....	117
6.4	Srovnání volnočasových aktivit podle místa bydliště	117
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	118
	Seznam použitých zkratk	122
	Seznam tabulek.....	123
	Seznam grafů	124
	Přílohy	126

ÚVOD

Ve své bakalářské práci jsem se zaměřila na problematiku volného času středoškolské mládeže. Dané téma jsem si zvolila vzhledem k tomu, že už řadu let působím v místním oddílu jako trenérka házené. Po celou dobu, kdy se této činnosti věnuji, se všechny sportovní kluby v mém okolí, i přes značné úsilí spojené s nábořem nových jedinců, potýkají s nedostatečnou členskou základnou dětí a mládeže.

U jednoho pojem volného času vyvolá krásnou příjemnou představu volných křídel ptáků, svobody pohybu, poklidu a neomezeného prostoru. Druhý vidí volný čas jako možnost věnovat se činnostem, které má rád, baví ho a uspokojují, přináší radost a uvolnění. Tyto činnosti nejen může, ale hlavně chce dělat, zatímco práci zahrnuje do sféry povinností, které vykonávat musí, ať již chce, či nikoliv (Pávková et al., 2002).

Mezi těmito dvěma světy nevede přesná hranice. Co jeden pociťuje jako povinnost může druhý vnímat jako příjemnou zábavu a naopak. Povinnost nemusí být vždy prožívána jako něco nepříjemného (Pávková et al., 2002).

Volný čas je královstvím lidské svobody, v němž může být člověk sám sebou a prostřednictvím svobodně zvolených aktivit se realizovat a rozvíjet. Tímto rozvojem jedince dochází i k rozvoji společnosti. Ve volném čase však na nás také číhá nejedno úskalí a nebezpečí v podobě nicnedělání, životní nudy nebo vysloveně nežádoucího jednání vůči sobě, druhým lidem, majetku či přírodě (Hofbauer, 2004).

Psychika člověka prochází v dnešní době nejednou zatěžkávací zkouškou. Musíme zvládnout velké množství činností – očekává se od nás, že budeme úspěšní v zaměstnání, ale také že obstojíme ve společnosti. Jenže člověk není stroj, který je schopný pracovat po celých 24 hodin, a proto k životu nutně potřebuje odpočinek a relaxaci. Svůj denní či týdenní režim by si měl umět každý zorganizovat tak, aby v něm našel prostor pro volný čas, který pak prožije kvalitně, plnohodnotně a aktivně.

Nekvalitní prožívání volného času často vede k rozvoji rizikových forem chování jako je požívání alkoholu, drog, hraní automatů, počítačových her, či nadměrné a bezpředmětné vysedávání u televizorů. Společenskou důležitost volného času tedy spatřuji hlavně v jeho hodnotné náplni. Domnívám se, že dnešní děti jsou při trávení volného času spíše pasivní, a že ze strany rodičů tomuto problému není bohužel

věnována patřičná pozornost, a to i přes to, že se o volnočasové aktivity dětí daleko více zajímáme a snažíme se je ve větší míře koordinovat.

Cílem této práce je zjistit, jestli opravdu většinu mladých lidí uspokojují pasivní aktivity nebo se mezi nimi vyskytují i takoví, pro které je náplní jejich života například sport.

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a výzkumnou část. V teoretické části se hned po úvodu zaměřuji v první kapitole na obecnou charakteristiku pojmu volný čas a jeho funkce, možnosti využívání volného času, zájmová činnost a její formy, instituce zajišťující volný čas mládeže a vývoj volného času. Druhá kapitola je věnovaná faktorům, které působí na volný čas. Rozvádí pojem rodina, coby prvotní socializační činitel a její podíl na organizování volného času dítěte. Už od útlého dětství je velmi důležitá angažovanost rodičů ve výchově, ochota a zájem do určité míry kontrolovat volný čas dětí a motivovat je k aktivnímu způsobu trávení volného času. Ve své práci proto zmiňuji, jakou důležitou roli hraje rodina ve způsobu trávení volného času dítěte a popisuji i další faktory, které mohou ovlivňovat aktivní či pasivní prožívání volného času dospívajících. Kapitola se dále zabývá školou, popisuje mládež, její volný čas a specifika trávení volného času vrstevnické skupiny, okrajově se zmiňuje o volnočasových zařízeních a pokouší se vysvětlit jaký vliv mají současná média na mladé lidi. Dotýká se problematiky životního stylu a sportu i jejich vlivu na volnočasové aktivity. Obsahem této kapitoly jsou i možné problémy spojené s využíváním volného času současnou mládeží. Zmiňuje se zde vliv sociálního prostředí i negativní vliv masmédií na jedince a jeho volný čas.

Výzkumná část bakalářské práce obsahuje cíl práce, metody výzkumu a charakteristiku výzkumného souboru. V této praktické části se pokusím na základě analýzy způsobů využívání volného času u mládeže ve věku 15 až 19 let vystihnout předpokládané vývojové tendence. Nejrozsáhlejší je pak analýza dotazníkového šetření, kterou tvoří tabulky a grafy s komentářem. V závěru jsou shrnuty výsledky dotazníkového šetření.

Pro sestavení teoretické části jsem použila odbornou literaturu z oblasti pedagogiky a psychologie se zaměřením na volný čas dětí. Podrobný přehled uvádím v seznamu použitých zdrojů na konci bakalářské práce.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 Volný čas

O definování pojmu volný čas se pokoušela celá řada odborníků a jejich názory se v mnohém shodují a překrývají, ale do určité míry se i navzájem liší. U většiny z nich můžeme vyzdvihnout dva základní ukazatele, které specifikují tento termín, a to svobodu a volnost rozhodování.

V současnosti pojem volný čas představuje možnost věnovat se činnostem, které nás baví, máme je rádi a přinášejí nám radost, uvolnění a spokojenost. Už i J. A. Komenský se zabýval volným časem, který rozdělil rovným dílem mezi práci, spánek a aktivní odpočinek představující v jeho pojetí hlavně vzdělávání (Spousta et al., 1997).

Volný čas je čas, kdy člověk nejvíce patří sám sobě a svobodně a dobrovolně vybírá a koná takové činnosti, které mu přinášejí zábavu, radost, potěšení a odpočinek. Je to čas, kdy obnovuje a rozvíjí své tělesné a duševní, popř. i tvůrčí schopnosti a koná ze svého vnitřního nutkání a zájmu. Do volného času patří zábava, rekreace, odpočinek, zájmová a dobrovolná společensky prospěšná činnost, ale také dobrovolné vzdělávání (Němec et al., 2002).

Pro Hofbauera (2004) je prožívání volného času stavem, kdy člověk nekoná pod tlakem závazků plynoucích z jeho sociálních rolí. Po splnění pracovních i nepracovních povinností zbývá každému jedinci čas, který je naplněn příjemně očekávanými aktivitami. Konání v tomto časovém prostoru přináší uspokojení a příjemné zážitky a je závislé na svobodné vůli. Hlavní rozměr volného času je v odpočinku, zábavě a rozvoji osobnosti.

Průcha et al. (2003) vymezují volný čas jako opak doby potřebné pro vykonání nutné práce a všech povinností, který slouží k reprodukci sil. Ve volném čase si svobodně vybíráme činnosti, jež nám přinášejí pocit uspokojení a uvolnění, a které děláme dobrovolně a rádi.

Podobně Pávková et al. (2002) rozumí volným časem dobu, která nám zůstane po splnění všech našich povinností a nutné práce a představuje oblast naší svobodné volby. Řadí sem činnosti, jež konáme rádi a dobrovolně, způsobují nám radost i uspokojení a přinášejí nám uvolnění, jako např. zábavu, odpočinek, rekreaci, zájmové

a společensky prospěšné činnosti, dobrovolné vzdělávání, ale i časové ztráty spojené s tímto konáním.

Pávková et al. (2002) vyřazuje z volného času dětí a mládeže vyučování a další uložené vzdělávání, nutnou přípravu, povinnosti spojené s chodem domácnosti nebo výchovného zařízení, základní péči o zevnějšek a osobní věci, sebeobsahu a s tím vším spojené časové ztráty.

Procházka ve své publikaci zkoumá pojem volného času současné mládeže z hlediska sociální pedagogiky. Volným časem rozumí dobu, v níž jedinec svobodně rozhoduje o činnostech, kterým se bude věnovat, a to čistě na základě vlastních zájmů, pocitů a nálad (Procházka, 2012).

Vážanský (2001) vymezuje volný čas jako časový prostor umožňující svobodnou volbu činností, které nezávisí na společenských povinnostech, jsou vykonávány dobrovolně a jedinec při nich má příjemné zážitky a prožívá pocit uspokojení.

S otázkou volného času spojuje Vážanský pracovní dobu a na volný čas tak pohlíží ze stránky časové, ale poukazuje také na obsahové pojetí volného času představující volný čas a svobodu. Z tohoto pohledu vidí dva hlavní směry:

- negativní pojetí volného času chápe jako dobu, která zůstane jedinci po vykonání všech povinností a uspokojení jeho základních fyziologických potřeb,
- pozitivní vnímání volného času pak představuje volně použitelný časový prostor, v němž jedinec může dělat to, k čemu ho nikdo nenutí a ani podvědomě nenabádá, kde se může skutečně svobodně realizovat (Vážanský, 2001).

Podobný náhled na volný čas má i Hájek et al. (2011), když tímto pojmem rozumí:

- v negativním pojetí čas, který zůstane jedinci po splnění všech jeho povinností,
- v pozitivním pojetí pak jde o časový prostor, kdy si člověk svobodně volí své činnosti,
- dobu, která člověku zůstane z 24 hodin po odečtení času stráveného prací, péčí o rodinu a domácnost a také času věnovaného vlastním fyzickým potřebám včetně spánku, s tímto časem si každý jedinec nakládá podle svého uvážení a svých zájmů a představuje opak doby nutné pro splnění pracovních a jiných povinností a doby potřebné k reprodukci sil,

- čas, kdy se můžeme věnovat činnostem, které chceme dělat, baví nás, máme je rádi, přinášejí nám radost a uvolnění.

Podle Pávkové et al. (2002) lze posuzovat volný čas také z mnoha jiných hledisek:

- Ekonomické hledisko zkoumá, kolik prostředků společnost investuje do zařízení pro volný čas a zda a jakým způsobem se alespoň část nákladů vrátí. Volný čas v tržní ekonomice představuje značně komerční, samostatné a většinou dobře prosperující odvětví, rezignující často na vzdělávání a kultivaci osobnosti. Prostředky, které jsme schopni a ochotni investovat pro využívání volného času, se nám v budoucnosti bohatě vrátí, protože odpočínutý člověk lépe zvládá mezilidské vztahy na pracovišti a podává vyšší pracovní výkony.
- Sociologické a sociálně-psychologické hledisko zvažuje, jak činnosti ve volném čase přispívají k utváření mezilidských vztahů a jestli pomáhají tyto vztahy zlepšovat.
- Politické hledisko sleduje, jakou mírou stát svými institucemi působí na volný čas lidí žijících na jeho území. Stát určuje školskou politiku od níž se odvíjí i pozornost k zařízením pro ovlivňování volného času.
- Zdravotně-hygienické hledisko se zaměřuje na podporu zdravého tělesného i duševního vývoje člověka. Podíváme-li se na křivku výkonnosti, pak je prokázáno, že člověk podává největší výkon dopoledne mezi 9. až 11. hodinou, po obědě se výkon snižuje a opět narůstá okolo 15. až 16. hodiny. Tomu je třeba přizpůsobit denní režim. Správná volba aktivit ve volném čase má pozitivní účinky i na zdravotní stav člověka.
- Pedagogický a psychologický pohled sleduje, jakým podílem činnosti ve volném čase přispívají k uspokojování biologických i psychických potřeb člověka, přičemž respektuje individuální i věkové odlišnosti způsobu využívání volného času.

Pro každého jedince je velmi důležitá vyváženost jeho volného času a povinností. Jak a co budeme ve volném čase dělat záleží jen na každém z nás, ale měli bychom mít na paměti, že volnočasové aktivity by na nás měly působit pozitivně a měly by nám přinášet pocit štěstí, radosti a spokojenosti.

1.1 Funkce volného času

Volný čas by měl člověku sloužit v první řadě k obnově sil a k odpočinku a je pro fungování člověka stejně důležitý a nezbytný jako jídlo, voda, vzduch či spánek.

Především u dětí školního věku patří k výše uvedeným funkcím také duševní rozvoj osobnosti. Dětem se zkvalitňuje jejich vědomostní, hodnotová a postojeová úroveň a jsou tak daleko lépe připraveny na budoucí náročnější studium nebo praktický život.

Veselá (1997) vnímá volný čas jako časový prostor, ve kterém člověk může realizovat svobodnou volbu činností a pomáhá mu k reprodukci sil, které ztrácí při povinných pracovních činnostech.

Funkcemi volného času jsou zábava, odpočinek a sebevzdělávání. Bez volného času by byl život méně radostný, mnohostranný a kulturní (Veselá, 1997).

Hofbauer (2004) radí mezi hlavní funkce volného času:

- oddech, odpočinek a rekreaci pro regeneraci pracovních sil,
- zábavu pro obnovu duševních sil a relaxaci,
- rozvoj osobnosti získáním a osvojením si nových dovedností, poznatků a návyků,
- rozvoj způsobilosti k získávání životních postojů a utváření sociálních vztahů,
- veřejně prospěšnou a solidární činnost a služby,
- podporu zdravotní ochrany
- a spoluúčast na vytváření kultury.

Volný čas představuje relativně snadno dostupnou příležitost pro vzdělávání, získávání informací a životní orientaci (Vážanský, 2001).

Základními funkcemi volného času jsou odpočinek, zábava, zájmová činnost, žádoucí soužití se společenským prostředím a vzdělávání. Volnočasové aktivity jedince jsou projevem jeho zájmů a potřeb (Vážanský, 2001).

Podle Pávkové (2003) má volný čas 3 hlavní funkce:

- regenerační funkce, kdy odpočinkem obnovujeme své síly,
- kompenzační funkce slouží pro vyrovnání jednostranného zatížení
- a funkce všestranného rozvoje osobnosti.

Slepičková (2005) rozděluje funkce volného času do tří skupin:

- Instrumentální (nástrojová) funkce se odvíjí od změny stylu řízení práce v průmyslové výrobě zlepšením organizace práce. Aby dělníci dosahovali vysokých výkonů, musí mít také možnost zregenerovat své síly. Více volna pro lidi ale přichází až s uzákoněním osmihodinové pracovní doby.
- Humanizační funkce je naplněna zejména socializační, vzdělávací a výchovnou možností volného času.
- Zábavní funkce se váže k psychologickému a sociálně-psychologickému pojetí volného času. Volný čas nám dává možnost odpoutat se od povinností a problémů, které přináší každodenní život, je prostorem pro osobní zájmy, záliby a potřeby, jejichž splněním umocníme příjemné prožitky a získáme pocit uspokojení. Mezi hlavní znaky volného času patří zábava, radost a prožitek.

Volný čas je mimopracovní a mimoškolní čas, který můžeme vyplnit svobodně, na základě našich zájmů, nálad a pocitů. Plní funkci relaxační, rekreační a rozvojovou. S rostoucími nároky v pracovní sféře se lidé často zaměřují na volný čas jako na prostor, kde se dají uplatňovat vlastní hodnoty a představy o životě. Mnoho mladých lidí, stejně tak jako mnoho dospělých jedinců, chápe volný čas jako takzvaný protipól vůči pracovní a školní době. Ve volném čase mohou plně realizovat své představy a zájmy.

1.2 Varianty volnočasových aktivit

Pro mládež představuje volný čas nezbytnou a nenahraditelnou složku jejich života, a to ať již se jedná o volný čas trávený v rámci institucí pro to zřízených, či ve spontánních aktivitách mimo tento rámeček. Volnočasové aktivity jsou pro jedince nosným prvkem relaxace a neformálních kontaktů s vrstevníky, umožňují dosáhnout pocitu úspěchu a seberealizace, zvyšují úroveň nezbytných kompetencí, nahrazují nedostatek citové péče ze strany rodičů a vyloučené děti včleňují do přirozeně vytvářených dětských kolektivů.

Účast na volnočasových aktivitách je motivována především dobrovolným a relativně samostatným rozhodnutím jedince a není tedy společensky stanovenou povinností jako školní docházka (Hájek et al., 2011).

Jedinec v moderní společnosti netouží po dalším zásahu do svého soukromého života, neboť cítí, jak velká část jeho života je už plně organizována. Ve volnočasových aktivitách tedy upřednostňuje svobodně vybrané činnosti, které souvisí s jeho zájmy a časovými možnostmi. Preferencí prožitku se snaží vykompenzovat svůj vysoký pracovní výkon (Hodaň a Dohnal, 2005).

Děti, ačkoliv mají oproti dospělým poměrně dost volného času, ještě nemají plně rozvinuty své osobní zájmy, a proto potřebují pro orientaci v zájmové činnosti velmi pestrou nabídku (Spousta et al., 1997).

Rozdíl mezi volným časem dětí a volným časem dospělých spočívá v tom, že děti v něm všestranně rozvíjejí svou osobnost (Veselá, 1997).

Z pohledu společenské prospěšnosti rozděluje Pávková et al. (2002) možnosti využití volného času na aktivity, které představují budoucí společenský přínos, kdy se jedinec rozvíjí vhodným způsobem, a tudíž se jedná o jev žádoucí. Na druhé straně pak vidí neefektivní, až patologicky se projevující a pro společnost tedy z dlouhodobého hlediska nežádoucí, možnosti využívání volného času.

Zamyslíme-li se nad optimálním způsobem využívání volného času, dojdeme k závěru, že volný čas je nedostatečně využíván pro regeneraci, kultivaci, relaxaci, vzdělávání či zábavu jedince (Vážanský, 2001).

Sak (1998) uvádí základní a stručné rozdělení volnočasové orientace na:

- kulturní – zahrnují aktivity receptivního i tvořivého charakteru a jejich nositeli jsou čínorodí jedinci se zájmem o kulturu a vyhraněným životním stylem, tzv. kulturní elita mezi mládeží,
- sportovní – sem patří velmi vyhraněné, ale obsahově chudé volnočasové orientace,
- konzumně extrovertní – zprostředkovávají kontakt s ostatními lidmi a mají tedy zjevný sociální charakter, ale lze zde vysledovat i určitý sexuální či erotický podtext; řadíme sem např. návštěvu diskoték, restaurací nebo hudebních klubů,
- manuální – zcela specifický způsob trávení volného času, jenž směřuje k seberealizaci,
- konzumně introvertní – zde Sak vidí dvě dimenze volnočasové orientace. V té první, konzumně pasivní, je volný čas vyplněn „nicneděláním.“

Druhý rozměr, zastoupený introvertností, se projevuje například psaním deníku. Co se týká způsobu nakládání s volným časem je tato skupina nejpasivnější.

Zájmovou činnost ve volném čase lze rozlišit podle stupně organizovanosti, oboru či obsahu, míry kolektivity, atd.

Na základě porovnání jednotlivých názorů na členění volnočasových aktivit můžeme přijmout jako nejjednodušší a současně neoptimálnější následující rozlišení:

- organizované formy,
- neorganizované formy (Bocan, 2012).

Do neorganizovaného způsobu trávení volného času patří čas, který děti tráví samostatně, s rodiči, prarodiči, sourozenci nebo s kamarády. Na rozdíl od členství v oddíle nebo kroužku je neorganizovaný volný čas více prostorem pro individuální aktivity. Nezaštiťuje ho žádná organizace ani zařízení a řídí se pouze společenskými pravidly (Bocan, 2012).

Společensky neorganizovanou a dosud ne plně doceněnou sféru kulturní činnosti představuje probuzený a realizovaný zájem, jehož základem je sebevyjádření a reakce člověka na určitou skutečnost (např. sportovní diváctví) (Hofbauer, 2004).

Organizovaný volný čas zahrnuje činnosti, které probíhají v institucích pod odborným vedením pedagogických pracovníků nebo dobrovolníků pracujících s dětmi. Tyto aktivity jsou různě zaměřené a probíhají v domech dětí a mládeže, školních družinách, školních klubech, kroužcích (např. základní umělecká škola), turistických a sportovních oddílech apod. (Bocan, 2012).

Podle míry organizovanosti výchovného působení ve volném čase rozlišuje Hofbauer (2004) jednotlivé zájmové činnosti na:

- činnosti spontánní – jsou přístupny všem zájemcům a nemají pevně stanovený čas začátku ani konce, např. spontánní aktivity v přírodním prostředí, na otevřených hřištích a sportovištích, ale třeba i v knihovnách,
- zájmové činnosti příležitostné – jsou organizované, jednorázové ale i cyklické, oddechové, rekreační, nebo vzdělávací aktivity, které mohou probíhat v místě, v regionu, celostátně či mezinárodně; např. poznávací soutěže, sportovní turnaje a závody, koncerty a přehlídky umělecké tvořivosti, divadelní i jiná představení, exkurze, výlety, zájezdy aj.,

- zájmové činnosti pravidelné – uskutečňují se celoročně, v pravidelných intervalech, pod vedením kvalifikovaného vedoucího a jejich cílem je osvojit si nové vědomosti, dovednosti a prohloubit kladný vztah k předmětu zájmu; patří sem např. kroužky, umělecké soubory, sportovní družstva, kluby, kurzy apod.

Mezi další formy zájmového vzdělávání patří:

- táborová činnost a další činnosti probíhající mimo školská zařízení pro zájmové vzdělávání,
- osvětová činnost včetně shromažďování a poskytování informací dětem, žákům a studentům, popřípadě i dalším osobám, dále činnosti vedoucí k prevenci rizikového chování a výchova k dobrovolnictví,
- individuální práce, zejména vytváření podmínek pro rozvoj nadaných dětí, žáků a studentů (Pávková et al., 2002).

Organizovaná i neorganizovaná činnost má však i svou negativní stránku. Záporným přínosem organizovaných skupin jsou různé gangy a s neorganizovanou činností zase souvisí individuální páchaní trestné činnosti (Hofbauer, 2004).

Úroveň konkrétní kultury dané společnosti je charakterizována možnostmi, které jsou nabízeny k využívání volného času. Vhodné trávení volného času zde slouží jako ideální sociální prevence pro vytváření pozitivních postojů či hodnotových žebříčků. Omezení volného času jen na stránku ekonomickou, vede u mládeže k nárůstu negativních sociálních jevů (Štursová a Bocan, 2006).

Jednání člověka ve volném čase můžeme měřit jeho aktivitou, čili podle toho, kolik úsilí vynaloží na splnění svých snů a přání. Důležitou roli zde hrají sociální interakce. Někteří jedinci dávají přednost samotě, jiní prožívají volný čas nejraději v malé skupině a další se neobejdou bez rušné společnosti (Pávková et al., 2002).

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (2002) dělí formy volnočasových aktivit do dvou skupin:

- aktivní
- a pasivní využití volného času.

Současný vývoj zájmových aktivit dětí a mládeže se neubírá příliš pozitivním směrem. U dětí se prohlubuje pasivní, konzumní a nenáročný způsob trávení volného času. Obecně se snižuje i frekvence aktivit (MŠMT, 2002).

Aktivní využívání volného času lze u dětí a mládeže rozdělit do čtyř činností:

- fyzická aktivita realizovaná organizovanou, ale i neorganizovanou sportovní činností,
- fyzická aktivita spojená s pohybem na čerstvém vzduchu,
- zájmová činnost – práce ve výtvarných, technických, hudebních nebo přírodovědeckých kroužcích,
- společenská činnost realizovaná mimo domov.

U pasivního trávení volného času a odpočinku dnešní mládež upřednostňuje virtuální a mediální činnosti nebo sledování televize. Nejčastější aktivitou je činnost spojená s počítačem nebo mobilním telefonem (MŠMT, 2002).

Existuje nespočet variant, jak člověk může trávit svůj volný čas a záleží na každém jednotlivci, jakou náplň si sám zvolí. Naše společnost nabízí poměrně velké množství možností pro sebevyjádření jak v případě, že nechceme být organizováni v žádném uskupení, tak i v opačném případě, kdy můžeme pro tyto účely využívat různá centra pro volný čas nebo podobně zaměřené instituce.

1.3 Zájmová činnost a její formy

Zájmová činnost slouží jako výborný prostředek k odpočinku a současně dokáže navodit životní pohodu a spokojenost. Každému z nás přináší příjemné prožitky a zážitky. Zájmová činnost by měla být součástí života každého jedince, neboť rozvíjí celou osobnost.

Zájem je definován jako trvalejší schopnost soustředění a zaměření se na určitou činnost, která je výrazně emočně doprovázená a stimuluje myšlení, paměť, vůli a další psychické procesy. Lidé se vzájemně liší nejen svým zájmovým zaměřením, ale i hloubkou, šířkou, intenzitou a trvalostí zájmů, i tím, co pro ně zájmy znamenají nebo jakou pro ně mají hodnotu (Hartl a Hartlová, 2010).

Středoškolská mládež se s postupem času v zájmové oblasti více vyhraňuje a ustaluje. Mládež až s vědeckým zaujetím hledá v zájmové činnosti určitý systém.

Ubývá roztržitosti, neboť se již v jednotlivých oblastech zájmových činností zorientovala a zvolila si jeden či několik zájmů, které odpovídají jejich potřebám a schopnostem (Hájek et al., 2011).

Prokešová (2004) člení činnosti ve volném čase na:

- oddychové (odpočinkové),
- zábavné
- a zájmové.

Nezávisle na tomto členění by nám všechny měly přinášet radostné pocity, lásku a uspokojení. Zájmové činnosti se dále vzájemně liší také svým obsahem, rozsahem a diferencovaností.

Zájmy mohou být podle Pávkové et al. (2002) rozděleny do 5 skupin:

- z hlediska časového trvání,
- podle stupně koncentrace,
- podle úrovně činnosti,
- podle společenských norem,
- podle obsahu.

Hofbauer (2004) řadí mezi nejčastější zájmové okruhy mládeže sport, turistiku, přírodovědu, drobné rukodělné činnosti a různé druhy přijímaného či aktivně provozovaného umění. Na středních školách upozorňuje na nedostatek esteticko-výchovných předmětů, jejichž absenci považuje za jeden z důvodů menšího zájmu o umění.

Formy zájmového vzdělávání

Vyhláška o zájmovém vzdělávání stanovuje tyto formy:

- Pravidelná výchovná, vzdělávací a zájmová činnost – je organizována ve stálých zájmových útvech, jako je oddíl (tělovýchovný, turistický), kroužek (rybářský, myslivecký, modelářský, čtenářský), soubor (pěvecký, taneční, hudební, divadelní), klub (filmový) nebo kurz (výpočetní techniky, vaření, drhání). Docházka účastníků do těchto útvarů je pravidelná.
- Zájmová činnost příležitostná – jde o příležitostné jednorázové nebo cyklické akce s rekreačním nebo výchovně vzdělávacím charakterem, probíhající

ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání, jako např. místní turnaje a soutěže, přehlídky, výstavy, výlety, exkurze, divadelní a další kulturní programy, besedy, školení, přednášky, kurzy, ale také příměstské prázdninové tábory nebo společné akce s rodiči apod.

- Nabídka spontánních aktivit – jedná se o činnosti, které jsou přístupné všem zájemcům a omezuje je pouze provozní doba. Patří sem např. sportoviště, dopravní hřiště, posilovny, dílny, počítačové učebny, otevřené dětské herny, klubovny, studovny nebo knihovny. Talentovaným dětem a mládeži jsou zpřístupněné také laboratoře, ateliéry, chovatelská pracoviště a jiné odborné pracovny, kde mohou pod vedením odborného pracovníka rozvíjet svůj talent.
- Osvětová činnost – včetně shromažďování a poskytování informací dětem, žákům a studentům, popřípadě i dalším osobám, dále činnosti vedoucí k prevenci rizikového chování a výchova k dobrovolnictví – dle svých možností ji pro školy, školská i mimoškolská zařízení, občanská sdružení, spolky a další subjekty poskytují volnočasová střediska. Patří sem např. odborná konzultace k problematice volnočasových aktivit, organizace školení, odborná příprava na základě patřičné akreditace, vydávání metodických materiálů a poradenská nebo konzultační činnost.
- Individuální práce s talentovanou mládeží – jde o systematickou činnost s talentovanou mládeží ve speciálních zájmových útvarech, mezi které můžeme zařadit např. různá odborná soustředění nebo vzdělávací akce a expedice.
- Prázdninová táborová činnost – je organizovaná činnost s dětmi a mládeží mimo školská zařízení pro zájmové vzdělávání v době dlouhodobého volna. Jde o akce krátkodobé, kam lze zařadit např. výlety, nebo vícedenní soustředění a dále pobytové, putovní a hvězdicové tábory (Pávková et al., 2002).

Vlastní aktivita podporuje u dítěte tvořivost a samostatnost, ale zároveň rozvíjí jeho znalosti a přináší cenné zkušenosti. Různé zájmové činnosti umožňují navázat kontakt s druhými jedinci, pomáhají vytvořit kamarádské vztahy a podporují individuální rozvoj jedince. Je hezké a příjemné, když člověk není sám a může trávit volný čas s přáteli.

1.4 Instituce zajišťující volný čas mládeže

Člověk se učí po celý svůj život a nedílnou součástí tohoto procesu celoživotního učení je i zájmové vzdělávání. Hlavním úkolem výchovy mimo vyučování je pedagogické ovlivňování volného času dětí a mládeže. Podmínky pro realizaci daného cíle naplňují různé instituce, které se zaměřují právě na výchovu ve volném čase.

Zájmové vzdělávání upevňuje sociální vztahy, jedinci zajišťuje duševní hygienu a kompenzuje jednostrannou zátěž ze školy. Plní funkci vzdělávací, výchovnou, sociální, kulturní, preventivní, zdravotní (regenerační a relaxační) a rozvíjí schopnosti, znalosti, dovednosti a talent (MŠMT, 2018).

Instituce zabývající se volnočasovými aktivitami mládeže již mnoho let zastávají celospolečensky nenahraditelné místo. Pro děti a mládež přinášejí pestrou nabídku zájmových činností. Mládež si svou zájmovou činnost vybírá hlavně podle obsahu a dostupnosti, ale nezanedbatelnou roli hraje také interiér a exteriér volnočasového zařízení (Prokešová, 2004).

Škola připravuje příslušníky mladé generace do profesionálního, občanského i volnočasového života. Volnočasové cíle škola uplatňuje přímo, nebo prostřednictvím svých zařízení (Hofbauer, 2004).

Školská zařízení pro zájmové vzdělávání zajišťují výchovné, vzdělávací, zájmové nebo tematické rekreační akce, podporují rovné příležitosti a umožňují smysluplně využít volný čas. Pro žáky, studenty a pedagogické pracovníky, popřípadě i další osoby zajišťují osvětovou činnost. Zařízení slouží též jako prevence a ochrana před šířením sociálně patologických jevů rizikového chování mezi dětmi a mládeží. Mají nezastupitelnou roli při objevování, podchycování a rozvíjení nadání a talentu dětí a mládeže (MŠMT, 2018).

Druhy zařízení a organizací v České republice zajišťující volný čas:

- školní družiny a školní kluby,
- domy dětí a mládeže,
- sdružení dětí a mládeže,
- občanská sdružení,
- základní umělecké školy (Pávková et al., 2002).

Střediska volného času

Střediska volného času jsou školskými zařízeními pro zájmové vzdělávání a podle školského zákona zahrnují školní družiny, školní kluby a střediska volného času (domy dětí a mládeže, stanice zájmových činností). Činnost středisek volného času je zaměřena na více oblastí zájmového vzdělávání, ale může se soustředit i na jednu konkrétní oblast. Účast v těchto zařízeních je dobrovolná a je motivována samostatným rozhodnutím jedince. Střediska zpravidla vykonávají činnost po celý školní rok, a to i ve dnech, kdy neprobíhá školní vyučování. Program aktivit je odvozen od skutečných zájmů a poskytuje dostatečný prostor pro individuální přístup a vlastní tempo. Zařízení pro zájmové vzdělávání se vyznačují časovou volností a rozmanitostí prostor a jsou součástí vzdělávací soustavy (Hájek et al., 2011).

Školní družiny

Školní družina není pokračováním školního vyučování, ale tvoří přechod mezi výukou ve třídách a pobytem doma. Jedná se o formu výchovy mimo vyučování, která může, ale také nemusí, být součástí školy. Školní družiny se zaměřují na práci s dětmi prvního stupně základní školy. Většinou jde o děti, jejichž rodiče jsou po skončení vyučování ještě v zaměstnání. Program činností je přizpůsoben této věkové skupině dětí a navazuje na vzdělávací činnost školy. Jde o pravidelné každodenní pedagogické ovlivňování volného času žáků, kde velký důraz je kladen na pohybové aktivity (Pávková et al., 2002).

Školní kluby

Školní kluby jsou určeny pro žáky druhého stupně základní školy. Mimoškolní dobrovolná zájmová činnost zde respektuje potřeby a zájmy dětí středního školního věku, které jsou již samostatnější a mají vyhraněnější zájmy než žáci prvního stupně základní školy. Žáci se zde setkávají v různých zájmových kroužcích a souborech nebo při tělovýchovných činnostech. K tomu jsou uzpůsobeny jak vnitřní, tak venkovní prostory. Ve školních klubech jsou k dispozici i počítačové učebny nebo herny pro spontánní provozování zájmové činnosti žáků (Hájek et al., 2011).

Domy dětí a mládeže

Domy dětí a mládeže se zaměřují na neorganizované jedince, a to především na děti staršího školního věku a dospívající mládež. Svou činnost zaměřují do více oblastí zájmového vzdělávání, kde mohou realizovat svou výchovně vzdělávací a rekreační

funkci. Nabízené zájmové činnosti se stávají součástí účelného trávení volného času dětí a mládeže různých věkových skupin. Činnost těchto středisek nesouvisí se školní výukou a aktivity bývají celoroční. Rozhodnutí o přijetí dítěte do tohoto střediska se provádí na základě písemné přihlášky (Pávková et al., 2002).

Organizace a sdružení dětí a mládeže

Po roce 1990 nově vzniká nebo obnovuje svou činnost celá řada dětských organizací. Jsou mezi nimi i ty, které byly po roce 1948, či po roce 1968 zakázány. Tyto organizace tak navazují na svou předešlou činnost (Prokešová, 2004).

V posledních letech se mládeži otevírá pestrá nabídka organizací a sdružení:

- A - TOM – Asociace turistických oddílů mládeže, turistika a tábornictví.
- AVZO ČR – dobrovolné zájmové sdružení organizací a klubů dětí, mládeže a dospělých, celá škála volnočasových aktivit pro všechny věkové kategorie.
- ČTU – Česká tábornická unie.
- DUHA – sdružení dětí a mládeže pro volný čas, přírodu a recesi.
- Hnutí BRONTOSAURUS – ochrana životního prostředí.
- JUNÁK – svaz skautů a skautek, pobyt v přírodě, hry, táboření.
- KVĚT – sdružuje kluby venkovských dětí do 15 let a děti z dětských domovů, ochrana přírody, turistika, věda a technika v zemědělství, jezdeckví, chov koní, divadlo.
- LIGA LESNÍ MOUDROSTI – dobrovolné zájmové nezávislé sdružení občanů.
- PIONÝR – samostatné občanské sdružení pro děti, mládež i dospělé, zdůrazňuje tyto ideály: Poznání, Pravda, Překonání, Příroda, Přátelství, Paměť, Pomoc.
- YMCA – aktivity podporující vzdělávání, tvořivost i schopnost soužití a spolupráce (Pávková et al., 2002).

Organizace a sdružení dětí a mládeže nabízí aktivní využití volného času a obohacují výchovnou a vzdělávací činnost škol, školských zařízení a rodin. Mezi zájmová sdružení lze dále zařadit rybáře nebo hasiče. Na celém území České republiky je rozšířená tělovýchovná organizace Sokol (Hájek et al., 2011).

Občanská sdružení

Občanská sdružení pro děti a mládež mají různá zaměření a jsou finančně závislá na projektech, které každoročně vypisuje MŠMT ČR. O případný grant se mohou ucházet na základě svých konkrétních aktivit. Mezi sdružení s velkou tradicí a zájmem patří např. Sokol. Dále sem můžeme zařadit i organizace s církevní nebo náboženskou tematikou (Pávková et al., 2002).

Základní umělecké školy

Mnozí z nás si pamatují základní umělecké školy ještě pod názvem lidové školy umění. Ačkoliv patří do sítě škol a školských zařízení, jejich navštěvování je ryze dobrovolné a uskutečňuje se v době mimo vyučování. Zaměřují se na hudební a taneční obor nebo na výtvarné a literárně-dramatické vzdělávací aktivity (Pávková et al., 2002).

Základní umělecké školy se podílí na kultivaci osobnosti s estetickým, etickým a lidským cítěním i dobrými morálně volnými vlastnostmi. Nezaměřuje se však jen na výchovu budoucího profesionála, ale sleduje i výchovu dobrého amatéra, který se ve svém životě může dále rozvíjet a radovat z hudby, tance, malování i poezie a bude rád navštěvovat různé kulturní akce (Základní umělecká škola v Třeboni, 2018).

V hudebním oboru se děti mohou naučit samostatně hrát na smyčcové nástroje (housle, violoncello), dřevěné dechové nástroje (zobcová nebo příčná flétna, klarinet, saxofon), žesťové dechové nástroje (trubka, tenor, baryton, pozoun), klavír a další hudební nástroje (akordeon, kytara, varhany a bicí). Mimo hry na hudební nástroje se děti mohou věnovat také sólovému i sborovému zpěvu. Hudební obor nabízí také výuku hudební teorie, přípravnou hudební výchovu pro děti od 5 let a teoretickou přípravu na konzervatoř. Dále se žáci mohou realizovat v hudebním nebo pěveckém souboru (Základní umělecká škola v Třeboni, 2018).

Taneční obor nabízí jedinci přirozenou pohybovou průpravu. Skrze tvořivou taneční výchovu poznává rytmus, základní taneční kroky, správné pohybové návyky a zvětšuje rozsah pohybových dovedností. Žáci si osvojují taneční techniky a mají možnost se podílet na vytváření choreografie. Děti z tanečních souborů účinkují na akcích ZUŠ, ale své taneční umění předvádějí také na soutěžích, předtančeních a podnikových akcích. Výuka obsahuje tanec současný, klasický (balet) i lidový. Součástí výuky je klavírní korepetice (Základní umělecká škola v Třeboni, 2018).

Žák prostřednictvím výtvarného oboru poznává a vnímá okolní svět, rozvíjí svou fantazii a vzniklé představy převádí do výtvarného díla. Pod vedením učitele používá základní výtvarné techniky, akceptuje moderní technologie a akční tvorbu, orientuje se v současném umění. Učí se pracovat ve skupině a respektovat práci druhého. Během studia se žáci seznámí s různými výtvarnými technikami jako je malba, kresba, grafika, ale také s prostorovou tvorbou a keramikou. V poslední době je zájem o multimedialní tvorbu a práci s animovaným filmem prostřednictvím moderních digitálních přístrojů (Základní umělecká škola v Třeboni, 2018).

Posledním oborem, který ZUŠ nabízí je obor literárně dramatický. Vyučujícími předměty jsou dramatická průprava, herecká praxe, loutkoherectví, umělecký přednes a teorie a dějiny divadla. Literárně dramatický obor je prožitkové a zkušenostní učení, které přes dramatickou výchovu propojuje žákům literaturu s divadlem a rozvíjí jejich osobnost, sociální dovednosti a estetické vnímání. Pracuje na principech tvořivosti, hry, improvizace a zkoumání. Žáci se učí o okolním světě, situacích v něm a jejich řešení. Výuka je zaměřena na jevištní inscenační proces, který pracuje divadelními prostředky s kvalitní literární předlohou a nabízí žákům interpretaci témat přiměřených jejich věku a potřebám. Mimo jevištní projev je kladen důraz i na přednes textu tak, aby směřoval k přirozenému mluvenému projevu (Základní umělecká škola v Třeboni, 2018).

Jazykové školy

V zájmovém vzdělávání mají své nezastupitelné místo i jazykové školy. Vzdělávání na jazykových školách probíhá prostřednictvím různě zaměřených kurzů. Každý si podle svých znalostí může vybrat úroveň, na které chce jazyk studovat. Může začít od úrovně základní, střední, přípravné, konverzační a speciální. Organizace školního roku je velmi podobná organizaci na základních a středních školách (MŠMT, 2009).

Domovy mládeže

Domovy mládeže zajišťují ubytování a stravování žákům středních škol, kteří studují mimo místo svého trvalého bydliště. Kromě činností spojených s režimem dne je jejich významným úkolem nabízet žákům přitažlivé zájmové aktivity, které osloví co největší počet žáků. Vzhledem k věkové struktuře je důležité respektovat dobrovolnost a zájmové činnosti realizovat formou nabídky a vhodné motivace. Domovy mládeže mají pro provozování zájmové činnosti k dispozici dobré zázemí, jako např. knihovny,

klubovny, počítačové učebny, tělocvičny, posilovny, případně tenisové kurty apod. (Pávková et al., 2002).

Dětské domovy

Dětské domovy mají specifické postavení, jsou to zařízení ústavní výchovy, jejichž úkolem je mimo jiné dbát o hodnotné využívání volného času dětí a mládeže a o rozvíjení jejich zájmů. Jsou zde umístovány děti od 3 do 18 let, případně do ukončení profesní přípravy. Snahou pedagogů je, aby děti prožívaly volný čas obdobným způsobem jako děti žijící v rodinách. Podporují jejich zapojení do zájmových činností v různých typech výchovných zařízení, organizací a institucí (Hájek et al., 2011).

Zájmovou činnost dětem a mládeži zprostředkovává i celá řada dalších institucí. Můžeme k nim zařadit tělovýchovné a sportovní organizace, sdružení dětí a mládeže, občanská sdružení, kulturní a osvětová zařízení nebo také náboženská a církevní společenství (např. salesiánská střediska mládeže) (Hájek et al., 2011).

Nízkoprahová centra mají umožnit všem dětem smysluplně využít volný čas. Zaměřují se na sociálně patologicky ohrožené děti, kterým se snaží vytvořit bezpečné prostředí. Hlavním posláním těchto zařízení je předcházení a snížení sociálních rizik a zlepšení kvality života. Nabízí základní poradenství, situační intervenci a jiné sociální služby. Klient může podle svého uvážení kdykoliv přijít a odejít, nemusí se registrovat a za služby neplatí (Hájek et al., 2011).

Činnost církví a náboženských společností se orientuje na specifické cílové skupiny sociálně znevýhodněných či handicapovaných dětí, mladých lidí i dospělých. Volnočasové aktivity se uskutečňují formou příležitostných otevřených činností bez přímého členství nebo formou pravidelných aktivit, které jsou organizované a probíhají po celý rok (Knotová, 2011).

Zájmové vzdělávání se uskutečňuje ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání, zejména ve střediscích volného času, školních družinách a školních klubech. Střediska volného času se podílejí i na péči o nadané děti, žáky a studenty a ve spolupráci se školami a dalšími institucemi rovněž na organizaci soutěží a přehlídek dětí a žáků. Zájmové instituce nabízejí účastníkům hodnotné naplnění volného času různorodou zájmovou činností.

1.5 Vývoj volného času

Vzhledem k vývoji a rozvoji společnosti se zvyšuje podíl času, u kterého si můžeme svobodně zvolit, jak s ním naložíme. Na celoživotní orientaci jedince se výrazně podílí i jeho volnočasové aktivity.

V současné industrializované společnosti došlo u středoškoláků k nárůstu objemu volného času. Mládež již nepomáhá v domácnosti tolik, jako v minulosti. Změnily se vzájemné vztahy rodičů a jejich dospívajících potomků. V posledních letech jsou tyto vazby daleko uvolněnější a rodiče tak obvykle do volného času svých dětí nezasahují. Dnešní adolescenti mají často jen jedinou povinnost, a to středoškolské studium, které má mladé lidi připravit na jejich profesionální dráhu, často však nesplňuje jejich očekávání a nepřispívá tak k naplnění jejich budoucího života (Žumárová, 2004).

Na konci 20. století a počátkem 21. století dochází u nás k nárůstu životních problémů mladé generace. Přichází krize rodiny, chronická nezaměstnanost, nárůst drogové závislosti. Klesající zájem o členství ve sdruženích a malá participace na životě obce vede u mladých lidí k nárůstu xenofobní nálady a agresivity (Pávková et al., 2002).

Sílí touha mladé generace emancipovat se od své rodiny, ačkoliv se současně paradoxně prodlužuje doba její existenční závislosti na ní. Vedle tradičních vlivů se ve velké míře začínají projevovat nová elektronická média přinášející zatím neznámé negativní jevy, jakými jsou počítačová závislost a jednostranně konzumně zaměřené chování (Pávková et al., 2002).

Většina lidí tráví část dne v práci nebo ve škole a část dne má další povinnosti spojené s každodenním životem. Většinou ale zbude alespoň nějaká doba, kterou mohou prožít podle svých představ – volný čas. Nakládání s volným časem je velmi individuální. Někdo sportuje, někdo sleduje televizi nebo surfuje na internetu, další se věnuje svým zálibám nebo četbě a někdo třeba jen odpočívá a nedělá nic. Volný čas by neměl být chápán pouze jako bonus k běžnému životu, ale měl by se stát plnohodnotnou součástí našeho života.

1.6 Shrnutí

Každý jedinec na světě má své školní či pracovní povinnosti, jejichž protipólem je volný čas. Nutná práce by měla být vždy vyvážena podílem volného času, který by neměl být chápán jen jako bonus k běžnému životu, ale měl by se stát plnohodnotnou součástí našeho života. Jak a co budeme ve volném čase dělat záleží pouze na nás, ale volnočasové aktivity jako zdroj kompenzace by na nás měly působit pozitivně a měly by nám přinášet pocit štěstí, radosti a spokojenosti.

Volný čas je čas, o kterém se můžeme svobodně rozhodovat na základě našich zájmů, nálad a pocitů. Plní funkci relaxační, rekreační a rozvojovou. Volný čas je prostorem, kde lze uplatňovat vlastní hodnoty, zájmy a představy o životě.

Nakládání s volným časem je velmi individuální. Existuje velké množství možností, jak se realizovat v případě, že nechceme být organizováni v žádném uskupení, tak i v opačném případě, kdy můžeme pro tyto účely využívat různá centra pro volný čas nebo podobně zaměřené instituce. Záleží na každém z nás, jakou náplň si sám zvolí.

2 Faktory ovlivňující volný čas

Aktivity, které konáme ve volném čase, mají do značné míry původ v sociálních vztazích. Málokdo je schopen prožívat volné chvíle úplně sám. Pro většinu lidí je volný čas spojen s blízkou osobou či skupinou osob, ať už jde o členy rodiny nebo přátele. A tak je i oblast volného času sociálně provázána s naším okolím, jako nakonec všechny složky našeho života.

Děti a mladí lidé uskutečňují své volnočasové aktivity sami nebo se zúčastňují těch, které pro ně, v jejich zájmu a za jejich spoluúčasti, připravují dospělí. Podmínky, požadavky či přání mladé generace ve volném čase jsou značně strukturovaným a proměnlivým činitelem citlivě reagujícím na vývoj společnosti (Hájek et al., 2011).

Čas dospívání je pro člověka obdobím, kdy má více volného času, než v dalších fázích svého života. Proto toto období představuje vrchol volnočasových potřeb. Adolescenti jsou v realizaci volnočasových aktivit omezováni malou kupní silou, nedostatečnou možností vlastní dopravy, jsou limitováni rodiči a právními normami, materiálními a sociálními hranicemi i psychologickými překážkami. Při výběru jejich aktivit patří tyto faktory mezi rozhodující (Slepičková, 2001).

Slepičková (2001) člení faktory ovlivňující volný čas podle Robertse na sociální, kam patří věk, pohlaví, vzdělání, finanční situace, sociální postavení (třída) a sociální mobilita a dále faktory podmiňující rozhodování, k nimž řadí uvědomění si vlastních možností, motivaci, osobní volný čas a finanční prostředky.

Způsob trávení volného času je určen především věkem, pohlavím, zdravotním stavem, fyzickou a duševní kondicí (Spousta et al., 1996).

Sak se domnívá, že s přibývajícím věkem stoupá význam náročnějších aktivit a naopak klesá zájem o sportovní aktivity a diskotéku. Adolescenti se nejvíce věnují sledování televize, poslouchání hudby, práci s počítačem, povídání si s přáteli a nicnedělání, dále pak si udělají čas na aktivní sport, kulturu, studium, ale i erotiku (Sak a Saková, 2004).

Podle Slepičkové (2001) většina autorů pedagogických publikací pojednávajících o volném čase mládeže dělí faktory ovlivňující volný čas na vnější a vnitřní činitele.

K vnitřním faktorům řadí:

- Věk, jenž vidí jako základní faktor určující způsob trávení volného času, např. jinak tráví volný čas dítě v předškolním věku, školním věku, adolescent, ekonomicky aktivní třiceti až čtyřicetiletý jedinec budující svojí pracovní kariéru a zakládající rodinu nebo člověk v důchodovém věku.
- Pohlaví, kdy ženy tráví volný čas jinak než muži, děvčata jinak než chlapci.
- Zdravotní stav a fyzická kondice ovlivňují výběr zájmových činností v mládí i v dospělosti. Jedinec s dobrou fyzickou kondicí se může věnovat sportu ať už rekreačně či závodně. V opačném případě si zvolí jinou zájmovou činnost, jako např. kutilství, sběratelství, umění atd.
- Psychická kondice, do které v souvislosti se způsobem trávení volného času patří snahová složka osobnosti, inteligence, energičnost, temperament a aktivita člověka. Spolu s fyzickou kondicí rozhoduje o životním stylu člověka (Slepičková, 2001)

Mezi vnější faktory ovlivňující volný čas pak Slepičková zařazuje:

- rodinu,
- školu,
- vrstevnickou skupinu
- a média (Slepičková, 2001).

Způsob trávení volného času se u mladých lidí s přibývajícím věkem mění a má svá specifika, která jsou odlišná podle pohlaví a dosaženého vzdělání. Využívání volného času ovlivňuje u mladých lidí jejich celoživotní orientaci i budoucí zaměření a profesní život. Neustálé usilování o optimální naplňování volného času slouží jako prevence před nepříznivými vlivy. Pochopením dimenze volného času můžeme plně reflektovat prožité věci z minulosti, přítomnosti, ale i budoucnosti.

2.1 Rodina

V žádné další fázi svého života se jedinec nezajímá o tak rozsáhlou škálu činností, jako je tomu v dětství a v mládí. S výchovou k volnému času bychom měli začít už od nejtělejšího věku, neboť toto období do značné míry u každého jedince předurčuje jeho budoucí celoživotní rozhled.

O vysvětlení pojmu rodina se snaží odborníci z různých společenských vědních oborů. Například Matějček (1994) charakterizuje rodinu vždy jako rodičovské osoby a děti.

Rodina je základní jednotkou společnosti, plní nejrůznější funkce, funguje v ní určitá životní pospolitost a platí pro ni různá právní ustanovení. Ve své kontinuitě propojuje generace a vytváří mezi nimi soudržnost. Je zřejmé, že rodina je pro dítě také prvním vzorem společnosti, který předurčuje jeho osobní vývoj a vztah k jiným skupinám lidí. Každá rodina má svou orientaci na hodnoty, vystavuje dítě určitým konfliktům a poskytuje mu podporu, a tak předává dál své sociální dovednosti (Matějček, 2000).

Prokešová (2004) vidí v rodině především uzavřenou společnost, za jejímiž dveřmi se často dějí věci, které malé dítě ještě nemůže chápat, a které by dokonce ani chápat nemělo. Dítě se takovým životním traumatům ještě nemá jak bránit a přijímá tak bez přemýšlení jak pozitivní tak i negativní vliv svých rodičů.

Jak uvádí Mucha (2007), rodina předává určitou tradici a zprostředkovává potomkům neboli další generaci své osobité návyky řešení různých situací, určité dovednosti a další. Mimo jiné však dětem ukazuje, jak trávit svůj volný čas a je pak na nich, co si od rodičů z předávaných zkušeností samy do života odnesou.

Dítě si z rodiny odnáší představu o pracovním uplatnění, o manželství a rodině, o hodnotové hierarchii. Tyto programy si přehodnocuje a ponechává si z nich to, co považuje za přínosné. To si pak zachovává až do konce života (Matoušek, 2003).

Ve svém vývoji dítě potřebuje v rodině dostávat dostatek vývojových podnětů, aby se jeho svět mohl stát smysluplným. Dobře fungující rodina dokáže zcela přirozeným a vyčerpávajícím způsobem uspokojit všechny základní potřeby dítěte (Matějček, 2000).

Chceme-li se zaměřit na společně trávený volný čas současné rodiny, je důležité, jak tráví svůj volný čas její členové. Rodina jednotlivci umožňuje, aby v ní našel oporu a ztotožňoval se s ní, ale zároveň mu dává svobodu k tomu, aby si budoval a zachovával svou osobní odlišnost. Život v rodině se pohybuje mezi pólem sdílení a pólem osobního soukromí (Matoušek, 2003).

Současná výchova v rodině je značně liberální. Někdy bývá sice označována jako demokratická, ale mezi demokratickou a liberální výchovou přece jen existují jisté rozdíly. Demokratická výchova má jasná pravidla, která jsou důsledně dodržována

a vede dítě k vlastní zodpovědnosti za to, co dělá. Zato při liberální výchově nejsou dítěti vymezeny jasné hranice, je mu v podstatě vše dovoleno a za nic se nemusí zodpovídat (Prokešová, 2004).

Všichni do určité míry přebíráme vzory od svých rodičů, proto i tady platí, že rodina je základním kamenem našich volnočasových aktivit. Mezi důležité okolnosti, které ovlivňují formování našeho vztahu k volnému času, Pávková et al. (2002) řadí např. typ rodiny, způsob rodinného soužití, velikost rodiny, její uzavřenost či otevřenost, věk rodičů i dětí, počet dětí, jejich pohlaví, styl rodinné výchovy, vzájemnou toleranci, zájmy rodičů i jaký význam přiřkládají a kolik finančních prostředků jsou ochotni věnovat osobním koníčkům i koníčkům svých dětí.

Typologie rodiny je dána její strukturou, způsobem fungování či vývojovou epochou lidského života. Sociologové považují za nukleární rodinu dvougenerační tvořenou dvěma rodiči a dětmi. Zahrnutím dalších blízkých příbuzných získáme rodinu rozšířenou. Orientační (primární) rodinu pro jedince představuje ta, v níž vyrůstá jako dítě a prokreační (sekundární, reprodukční) rodinu pak později sám zakládá. Z jiného pohledu můžeme získat rodinu úplnou či neúplnou, vlastní nebo nevlastní. Plní-li všechny svoje funkce, jedná se o rodinu funkční. Dochází-li k poruchám v plnění jedné či více funkcí, ale život rodiny není vážněji poškozen a není narušen vývoj dítěte, jde o rodinu nefunkční. U rodiny dysfunkční pak bohužel dochází k vážným poruchám, vnitřnímu rozkladu rodiny a je zde zásadně narušován socializační proces dítěte (Kraus et al., 2001).

Rodina je jednotkou společnosti, která usnadňuje lidem péči o děti a jejich výchovu a zprostředkovává tradici dalším generacím. Rodina formuje dítě podle svých hodnot, vlastních zvyklostí a norem, které se vždycky nějak odchyľují od průměrných norem ve společnosti. Dítě díky rodině vstupuje do společnosti s určitým druhem orientace, s určitým programem, který určuje celou jeho životní dráhu.

Děti jsou zrcadlem svých rodičů, napodobují je a do značné míry od nich přebírají i jejich životní styl a tedy i možnosti, jak naložit se svým volným časem. Typ rodiny, věk rodičů a sourozenců, počet dětí v rodině, zájmy rodičů, styl rodinné výchovy a v neposlední řadě také množství finančních prostředků, které jsou rodiče ochotni vynakládat na volnočasové aktivity svých dětí, mají rozhodující vliv na způsob trávení volného času.

2.1.1 Vliv rodiny na trávení volného času

V dnešní postmoderní konzumní společnosti, kde žijeme v relativním dostatku, vidíme největší problém v neuvěřitelně rychlém životním tempu, při kterém nám chybí volný čas a případný úspěch v práci tedy nutně musí být na úkor něčeho jiného, obvykle rodiny.

Je zřejmé, že rodina, popřípadě dědičnost, je základním faktorem ovlivňujícím trávení volného času. Děti do značné míry napodobují své rodiče, přebírají jejich životní styl a tedy i způsob volnočasových aktivit. Míra ovlivňování volného času závisí ve velké míře na věku dětí, jejich mentální a sociální vyspělosti a v neposlední řadě na charakteru rodinné výchovy (Pávková et al., 2002).

Výchovný význam společného a aktivního trávení volného času v rodině sociální pedagogika vnímá jako veskrze kladný rys životního stylu, jenž slouží k předcházení rizikových projevů chování. (Procházka, 2012).

Mladý člověk je výrazně ovlivňován působením sociálního prostředí, v němž na prvním místě stojí rodina, její struktura, způsob výchovy, životní styl, zájmové činnosti rodičů, vzdělání rodičů, společné činnosti s dítětem apod. Rodiče jsou pro své děti prvními vzory (Pávková et al., 2002).

Kvalitní využívání volného času uvnitř rodiny vypovídá o vyzrálosti rodičů. Při výběru možností, jak naložit s volným časem, není dobrou variantou ani čistě direktivní způsob, ale ani naprostá živelnost. Hofbauer (2004) k tomu uvádí, že rodič by měl být spíše podněcovatelem, tvůrcem nebo spoluautorem nápadů dětských aktivit. Dítě je tak do budoucna daleko lépe vybaveno pro aktivní a zdravé nakládání se svým volným časem a je připraveno na chvíli, kdy si za něj bude samo odpovídat.

Na děti v současných rodinách neblaze působí, že se kvůli zvyšujícím se nárokům na čas rodičů strávený v pracovním procesu zkracuje čas, který je jim a ostatním členům rodiny věnován. V důsledku vzdělanosti, kvalifikovanosti a tím i zaměstnanosti žen přibývá dvoukariérových manželství. Obecně lze říci, že dnešní člověk obětuje své děti spotřebnímu bohatství a konzumu. Když už si nějaký volný čas ušetří, vyvstává problém s kvalitou jeho trávení (Prokešová, 2004).

Jedním ze znaků dnešní společnosti je nedostatek času. Svůj volný čas si skoro sobecky chráníme a nejsme ochotni věnovat jej někomu jinému, bohužel ani dětem. Kvůli scházejícímu času rodičů i jiných dospělých rodinných příslušníků, ale také

dospělých ve škole, si dítě nemá s kým popovídat a komu se svěřovat. Je samo a nemá nikoho, kdo by mu věnoval svůj čas (Pongs, 2000).

Spotřeba a konzum se pro člověka stává prioritou a k takovému způsobu života je vedeno i dítě, které se navíc potýká s přemírou informací, jenž musí vstřebat a s nimiž si samo často ani neví rady. Jenže dospělí se o jeho problémy dostatečně nezajímají a nenajdou si ani dost času k tomu, aby si o jeho starostech popovídali. A tak dítě prožívá dětství v osamělosti. Blízkost jiného člověka je u něj nahrazena technikou, se kterou v podstatě vyrůstá, a kterou tak ovládá daleko lépe, než mnohý dospělý. Z dané situace jasně vyplývá příčina jeho budoucí neschopnosti sdílet život a svět s druhými lidmi. Dítě později v dospělosti není schopno účinné vzájemné komunikace a je mu cizí i jakákoliv empatie. Vyrůstá z něj individuální sobec (Prokešová, 2004).

Naše společnost klade důraz na plnou zaměstnanost žen. Nízká úroveň příjmů navíc vyžaduje, aby do rodinného rozpočtu přispívali oba partneři. Prosazuje se model dvou příjmové rodiny. Vstup žen do ekonomické aktivity jim přinesl nový status, který v české společnosti není doprovázen novým rozdělením odpovědností mezi partnery v rodině. Zaměstnané ženy tak kromě hlavní odpovědnosti za péči o rodinu a domácnost musí zvládat druhou zátěž placené práce v zaměstnání. Po nějaké době se však u člověka, který takto intenzivně pracuje, nutně dostavuje moment přetížení. Muži mají oproti zaměstnaným ženám všeobecně o třetinu až o polovinu více volného času. Zaměstnané ženy tedy mají mnohem méně příležitosti k zábavě, k odpočinku i k rozvoji svých sil. Jejich situace je podobná ve všech průmyslových zemích (Chaloupková a Šalamounová, 2004).

Nejvíce volného času mají zpravidla děti. I ony mají určitou část dne, kdy nemají žádné povinnosti a je jen na nich, co budou dělat, zda si budou hrát, stráví čas s kamarády nebo jen lenoší. Ale pokud mají volného času příliš, může docházet k tomu, že ho netráví zrovna tím nejlepším způsobem. Pak můžeme vidět skupinky dětí, které se jen tak bezcílně toulají. V takové partě děti snadno sklouznou k užívání drog nebo k výtržnostem, násilnostem apod. (Pávková et al., 2002).

Rodina potřebuje volný čas k tomu, aby se mohla společně věnovat různým volnočasovým aktivitám. Dobré je, když rodina přikládá větší význam aktivitám, které ji baví a jsou pro ni zajímavé. Děti, se kterými rodina netráví dost společného času,

mohou inklinovat k různým negativním aktivitám, což je může i vážně ohrožovat. Nebezpečné aktivity nelze podceňovat, neboť při nich děti dost často přicházejí k úrazům. Mohou se dostat i do prostředí, kde se setkají s drogami, šikanou, krádežemi, agresivitou a kde na ně tyto nevhodné negativní vlivy značně působí.

2.2 Středoškolská mládež a vlivy působící na její volný čas

Pedagogická výchova dítěte má své pevné místo, neboť škola je s volným časem provázána již od počátku svého fungování. V rámci takových aktivit, jako jsou turistické akce či školní výlety, má učitel možnost své žáky lépe poznat a i oni sami mají mnohem více prostoru k samostatnému projevu.

Mládež představuje sociální skupinu lidí ve věku přibližně od 15 do 25 let, která již ve společnosti neplní roli dětí, avšak společnost jim ještě nepřiznává plnou dospělost. Mládež má charakteristický způsob myšlení i chování a odlišný systém vzorů, norem a hodnot. Každá mladá generace reprodukuje vybrané kulturní hodnoty té dané společnosti, ale jiné naopak odmítá a vytváří si hodnoty vlastní. Zde lze spatřit jednu z častých příčin určitého mezigeneračního napětí, které vychází právě z větší schopnosti mladých prosazovat nové věci a menší ochoty společnosti tyto změny připustit (Průcha et al., 2003).

V legislativních dokumentech z oblasti sociální péče je podle Průchy et al. termín mládež užíván pro mladé lidi a děti do doby dovršení osmnácti let, tedy dosažení plnoletosti, bez určení dolní věkové hranice, případně s dolní hranicí 3 roky (Průcha et al., 2003).

Středoškolskou mládež vymezuje Průcha časově věkovým rozpětím 15 - 18 let. Další nezbytnou podmínkou k naplnění pojmu středoškolská mládež je školní docházka, tzn. že tato skupina mladých lidí musí nutně navštěvovat některou ze středních škol, učilišť, případně osmileté gymnázium (Průcha et al., 2003).

Pro lepší představu, o jak početnou skupinu lidí se jedná, uvedu údaj Českého statistického úřadu, který udává, že v České republice ke dni 31. 12. 2016 žilo 365 542 mladých lidí ve věku 15-18 let (Český statistický úřad, 2016).

Výchova mimo vyučování je typickou oblastí výchovného působení, jenž plní funkce výchovně-vzdělávací, zdravotní a sociální. Jak uvádí Pávková et al. (2002), na splnění

těchto úkolů se v různé míře podle svého charakteru podílejí jednotlivé druhy výchovných zařízení, institucí a organizací.

Pedagogickým ovlivňováním volného času můžeme děti a mládež podnítit k větší činnosti. Mládež ve své bezprostřednosti potřebuje rozvíjet vlastní osobnost a schopnosti, získávat nové vjemy a sociální spojení, zažívat pocit bezpečí a jistoty. Avšak volný čas a jeho relativně vzrůstající množství představuje pro děti a mládež také určité nebezpečí. Kvantita ještě neznamená nárůst kvality a podcenění pedagogického ovlivňování volného času by přineslo nedozírné následky. Narůstající závislost mladé generace na drogách a hracích automatech je toho důkazem (Pávková et al., 2002).

Děti ještě nemají takové zkušenosti a poznatky, aby se dovedly samy dobře orientovat a vybrat si z rozmanité nabídky dobrovolných aktivit, proto potřebují správné vedení a pomoc dospělých. Z tohoto výchovného důvodu se jeví jako nanejvýš žádoucí i pedagogické ovlivňování volného času dětí a mládeže (Němec et al., 2002).

Volný čas lze prožívat v různém prostředí, ať už je to domov, škola, různé společenské organizace a instituce, či veřejná prostranství, kde často chybí jakýkoliv dohled nebo zájem dospělých (Pávková et al., 2002).

Od školního věku dítěte můžeme mezi vlivy, které na dítě do značné míry působí, zařadit školu, učitele, vrstevníky, kamarády, sousedy, známé, hromadné sdělovací prostředky, literaturu a informační technologie ale i volnočasové aktivity. Nelze opomenout také působení sdělovacích prostředků, k nimž patří televize, rozhlas, tisk a internet (Pávková et al., 2002).

Mezi základní činitele, jež mají sociální dopad na volný čas, nesmíme zapomenout vyjmenovat školu a instituce pro výchovu a vzdělávání mimo vyučování a ve volném čase, jako jsou školní kluby, družiny, kroužky a vše další, které škola institucionálně zajišťuje. Dále samozřejmě navazují různá volnočasová centra, domy dětí a mládeže, apod. (Kraus, 2006).

Kvalitní výchova ve volném čase má značný preventivní význam. Prevence je ve výchově účinnější a podstatně levnější než náprava chyb a převýchova (Pávková et al., 2002).

V posledních letech nemusí mladá generace pomáhat v takové míře jako v minulosti s chodem domácnosti, a tak má relativně dost volného času. Současná společnost pochopila, jak je důležité volný čas dětí a mládeže pedagogicky ovlivňovat. V tomto

věku může na děti působit celá řada nežádoucích faktorů. Historický vývoj nám ukazuje, jak do prožívání volného času, zvláště u mladých lidí, v dnešní době citelně zasahují média a nové informační technologie. Přichází společenská změna životního stylu a mění se i způsob využívání volného času dětí a mládeže (Žumárová, 2004).

Je nezbytností, aby rodina a částečně i škola vytvářela u dětí školního věku pocit vnitřní potřeby účelného plánování a uspořádání si svého volného času. Správná organizace volného času dětí a mládeže s optimální mírou zásahů dospělých umožňuje částečné vyloučení případných sociálně patologických vlivů.

2.3 Vrstevnická skupina mládeže a její specifický způsob trávení volného času

Dospívání je jedním z rizikových období lidského života, kdy dochází k formování osobnosti člověka. Vše, co se v tomto čase zanedbá, se pak velmi obtížně napravuje v období dospělosti. Úkolem rodiny, školy a dalších institucí je pomáhat dospívajícím odstraňovat konkrétní rizikové faktory a ochránit je před rizikovým chováním. Jsou děti, které trpí nedostatkem volného času. Existují však i jedinci, kteří nemají mnoho rodinných a školních povinností a tím pádem mají volného času nadbytek, ale neumí jej vhodně vyplnit. Svůj volný čas tráví nahodile ve společnosti svých vrstevníků s obdobným zaměřením. Nevěnují se žádným pravidelným a většinou ani příležitostným zájmovým aktivitám. Nudu často zahánějí společensky nežádoucí činnostmi, která má neblahý vliv i na jejich osobnostní rozvoj.

Na dospívajícího mladého člověka působí do značné míry vrstevnická skupina, která ovlivňuje i způsob trávení jeho volného času. V období dětství a dospívání plní vrstevnická skupina významnou socializační funkci. Přibližně od 10 let věku začíná převažovat vliv vrstevníků nad vlivem dospělých. Ve věku 12 až 13 let vznikají skupiny homogenní podle pohlaví (chlapecké a dívčí). S pubertou se pak vytvářejí skupiny smíšené, pro které je typické, že se jejich sociální život realizuje mimo školu. Vrstevnická skupina si vytváří své hodnoty, postoje, normy, formy komunikace a nezřídka na sebe poutá pozornost i vnějšími znaky, jako je oblečení, účes, gesta atd. Chování členů vrstevnické skupiny podléhá vnitřní sociální kontrole a odchylky od její normy jsou často sankcionovány. Mezi tvrdé tresty můžeme pro člověka, jako sociálního tvora, zařadit vyloučení ze skupiny (Havlík, 2002).

Vrstevníci a kamarádi představují pro děti a mládež další neméně důležitou skupinu, která má v životě mladého člověka, zvláště pak ve fázi adolescence, téměř zásadní vliv na mnoho věcí a volný čas a aktivity s ním spojené nejsou výjimkou. Skupina podporuje rozvoj určitých projevů chování a určitých vlastností osobnosti. Každá skupina uznává určitý typický model chování, který považuje za nejlepší a ten posiluje. V některých rolích se vytváří tlak na přizpůsobení (Vágnerová, 2000).

Havlík (2002) ve své publikaci uvádí, že jedinec nachází u vrstevnické skupiny poměrně spolehlivé zastání, podporu a ochranu, avšak nespolehlivou ochranu často vnímá jako zradu. Vrstevnická skupina formuluje vzájemná očekávání, posuzuje jedince bez zasahování dospělých a odhaluje jeho pozice, zkouší nové způsoby chování bez kontroly a sankcí ze strany dospělých a ovlivňuje vztahy ve škole. Dále nabízí prožitky, emoce a případné vztahy, na které se běžně v rodinném či školním prostředí nepřistupuje. V pubertě se ve vrstevnické skupině rozvíjejí vztahy mezi pohlavími, pocit realizace potřeby svobody a skutečné prožívání svobody i řešení generačního konfliktu výměnami autorit.

Způsob života adolescentů a vazby na ostatní sféry společnosti mají charakteristické rysy. V důsledku vydělení adolescence v posledních třiceti až čtyřiceti letech, jako relativně samostatného a specifického období života, vznikl fenomén nazývaný kultura či subkultura mládeže, kterou považujeme za projev demokratičnosti společnosti. Někdy však svoboda a separování adolescentů od světa dospělých může být příčinou toho, že se dospívající cítí značně omezeni ve svém vlivu na širší společnost. Očekávají dospělou zodpovědnost a brání se pocitu ztráty vlivu a nudy svou orientací na hédonistické užívání přítomnosti (Havlík, 2002).

Pro spoustu dětí je vrstevnická skupina první formou sdružování. Tato skupina většinou zastupuje jedince stejného věku, podobného zájmu a často také téhož pohlaví, poskytuje zázemí, ochranu, pocit bezpečí, vytváří sociální vztahy, pomáhá překonávat izolaci a přispívá k lepší socializaci. Vrstevnické skupiny umožňují vzájemnou komunikaci při společných hrách, soutěžích, zábavě apod. Existují ale i případy, kdy vrstevnické skupiny mohou znamenat velké riziko spojené s řadou jevů sociální patologie, jako například různé extrémistické skupiny, některé sekty a další skupiny projevující se delikventním chováním. Obecně lze ale říci, že členství ve vrstevnické skupině představuje významný faktor pro zdravý vývoj jedince.

2.4 Vliv masmédií na volný čas středoškolské mládeže

Média mají nesporný vliv působící na celou populaci a jejich produkce je přesně zacílena na všechny věkové skupiny. Podstatným způsobem ovlivňují i volnočasové aktivity současné mládeže, jelikož velkou část jejich volného času spolýká sledování televize, práce s počítačem nebo poslech hudby, a aktivity, kterých si celospolečensky vysoce ceníme, zůstávají na okraji zájmu.

V dnešní době využívají média i děti předškolního věku, které jejich prostřednictvím získávají informace o světě dospělých i svých vrstevníků. Děti jimi uspokojují a rozvíjejí své zájmy, inspirují se pro nové způsoby oddechu a zábavy, prožívají chvíle napětí, dobrodružství nebo radosti. Někdy se na mediální tvorbě také samy podílejí. Vydáváním školního časopisu, popřípadě vysíláním školního rozhlasu či školní televize si žák či student sám osvojí základní potřebné poznatky o fungování médií (Hofbauer, 2004).

Sak (2004) ve své publikaci uvádí, že v současné době ještě na světě žijí generace, které v dětství pohádky pouze slyšely, s babičkou a s maminkou zpívaly lidové písně a jejich fantazii rozvíjely knihy všech možných žánrů. Zatím se tyto generace prolínají s dětmi a mladými lidmi, kteří jsou plně zakotveni v konzumu televize a jejich dětství a socializace tak probíhá zcela odlišně. Tento stav však již brzy skončí a nové generace budou už od dětství zformovány televizí a další moderní informační technologií. Mládež tím tak postupně ztrácí schopnost souvislého vyjadřování, jak v ústní, tak písemné podobě a klesá její aktivní slovní zásoba. Uvedený výčet negativních dopadů není pochopitelně vyčerpávající, přesto vede k vážnému zamyšlení nad problematikou nadužívání nejmodernějších informačních zdrojů.

Při předávání informací roste v životě současného člověka význam mezilidské komunikace, a to hlavně formou sociálního styku. Komunikace může být bezprostřední, tváří v tvář, avšak stále častěji jsou informace zprostředkovávány médii, jejichž vliv se považuje za velmi podstatný. Zejména masmédiá (hromadné sdělovací prostředky a informační technologie) umožňují ovlivňování velkých skupin lidí najednou a v poslední době také jejich aktivní zapojení do komunikace. Prudkým vývojem prošla ve 20. století jak tradiční tištěná média (knihy, časopisy), tak média zpracovávající akustické či obrazové informace (film, rozhlas, televize). Tento krok značně rozšířil nabídku médií z hlediska obsahu i metod a tím zvýšil jejich dosah, vliv i význam.

Ve 21. století přichází média spjatá s rozvojem elektronických technologií, jako mobilní telefony, počítače a internet (Hofbauer, 2004).

Poslední desetiletí se stalo obdobím kvantitativního i kvalitativního rozmachu nových informačních a komunikačních technologií a jejich širokého uplatnění ve volném čase. Možnosti nových médií se vyvíjí zrychlujícím se tempem. K rozšířenému využívání těchto prostředků napomáhají také jejich přenosné varianty, jako jsou např. přenosné rozhlasové přijímače, přenosné televizory, mobilní telefony, notebooky nebo osobní počítače umožňující využívání internetu (Hofbauer, 2004).

Přínosem nových informačních technologií je pro děti možnost přímého vhledu do veškerého dění, které je obklopuje, a to od informací o globálních změnách planety až po velmi okrajové problémy místa, kde žijí. Internet usměrňuje zájem dětí a mládeže, umožňuje jim přístup k nejnovějším poznatkům ze všech vědních oborů a stává se téměř nevyčerpatelným zdrojem informací. Negativní stránkou moderních médií je přecenění diváckého a uživatelského přístupu na úkor vlastní aktivity a spoluúčasti, propagace násilí, šíření pornografie a další nežádoucí jevy. Je zapotřebí, aby volnočasová výchova reagovala i na tyto záporné jevy (Hofbauer, 2004).

Každý z nás má však na výběr a je tedy jeho svobodnou volbou, jestli se stane pouhým pasivním konzumentem. Svoji individuální aktivitou může tyto negativní jevy potlačit (Pávková et al., 2002).

Nové technologie a multimédia zásadním způsobem mění způsob života všech mladých lidí. Nastává změna způsobu myšlení i jednání a tento vývoj bude v následujících letech ještě explozivnější. Základem trávení volného času dětí a mládeže se stává především pasivní příjem informací z hromadných sdělovacích prostředků a to ukazuje, jak velmi velkou moc masmédií mají.

Děti a mladí lidé v dnešní době tráví nadměrné množství času u počítače a televize. Tento způsob využívání volného času brzdí rozvoj řeči a fantazie, potlačuje tvořivost, vytěšňuje aktivní způsob trávení volného času a zásadně oslabuje citové vztahy.

Média významným způsobem ovlivňují nejenom jednotlivce, ale i společnost jako celek. Nové sdělovací prostředky jsou velkým fenoménem dnešní doby a mocným nástrojem výchovy, ale mají také svou negativní stránku. Média odvracejí diváka od vlastních aktivit, zkreslují skutečnost, podporují růst násilí ve společnosti, šíří pornografii, manipulují s jedinci, ohrožují vztahy v rodině, ve škole i mezi přáteli

a představují tak vážné nebezpečí pro duševní a mravní vývoj dětí, které často bohužel sledují i mediální obsah, který pro ně není primárně určen, jako například problém násilí ve filmech.

2.5 Životní styl současné mládeže a jeho vliv na kvalitu prožívání volného času

Životní styl je do značné míry ovlivněn dobou, v níž člověk žije, společenským postavením, či životní úrovní. Způsob našeho života nejvíce formuje rodina, z níž pocházíme. V mnohém se s rodiči shodneme, máme podobné priority, ale na druhé straně je v nás kus rebelantství projevující se vzpourou proti tomu, jak rodiče žijí.

Životní styl je soubor určitých životních způsobů či forem neboli jinými slovy řečeno je to způsob života. Sak pod tímto spojením rozumí hodnotovou orientaci, která se projevuje určitým chováním a má vliv na využívání volného času. Životní styl souvisí s dynamikou osobnosti, a přestože vykazuje určité podobnosti s jinými lidmi či jejich přístupem k životu, je čistě individuální (Sak, 2004).

Pod pojmem životní styl si můžeme představit hodnotovou orientaci člověka, která se projevuje v jeho chování i ve způsobu, jakým využívá a ovlivňuje materiální i sociální životní podmínky. Individuální systém hodnot každého člověka je tedy utvářen vlivem životních podmínek a vlastní aktivitou jedince (Pávková et al., 2002).

Životní styl je otázkou módy, hudebního stylu i mnohého dalšího a je důležitou součástí života mládeže. Adolescent se jeho prostřednictvím vyjadřuje o sobě směrem k okolnímu světu, odráží se v něm jeho zájmy, hodnoty a postoje (Pávková et al., 2002).

Projevem životního stylu je i to, jakým způsobem zacházíme s volným časem a jak ho dokážeme využít. Volný čas je kategorií, která životní styl nijak neomezuje, ba právě naopak, člověk se v něm může snáze rozvíjet. Nalézáme tedy velmi úzkou souvislost mezi výchovou k životnímu stylu a výchovou k využívání volného času (Pávková et al., 2002).

První zkušenosti s využíváním volného času získáváme v rodině, která nás v počátcích života formuje nejvíce. Děti přebírají a napodobují životní styl svých rodičů. Ze své původní rodiny získávají své základní postoje a návyky (Pávková et al., 2002).

Existuje velmi úzká souvislost mezi výchovou ke zdravému životnímu stylu a pedagogickým ovlivňováním volného času. Společným cílem je vychovat člověka, který dokáže rozumně hospodařit se svým volným časem, uvědomuje si životní hodnoty, má pestré a mnohostranné zájmy a k tomu jeden centrální, hluboký, celoživotní zájem (Pávková et al., 2002).

V životě každého člověka může přijít náročné období jako různá životní neštěstí a ztráty. Kvalitní osobní zájmy a záliby pak mohou takového jedince doslova zachránit (Pávková et al., 2002).

Způsob využívání volného času patří mezi důležité ukazatele životního stylu. Z hlediska využívání volného času můžeme lidi rozdělit podle toho, jakou hodnotu přisuzují volnému času. Jsou lidé, pro které je vůbec tou nejvyšší hodnotou práce a volný čas vnímají dokonce jako něco nepatřičného a nesprávného, často sami sebe přetěžují a neumí odpočívat bez výčitek svědomí. Tito lidé chápou plnění povinností jako své jediné životní poslání (Pávková et al., 2002).

Na druhé straně stojí jedinci, pro které jsou podstatnou a nejvýznamnější životní náplní činnosti ve volném čase, jejich koníčky a různá zábava. Tito lidé vnímají pracovní povinnosti jako nutné zlo a udělají vše pro to, aby se jich co nejrychleji a nejsnadněji zbavili (Pávková et al., 2002).

Životní styl a výchovné působení rodiny má velký vliv na schopnost dítěte adekvátně nakládat se svým volným časem. Výchovné působení u dospívající mládeže utváří zdravé návyky a postoje. Volný čas a jeho naplňování společensky žádoucími aktivitami patří mezi důležité prvky prevence sociálně patologických jevů. Kvalitní a plnohodnotné prožívání volného času vede mládež ke zdravém životním stylu. Takový jedinec je pak v životě mnohem více odolný proti chorobám, či negativním jevům společnosti.

2.6 Mládež a sport

Už v dávných dobách prastarých civilizací člověk obdivoval tanec, lov či zápasení. Pohyb je základním předpokladem vývoje druhu, jeho přežití ažití. V dějinách lidstva docházelo k zdokonalování pohybových dovedností především v oblasti kulturního pojetí a sportu.

Mladí lidé jsou charakterističtí svou potřebou tvořivého aktivního života, jehož součástí je i jejich způsob komunikace. Mládež si hledá své místo ve společnosti, vyhraňuje své zájmy a pohled na svět a měla by tedy mít, vzhledem ke své vývojové fázi, dostatek volného času. Ale jen to nestačí, k tomu ještě musí cítit potřebu tento čas aktivně a smysluplně prožít (Vágnerová 2005).

Značný význam v životě dospívajícího jedince se připisuje také sportu. Pohybové aktivity umožňují spojení s vrstevníky a rozvoj sociálních vztahů, podporují soutěživost a schopnost spolupráce, ale pro mnohé představují také vybití přebytečné energie. Případný úspěch či neúspěch při sportovním výkonu se může stát pro mladého člověka významnou složkou jeho sebeuvědomění (Vágnerová, 2005).

Podmínky, které ovlivňují účast ve sportu lze rozdělit na vnější a vnitřní. K vnějším podmínkám patří motivace, znalost a postoj ke sportu, příležitost nebo kontakt se sporty, přístup ke sportovním zařízením, sociální image sportu, volný čas a náklady na sport. Tyto vnější podmínky mají celospolečenský význam a působí na znalosti, chování i jednání lidí. Když nastane vhodná kombinace vnějších faktorů, jedinec se do sportu zapojí nebo ve sportování dále pokračuje. V opačném případě rozšíří zástup nesportující populace. K vnitřním podmínkám pak lze zařadit věk, pohlaví, rodinu, zájem, volný čas, finanční situaci a zdravotní stav. Vnitřní podmínky vymezují v podstatě individuální podmínky každého jedince a určují, jakým způsobem se do sportu zapojí (Slepičková, 2005).

Základ přístupu jedince ke sportu je položen v rodině. Rodiče s kladným vztahem ke sportu, kteří sami v minulosti sportovali či sportují dodnes, v této činnosti podporují také své děti. Do sportu jsou častěji zapojeny děti rodičů s vyšším vzděláním (Slepičková, 2001).

Děti, kterým rodiče systematicky ovlivňují volný čas a vedou je k aktivnímu a podnětnému trávení tohoto času, jsou v období dospívání méně ohroženy patologickými jevy, než děti, které si neumí svůj čas vyplnit žádnou volnočasovou zájmovou činností. K velmi podstatné součásti života adolescentů patří sport, kde v organizovaném prostředí dochází k uspokojování potřeb sociálních kontaktů mezi vrstevníky (Slepičková, 2001).

Výběr sportovních aktivit v období školní docházky značně ovlivňuje škola a širší sociální prostředí, jako kamarádi, trenér či dobrý učitel tělesné výchovy. Ti všichni

mohou přivést jedince vhodnou motivací k pravidelnému sportování (Slepičková, 2001).

Ve vztahu k adolescentní populaci má nemalý význam také medializace sportu. Sportovní pořady patří v televizi k nejsledovanějším. Díky diváckému zájmu vznikly nové vysílací kanály zaměřené výhradně na sportovní přenosy. Pozornost mladých diváků je přitahována k hvězdám profesionálního sportu, se kterými se do jisté míry ztotožňují a považují je za svůj vzor. Mladí lidé však se vzrůstající tendencí napodobují vlastnosti a schopnosti úspěšných sportovců i s jejich negativními rysy chování (Slepičková, 2001).

Vzhledem k nárůstu objemu volného času se bohužel středoškolská mládež stále méně věnuje pohybovým činnostem. Lze vypozařovat, že ke zlomovému poklesu došlo hlavně mezi roky 1992 až 1996, ale i v současnosti nadále klesá zájem o sportovní aktivity nebo navštěvování sportovních utkání. Příčinu poklesu zájmu o sport musíme hledat především v jeho komercializaci. Pro mládež, finančně závislou na rodičích, je dnes i rekreační sportovní vyžití za hranicí ekonomických možností (Sak, 2004).

Sport patří mezi nejčastější volnočasové aktivity, které člověka posílí nejen na těle, ale i na duchu. Dítě se naučí poznávat své tělo, pečovat o něj a udržovat ho, aby bylo v kondici. Při sportu získává schopnost spolupracovat s ostatními vrstevníky. Nabídka volnočasových aktivit je v dnešní době více než dostatečná. Děti mohou navštěvovat různé kroužky, jejichž zájmovou činnost zajišťují a organizují samotné školy, domy dětí, či sportovní oddíly.

Pohyb a pohybové aktivity se stávají základním kritériem života a slouží jako prostředek seberealizace. Současný způsob života, rozvoj techniky a životních podmínek zapříčiňují ubývání podnětů, které by člověka nutily k všestranné pohybové aktivitě. Pohyb se zredukoval jen na několik životních stereotypů potřebných k vykonávání profese nebo k naší zábavě. Jde o nebezpečný trend zcela nevhodný pro správné utváření a usměřňování vývoje dítěte.

2.7 Možné problémy s využíváním volného času

Nedostatečný prostor a málo příležitostí ke smysluplnému začlenění se do společnosti dospělých vede k vytváření náhradních cest vlastní identity. Vznikají

odnože subkultury mládeže, které se vymezují náhradními a nápadnými vnějšími znaky mezi něž patří oblékání, hudba, jazyk, slang apod.

Volný čas se může stát i zdrojem velmi vážného ohrožení. Při neorganizovaném trávení volného času dochází k velké části úrazů dětí. Mladí lidé z nudy svým hazardním experimentováním s drogami překračují zákon, dopouštějí se šikany svých vrstevníků, krádeží aut, agresivity vůči příslušníkům jiných etnik apod. (Pávková et al., 2002).

I přes přímý vliv způsobu rodinné výchovy se kvůli scházející či nekvalitní náplni volného času určitá část mládeže dostává na „šikmou plochu“. Mladá generace má výraznější potřebu mimořádných zážitků, jenže k jejich uspokojení nechce vyvinout žádnou vlastní aktivitu. Do skupiny dětí a mládeže se zvýšeným rizikem výskytu společensky nežádoucích jevů můžeme zařadit chronické „sledovače“ televize a hráče počítačových her, děti a mládež omezující své sociální kontakty na internetové sítě, mládež bloudící po ulicích a ubíjející nudu v restauračních zařízeních a dále mládež nahrazující dobrodružné zážitky alkoholem, drogami, násilím, kriminalitou apod. (Procházka, 2012).

Současná výchova musí být zaměřena nejen k tomu, aby děti vybavila příslušnými kompetencemi, ale také je musí naučit odolávat různým společenským nástrahám. Mezi dlouhodobě působící společenské negativní jevy, na které je nutné výchovně reagovat, řadíme drogové závislosti, gamblerství, nesnášenlivost, agresivitu a další. Největší sklon k různým sociálně patologickým činnostem projevují děti bez zájmu nebo děti, které navštěvují organizované zájmové činnosti většinou na přání rodičů, ale neztotožňují se s nimi (Hájek et al., 2011).

Kvalitní organizovaná zájmová činnost je důležitým prostředkem k vytváření návyků na aktivní a společensky žádoucí využívání volného času, jenž účastníkům přináší autentické zážitky a kladné emoce z nich (Hájek et al., 2011).

Vytvoření optimálních podmínek pro kvalitní trávení volného času je tedy jednou z cest k rozvoji společnosti. Společenským zabezpečením kvalitního trávení volného času dětí a mládeže se urychlí rozvoj obecných i specifických schopností mladé generace a potlačí rozvoj negativních sociálních rysů (Sak, 2004).

Už od narození se člověk učí, jak zacházet se svým volným časem. Po celý život pak používá v dětství vytvořené hodnotové žebříčky a základní vzorce chování. Vlastní

aktivita dětí a mládeže je důležitá nejen proto, aby byly schopny žít pestrý, produktivní a hlavně zdravý život plný pohybu, zájmů a koníčků, ale i proto, aby tak snadno nepodlehly drogám, alkoholu a hazardu. Děti, které si ještě samy nedovedou utřídit a srovnat životní hodnoty, potřebují, aby jim dospělí pomohli jejich volný čas vhodně zorganizovat a naučili je, jak správně a plnohodnotně žít.

2.8 Shrnutí

Způsob trávení volného času u mladých lidí má své zvláštnosti, které se mění s přibývajícím věkem, ale jsou odlišné také podle pohlaví a dosaženého vzdělání. Zájmová činnost ve volném čase má do značné míry původ v sociálních vztazích. Pro většinu lidí je volný čas spojen s blízkou osobou či skupinou osob, ať už jde o členy rodiny nebo přátele.

S výchovou k volnému času bychom měli začít už od nejtělejšího věku, neboť toto období do značné míry u každého jedince předurčuje jeho budoucí celoživotní rozhled. Primární úlohu ve výchově zastává rodina, která formuje dítě podle svých hodnot, vlastních zvyklostí a norem odlišujících se od průměrných norem ve společnosti. Společné trávení volného času se svou rodinou může u dětí do značné míry eliminovat negativní důsledky nevhodného prožívání volného času a s tím související i jejich možné ohrožení.

Životní styl a výchovné působení rodiny utváří u dospívající mládeže zdravé návyky a postoje. Kvalitní a plnohodnotné prožívání volného času vede mládež ke zdravém životním stylu. Takový jedinec je pak v životě mnohem více odolný vůči chorobám, či negativním jevům společnosti.

Shrnutí teoretické části

Teoretická část této práce byla zaměřena na tři klíčové oblasti: volný čas, volnočasové aktivity a charakteristiku středoškolské mládeže. Přinesla vhled do problematiky volného času a do oblasti způsobu trávení volného času s přímou zaměřeností na středoškolskou mládež.

První kapitola teoretické části vymezuje pojem volný čas. Nabízí různé úhly pohledu na funkce volného času a ukazuje možnosti využívání volného času. Vymezuje pojem volnočasové aktivity, jejich obsah, organizované a neorganizovanému trávení volného času a výchovné zhodnocování volného času. Zabývá se rovněž zájmovou činností, vyjmenovává její formy a instituce zajišťující volný čas mládeže. Okrajově zmiňuje rozvoj volného času v lidském životě.

Závěrečná druhá část se věnuje faktorům, které ovlivňují volný čas. Popisuje rodinu a její primární výchovné působení na trávení volného času. Poodkrývá vliv vrstevnické skupiny v období dospívání a důkladně popisuje věkovou skupinu středoškolské mládeže. V této kapitole je mimo jiné popsán i vliv masmédií, životního stylu a sportu na způsob trávení volného času. Jsou zde zmíněna i možná negativa spojená s nevhodným využíváním volného času středoškolskou mládeží.

II. EMPIRICKÁ ČÁST

1 Výzkumné šetření

Při výzkumném šetření, jehož výsledky jsou uvedeny v teoretické části této práce, jsem vycházela především z teoretických poznatků čerpaných z odborné literatury se zaměřením na středoškolskou mládež.

1.1 Cíle výzkumu

Cílem výzkumu bylo zjistit:

- jaká je nabídka volnočasových aktivit v regionu Třeboň,
- jakým způsobem tráví volný čas žáci středních škol v regionu Třeboň,
- jakým způsobem se na trávení jejich volného času podílí rodina či vrstevnická skupina a do jaké míry si volný čas organizují sami, popř. odkud čerpají motivaci k volnočasovým aktivitám,
- kde nejraději tráví svůj volný čas,
- kolik volného času v průměru denně mají a jak jsou spokojeni s jeho prožíváním, popř. jaká je jejich spokojenost s nabídkou volnočasových aktivit v regionu Třeboň,
- jakou činnost preferují při plánování svého volného času, do jaké míry jsou při trávení svého volného času aktivní či pasivní a jak často se ve svém volném čase nudí,
- jaké cíle při využívání volného času dnešní mládež v Třeboni sleduje,
- jaké zdroje používá při vyhledávání informací o volnočasových aktivitách,
- jaký podíl jejich volného času zaujímají moderní masmedia,
- jaké faktory místní mládež nejvíce omezují v pravidelném navštěvování volnočasových aktivit.

1.2 Výzkumné otázky

Pro řešení výzkumných cílů byly stanoveny následující otázky:

1. Jaká je nabídka volnočasových aktivit v regionu Třeboň?
2. Jakým způsobem tráví volný čas žáci středních škol v regionu Třeboň?
3. Jakým způsobem se na trávení jejich volného času podílí rodina či vrstevnická skupina, do jaké míry si svůj volný čas organizují sami a odkud čerpají motivaci k volnočasovým aktivitám?
4. Kde nejraději tráví svůj volný čas?
5. Kolik volného času v průměru denně mají, jak jsou spokojeni s jeho prožíváním a jaká je jejich spokojenost s nabídkou volnočasových aktivit v regionu Třeboň?
6. Jakou činnost preferují při plánování svého volného času, do jaké míry jsou při trávení svého volného času aktivní či pasivní a jak často se ve svém volném čase nudí?
7. Jaké cíle sleduje dnešní mládež v Třeboni při využívání volného času?
8. Z jakých zdrojů čerpá informace při vyhledávání nabídky volnočasových aktivit?
9. Kolik z jejich volného času zabírají moderní masmedia?
10. Jaké faktory místní mládež nejvíce omezují v pravidelném navštěvování volnočasových aktivit?

1.3 Výzkumné metody

K zjištění volnočasové nabídky v Třeboni a způsobů trávení volného času studentů středních škol a učilišť bude použita analýza dokumentů, která poslouží také k ověření některých údajů obsažených v dotazníku. Studovanými dokumenty bude odborná literatura v tištěné i elektronické podobě, články a zprávy v odborných časopisech. Nejvíce informací k zjištění volnočasové zájmové nabídky bude čerpáno z Ročenky města Třeboně, 2016.

Pro výzkumné šetření jsem zvolila metodu kvantitativního výzkumu, která umožňuje hromadné získání informací od většího počtu jedinců formou dotazníku. Jde o písemnou formu kladení otázek, na jejichž základě respondent doplní odpovědi.

Pro navázání kontaktu s žáky poslouží v dotazníku úvodní odstavec, který žáky seznámí s účelem výzkumného šetření. Použité dotazníkové otázky se snaží být k respondentům ohleduplné, dodržují etické zásady a zjišťují jen takové informace, které nelze obdržet někde jinde.

Podle Gavory (2010) je důležitá také volba a formulace konkrétních otázek. Výzkumné otázky je třeba klást logicky zcela přesně a jasně tak, aby je všichni respondenti chápali ve stejném významu. Z hlediska způsobu kladení otázek lze rozlišit tři základní typy otázek:

- a) otázky uzavřené (strukturované) – dotazovaný volí mezi dvěma nebo více alternativami,
- b) otázky otevřené (nestrukturované) – informace a délku odpovědi volí respondent,
- c) otázky polouzavřené – nabízejí respondentovi alternativní odpověď a potom ještě žádají o dovysvětlení,
- d) otázky škálové – umisťují respondenta na některý bod na škále.

Mezi možné varianty uzavřených otázek patří i takové, které kromě hotových odpovědí nabízejí možnost doplnění volné odpovědi. Otázky tohoto typu označuje Chrástka (2007) jako otázky polouzavřené. Nabídka „jiná odpověď“ eliminuje nebezpečí, že některou možnou odpověď zapomeneme uvést. Respondent tuto možnost volí v případě, že mu žádná z nabízených možností nevyhovuje.

Dotazník (viz Příloha 1) byl určen žákům středních škol v Třeboni a obsahoval celkem 34 otázek, které z pohledu tematického zaměření nejsou uspořádány v přesném sledu za sebou. 18 otázek bylo uzavřených a žáci si v nich mohli vybrat z nabízených možností jen jednu odpověď, 14 otázek bylo polouzavřených a žáci v nich mohli z nabízených možností vybrat i více variant odpovědí nebo doplnit volnou odpověď, 2 otázky byly otevřené a žáci v nich měli uvést stručnou odpověď. Byly v něm tedy použity otázky otevřené, uzavřené i uzavřené s možností volné odpovědi. Dotazník začíná stručným úvodem, ve kterém jsou podány informace o jeho účelu a uvedeny stručné instrukce k jeho vyplnění.

2 Vyhodnocení výsledků výzkumného šetření

2.1 Specifikace regionu Třeboň

Jestliže nějaký kout české země stojí skutečně za vidění, pak nepochybně Třeboň a její okolí. Třeboňsko je zajímavé svojí architekturou, cennou historií i krásnou přírodou (Ročenka města Třeboně, 2016).

Za více než osm století přebudovaly celé lidské generace původně malou trhovou osadu při Vitorazské stezce v malebné lázeňské město. Nehostinnou bažinatou krajinu ležící na rakouském pomezí změnil v kraj, kterému vévodí hladiny rybníků, řek a potoků. Dnešní turisté, rybáři, cyklisté, vodáci, houbaři i lázeňští hosté obdivují historické stopy, které tu zanechaly slavné osobnosti i bezejmenní (Ročenka města Třeboně, 2016).

Třeboň najdete v Jihočeském kraji asi 22 km východně od Českých Budějovic. Leží v Třeboňské pánvi, v okrese Jindřichův Hradec. Městem se vine Zlatá stoka, která spojuje blízké rybníky Svět a Rožmberk. Svůj název odvozuje Třeboň z německého Wittingau, v překladu „*Wittingův*“ či *Vítkův Luh*“, latinsky Trebonis. Je městem lázeňským a rekreačním, významnou městskou památkovou rezervací, střediskem CHKO Třeboňsko a Biosférickou rezervací UNESCO, o kterou pečuje Ústav krajinné ekologie Akademie věd České republiky. K 31.12.2016 zde žilo 8 354 obyvatel (Ročenka města Třeboně, 2016).

Ve městě jsou hned dvoje lázně, které se zaměřují na léčbu pohybového ústrojí: Bertiny lázně a Lázně Aurora. Sídli zde největší rybářství v Evropě – Rybářství Třeboň. Místní pivovar Regent patří svým rokem založení 1379 mezi nejstarší pivovary na světě. Státní zámek Třeboň je po Pražském hradu a zámcích v Českém Krumlově, Jaroměřicích nad Rokytnou a Lednicko-valtickém areálu, pravděpodobně pátým největším areálem tohoto typu v Česku. Na zámku dnes sídlí Státní oblastní archiv s působností pro celý Jihočeský kraj (Ročenka města Třeboně, 2016).

V Třeboni je také pracoviště Botanického ústavu AV ČR, které bylo založeno v roce 1971. Od roku 1998 je společným pracovištěm Botanického ústavu a Přírodovědecké fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Zabývá se studiem sinic a řas. Důležitou součástí je vzdělávání studentů, environmentální výchova dětí a osvěta dospělých (Ročenka města Třeboně, 2016).

Mikrobiologický ústav Akademie věd ČR v Třeboni zkoumá mikroskopické řasy a jejich využití v potravinářském nebo krmivářském průmyslu, v humánní či veterinární medicíně. Ústav spolupracuje s Gymnáziem Třeboň (Ročenka města Třeboně, 2016).

Naleznete zde rovněž nevládní a neziskovou organizaci Český nadační fond pro vydru, založenou v roce 1993 na ochranu přírody a životního prostředí. Jejím cílem je zvýšit toleranci, respekt a zodpovědnost společnosti vůči přírodě a životnímu prostředí a prolomit černobílé vnímání přírody. Provozuje záchranou stanici pro nalezené handicapované a poraněné živočichy a poskytuje osvětu, vzdělávání a poradenství (Ročenka města Třeboně, 2016).

2.2 Nabídka volnočasových aktivit v Třeboni

2.2.1 Kultura

V roce 1933 byla v Třeboni založena Sdružená obec baráčníků, která od té doby nikdy nepřerušila svoji činnost. Baráčníci udržují staré obyčeje, lidové zvyky a slaví tradiční české svátky. Například každoročně tančí při staročeském zvyku stavění máje na treboňském náměstí Českou besedu. V roce 2016 byli Baráčníci zapsáni do Seznamu nemateriálních statků tradičně lidové kultury Jihočeského kraje (Ročenka města Třeboně, 2016).

Místní národně obrozenecký zpěvácký spolek Pěslav byl činný už v 19. století a v současnosti oslavil 153letou tradici. Jeho odnoží je od roku 1974 činorodý spolek Třeboňští píšťci (Ročenka města Třeboně, 2016).

Počátkem července se ve městě každoročně koná festival vážné hudby Třeboňská Nocturna. Lidová píseň Okolo Třeboně se stala inspirací pro pojmenování mezinárodního multikulturního festivalu Okolo Třeboně, který se v Třeboni a okolí s pravidelností pořádá už od roku 1992 (Ročenka města Třeboně, 2016).

Třeboň je od roku 2010 pořadatelem Mezinárodního festivalu animovaných filmů Anifilm. Jmenovanému festivalu předcházela v Třeboni AniFest, který se zde konal od roku 2002 až do roku 2009, kdy z Třeboně odešel (Třeboň se o pořadatelství dělila s Teplicemi) a poté zanikl sloučením s Anifilmem (Ročenka města Třeboně, 2016).

V Třeboni má dlouholetou tradici Divadlo J. K. Tyla na Masarykově náměstí, které se pyšní jednou z nejstarších dochovaných opon v České republice. V budově se konají nejen divadelní představení, ale často také koncerty a další akce. Součástí domu

je i prostor Loutkového divadla, které provozuje spolek loutkářů. Divadlo poskytuje zázemí také pro divadelní spolek Kajetán (Ročenka města Třeboně, 2016).

I přes nárůst veškeré techniky, a převážně internetu, zůstává pro diváky v Třeboni zajímavé Kino Světozor. V r. 2016 promítalo 687 představení s návštěvností 27 396 diváků (Ročenka města Třeboně, 2016).

Městská knihovna Třeboň poskytuje knihovnické a informační služby, přístup k internetu, reprografické služby, pořádá kulturní a vzdělávací akce pro školy i veřejnost. V lednu 2016 byla v prostorách knihovny otevřena sociálně terapeutická dílna Motýl. Knihovna má své pobočky také v Branné, v Břilicích a ve Staré Hlíně (Ročenka města Třeboně, 2016).

Spolek přátel Třeboně provozuje od r. 2008 v Třeboni muzeum a galerii. V muzeu je nyní nainstalována expozice Příběh města Třeboně v osmi stoletích, která seznamuje návštěvníky s minulostí města od pravěku až po současnost (Ročenka města Třeboně, 2016).

Pro chovatele a milovníky psů působí ve městě Základní kynologická organizace nebo nestátní nezisková organizace Výcvikové canisterapeutické sdružení Hafík (Ročenka města Třeboně, 2016).

2.2.2 Střední školy, Základní umělecká škola, Dům dětí a mládeže a Junák

Ve městě Třeboň se nachází MŠ Sluníčko Třeboň, 3. MŠ Třeboň, ZŠ Na Sadech Třeboň, ZŠ Sokolská Třeboň, ZŠ praktická Třeboň, Základní umělecká škola Třeboň, Gymnázium Třeboň, Střední škola rybářská a vodohospodářská Jakuba Krčína Třeboň a Obchodní akademie, Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Třeboň. Ne ve všech uvedených školách může středoškolská mládež trávit svůj volný čas, proto jsou z dalšího popisu vynechány (Ročenka města Třeboně, 2016).

Základní umělecká škola v Třeboni byla založena v r. 1949 jako hudební škola. Dnes organizuje studium určené převážně pro žáky základních a středních škol. Škola nabízí možnost vzdělávání se v hudebním, tanečním, výtvarném a literárně dramatickém oboru. V uplynulém roce pořádala nebo spolupořádala okresní a krajské kolo ve hře na akordeon a klavír, připravila výtvarnou expozici v zámecké galerii nebo v Divadle

J. K. Tyla uspořádala ročníkové představení tanečního oboru. Žáci svým vystoupením zpestřili také festival Třeboňská Nocturna (Ročenka města Třeboně, 2016).

Na podzim roku 2016 oslavilo Gymnázium Třeboň 110 let od svého založení. Škola vydává svůj časopis GYM, který je pestrou kronikou školního života. Důsledně dodržuje tradici Majálesu. V rámci školy působí pěvecký soubor Sedmikrásky nebo užitečně pracuje Žákovský parlament (Ročenka města Třeboně, 2016).

Střední škola rybářská a vodohospodářská Jakuba Krčina Třeboň nabízí studijní obory: Ekologie a životní prostředí, Vodohospodář a učební obory: Rybář, Rybářství. Pátým rokem pořádá v květnu akci Rybářův den pro obory Rybář a Vodohospodář. Na přelomu jara a léta organizuje sportovně-turistické kurzy zaměřené na cyklistiku a vodáctví nebo kurz potápění. Škola pomáhá s doprovodnými akcemi při výloveh největších jihočeských rybníků a její zastoupení nechybí v Třeboni ani na Rybářských slavnostech (Ročenka města Třeboně, 2016).

Obchodní akademie, Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Třeboň připravuje žáky ve studijních oborech: Obchodní akademie, Cestovní ruch, Modelářství a návrhářství oděvů, Uměleckořemeslné zpracování skla, Podnikání a v učebních oborech: Mechanik opravář motorových vozidel, Opravář zemědělských strojů, Ošetřovatel/ka, Malíř/ka, Brusič/ka, Výrobce skleněné bižuterie. Žáci oboru Modelářství a návrhářství oděvů uspořádali za uplynulý rok 42 módních přehlídek. Sklářské obory uspořádaly mezinárodní výstavu uměleckých výrobků v domě Štěpánka Netolického v Třeboni. Opravářenské obory ve školních dílnách poskytují zámečnické a opravářenské práce na zakázku. Žáci ve svém volnu dochází po celý rok do Domova seniorů v Třeboni (Ročenka města Třeboně, 2016).

Pestrou nabídku zájmové činnosti najdeme u zdejšího Domu dětí a mládeže. Děti se mohou přihlásit do výtvarných kroužků plastikový modelář, letecký modelář, malý ateliér, pleteme z pedigu, klubičko pro nejmenší nebo keramika. Ze sportovních kroužků nabízí DDM judo, šachy a stolní hry, sport je zábava aneb všestranný sportovní základ, sportovní školičku, běžecký trénink, zumbu, funkční trénink, bodyform new a celkem jedenáct tanečních kroužků. V další nabídce je šest jazykových kroužků, zdravotní TV, či rybářský nebo přírodovědný kroužek s vydrou. Vyberou si i rodiče dětí do tří let věku. DDM v létě pravidelně pořádá dětské tábory a na konci léta dětský víceboj na Tyršově stadionu (Ročenka města Třeboně, 2016).

Ve městě působí také Junák neboli český skaut. Má celkem 3 skautské oddíly: oddíl Poutníci, oddíl Žabky a oddíl Rackové. Skaut se zaměřuje na turistiku, hry, výtvarnou činnost a seznamuje děti a mládež se životem v přírodě. Vyvrcholením celého skautského roku je letní tábor (Ročenka města Třeboně, 2016).

2.2.3 Rekreaace a sport

Díky rovinatému profilu krajiny se v Třeboni koncem 20. století rozšířila cykloturistika. Město a jeho okolí jsou však hlavně v letním období vhodné nejen pro relaxační cykloturistiku, ale i pro pěší turistiku nebo projížďky na koni (Ročenka města Třeboně, 2016).

Cykloturistický oddíl Zálesáci nabízí výlety na kole do okolí Třeboně. Výpravy jsou včetně bivakování v přírodě. Učí své členy dopravní předpisy a jízdu v terénu nebo jak udržovat a opravovat svoje kolo. Většina členů navíc závodí (Ročenka města Třeboně, 2016).

Pod hlavičkou TJ Jiskra Třeboň je celá škála sportů, např. fotbal, házená, jachting, kuželky, lední hokej, nohejbal, sportovní gymnastika, stolní tenis, šachy, tenis, veslování, volejbal, korfbal, Česká asociace Sportu pro všechny, florbal a atletika (Ročenka města Třeboně, 2016).

K dalším sportům, kterým se ve městě můžete věnovat patří: Taekwon-do, judo, boxing, hokejový a bruslařský klub Štíky Třeboň a jezdecké stáje Třeboň. Ve městě je rovněž několik velmi kvalitních posiloven nebo nabídka pravidelného cvičení, jako je pilates, jóga a další (Ročenka města Třeboně, 2016).

Třeboň má hned několik sportovišť, např. tenisový a fotbalový areál na Hliníku, sportovní halu, fotbalové hřiště s umělým trávníkem, fotbalové hřiště v Břilicích, Kongresové a kulturní centrum Roháč, Tyršův stadion, který v zimě nabízí chlazenou ledovou plochu a další sportoviště coby součást různých škol (Ročenka města Třeboně, 2016).

2.3 Výzkumný soubor

Do výzkumu jsem se snažila zapojit všechny střední školy v regionu Třeboň. Výše jmenované školy jsem oslovila osobně a stejně tak jsem distribuovala i dotazníky. Pro porovnání jsem rozdělila respondenty podle čtyř kritérií: podle pohlaví na chlapce a dívky, podle věku na věkovou skupinu do 16 let, 16 až 18 let a více než 18 let, podle

druhu školy na střední odborné učiliště, střední odbornou školu s maturitou a gymnázium a podle místa bydliště na žáky s bydlištěm ve městě, městysi a obci s dobrou nebo špatnou dopravní obslužností, aby bylo možné zjistit rozdíl mezi způsobem trávení volného času mezi chlapci a děvčaty, mezi různými věkovými skupinami, mezi druhy středních škol a mezi dětmi ve městech a na venkově.

Oslovila jsem všechny střední školy v regionu Třeboň, celkem 5 různě sloučených škol. Ačkoliv jsem jim předložila poměrně rozsáhlý dotazník, skládající se ze 34 otázek, do výzkumu se zapojily všechny. Rozdala jsem celkem 200 dotazníků, které se mi vrátily zpět kompletně vyplněné, což představuje 100% úspěšnost.

Před roznesením dotazníků na všechny střední školy jsem provedla předvýzkum na gymnáziu, abych si ověřila, zda jsou takto položené otázky v dotazníku žákům jasné a chápou je ve stejném významu.

Některé výzkumné otázky jsem po předvýzkumu následně musela změnit z uzavřených na polouzavřené, v čemž spatřuji také největší nevýhodu papírové formy dotazníku oproti elektronické, ale jinak byl dotazník pro žáky srozumitelný a mohla jsem jej použít pro další výzkumné šetření.

3 Analýza a interpretace výsledků výzkumu

Výzkumu se zúčastnilo 200 žáků středních škol v Třeboni. Sběr dat probíhal v květnu a červnu 2017. Celkem bylo rozdáno 200 dotazníků. Vráceno jich bylo 200, což je 100% návratnost. Výsledky byly zpracovány nejprve zaznamenáním všech získaných dat do tabulky ve formátu Microsoft Excel. Každý údaj z dotazníku měl v tabulce přiřazenou číselnou hodnotu. Následně byla data zpracována pomocí metod základní statistiky, tedy četností (relativních a absolutních), do dílčích tabulek, ze kterých lze vyčíst výsledky dotazníkového šetření. Pro lepší přehlednost byly některé tabulky doplněny grafem. Pro úplnost uvádím, že pod oslovením mládež, mladí lidé, mladá generace, žáci, chlapci, dívky či děvčata mám na mysli v následujícím textu středoškolskou mládež v regionu Třeboň.

3.1 Všeobecné rozdělení komunikačních partnerů

Výzkumu se zúčastnilo celkem 200 žáků středních škol v Třeboni, z toho 80 dívek (40,0 %) a 120 chlapců (60,0 %). Rozdíl mezi počtem odpovědí obou pohlaví spočívá v tom, že se střední školy v Třeboni, kromě gymnázia a obchodní akademie, zaměřují na chlapci více preferované obory (viz Graf 1).

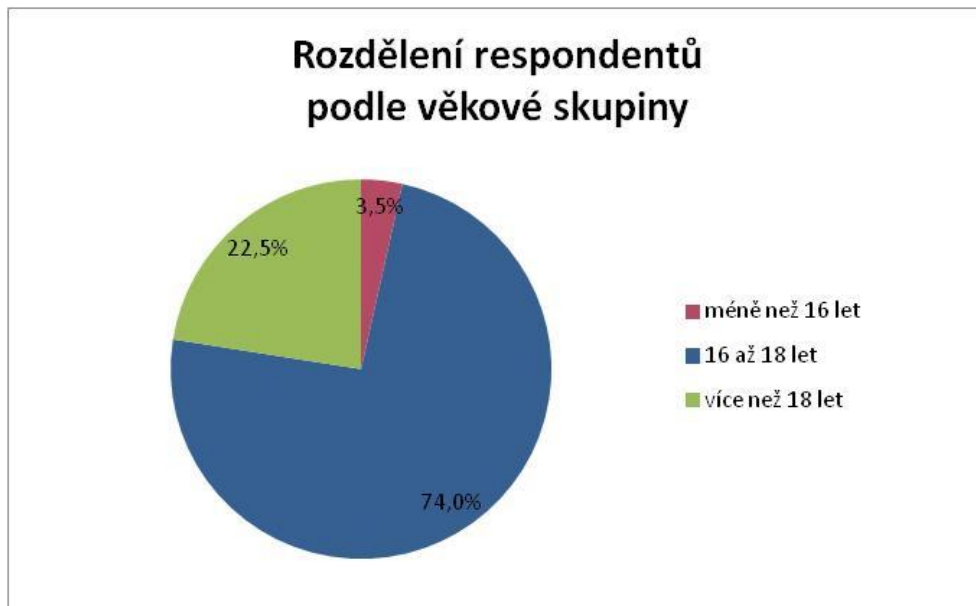
Graf 1: Rozdělení respondentů podle pohlaví

Zdroj: Vlastní práce

Ze skupiny 200 žáků zapojených do výzkumu zaujímá největší podíl s počtem 148 věková kategorie 16 až 18 let (74,0 %). Mezi odpovídajícími bylo 7 žáků mladších méně než 16 let (3,5 %) a 45 žáků starších více než 18 let (22,5 %). Nejmenší zastoupení žáků mladších méně než 16 let je dáno dobou, ve které bylo prováděno dotazníkové šetření (květen až červen 20017) (viz Graf 2).

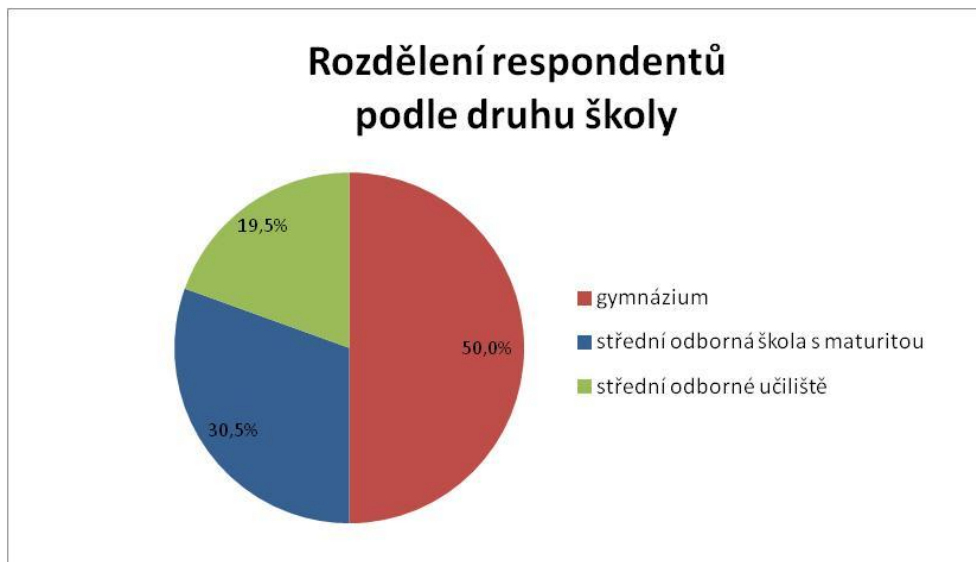
Graf 2: Rozdělení respondentů podle věkové skupiny

Zdroj: Vlastní práce

V dotazníkovém výzkumu odpovídalo 200 žáků, z toho 100 navštěvuje místní gymnázium (50,0 %), 61 se učí na střední odborné škole s maturitou (30,5 %) a zbývajících 39 žáků navštěvuje střední odborné učiliště (19,5 %) (viz Graf 3).

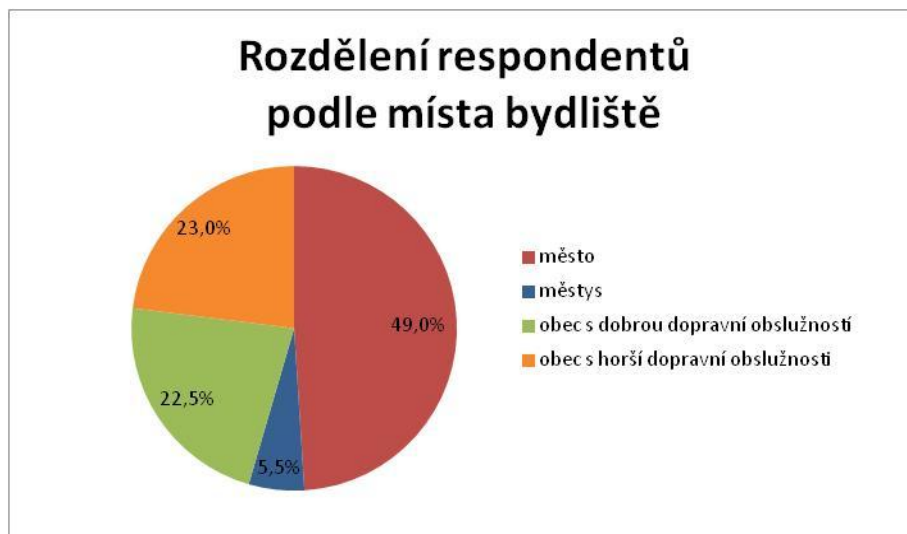
Graf 3: Rozdělení respondentů podle druhu školy

Zdroj: Vlastní práce

Do výzkumu se zapojilo 200 žáků všech středních škol v Třeboni. 98 z nich žije ve městě (49,0 %), 11 z nich udává, že žije v městysi (5,5 %), 45 z nich žije v obci s dobrou dopravní obslužností (22,5 %) a skoro identický počet 46 žáků bydlí v obci s horší dopravní obslužností (23,0 %) (viz Graf 4).

Graf 4: Rozdělení respondentů podle místa bydliště

Zdroj: Vlastní práce

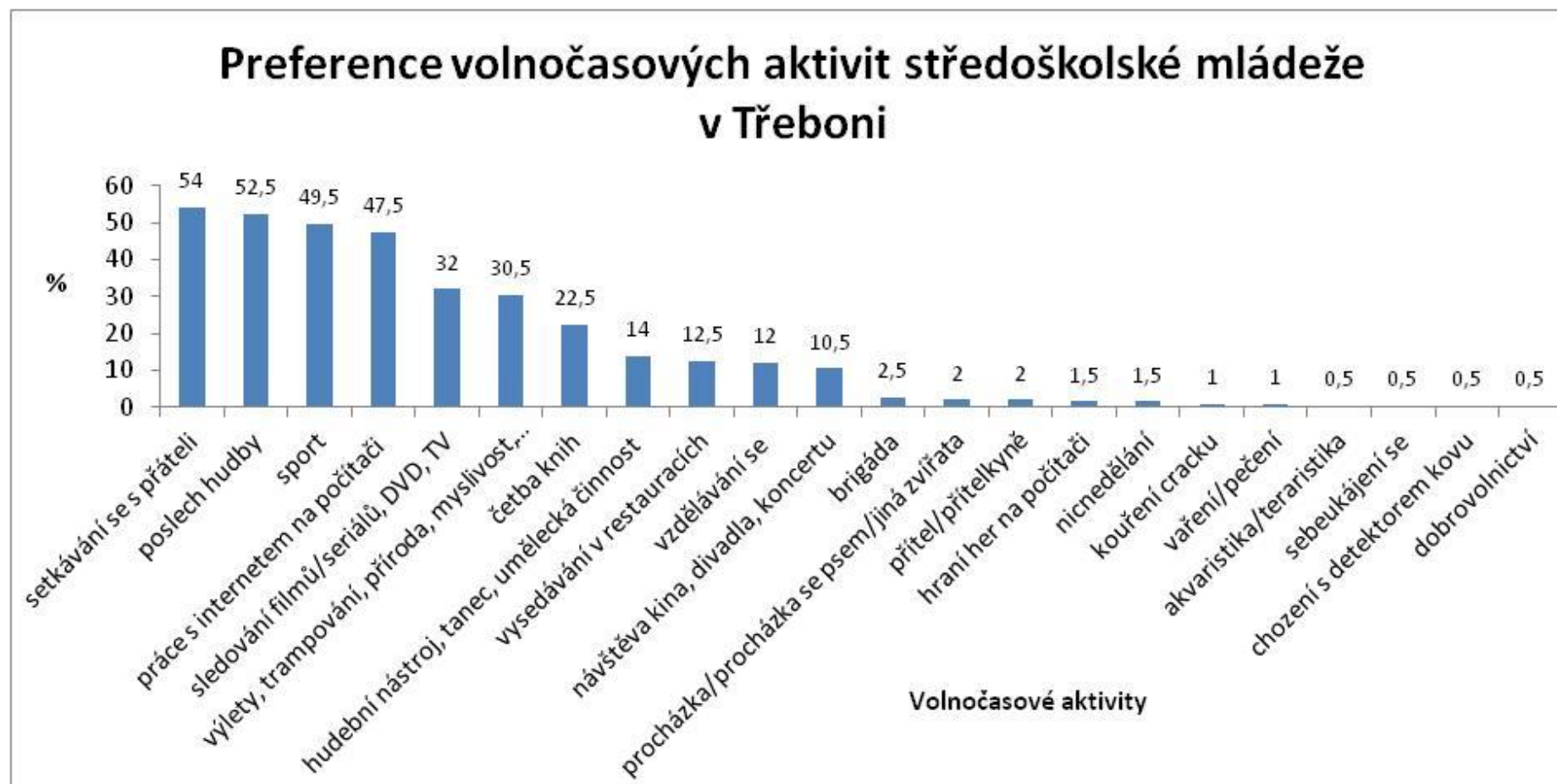
3.2 Způsob trávení volného času místní mládeží

K problematice způsobu trávení volného času středoškolskou mládeží v Třeboni jsem zaměřila celkem 6 dotazníkových otázek. Přes tyto otázky jsem se chtěla dozvědět, které volnočasové aktivitě se žáci středních škol v Třeboni věnují nejvíce, pravidelně a nejčastěji. Chtěla jsem znát i konkrétní druhy činností, o které mají tito žáci největší zájem a jaké aktivity provozují mimo organizované kroužky. V neposlední řadě jsem usilovala také o možnost srovnání jejich současných a dřívějších volnočasových aktivit.

V polouzavřené otázce: „Které volnočasové aktivitě se věnujete nejvíce?“ (viz Příloha 1, otázka č. 1) jsem zkoumala, jakému způsobu trávení volného času dávají žáci středních škol v Třeboni největší přednost, přičemž vybrat (zatrhnout) si mohli i více možností odpovědí nebo uvést a specifikovat možnost zcela jinou.

Jak je patrné (viz Graf 5), nejvíce oblíbenou činností u těchto žáků je setkávání se s přáteli (54 %), na místě druhém pak poslech hudby (52,5 %), téměř polovina žáků sportuje (49,5 %) nebo pracuje s internetem (47,5 %). Skoro třetina zdejší mládeže se baví sledováním filmů a seriálů (32 %) nebo má ráda přírodu, chození na výlety, trampování či se věnuje myslivosti (30,5 %). Asi pětina z nich čte knihy (22,5 %), zhruba každý sedmý se věnuje umělecké činnosti (14 %) a každý osmý má v oblíbené vzdělávání se (12 %). Žáci se teprve připravují na své budoucí povolání, ještě si sami nevydělávají, nemají dostatečné finanční prostředky, a proto tolik nenavštěvují kina, divadla či koncerty (10,5 %). Výzkum bohužel odhalil i určité patologické jevy, jako je vysedávání v restauracích (12,5 %) nebo požívání drog (1%).

Graf 5: Preference volnočasových aktivit středoškolské mládeže v Třeboni

Zdroj: Vlastní práce

U chlapců je v oblíbenosti na prvním místě sport (55 %), za kterým následuje možnost setkávání se s přáteli (50 %), na třetím místě je poslech hudby (49,2 %) a pak rádi pracují s internetem (45 %). Na rozdíl od dívek chlapci velmi málo čtou knihy (10 %) a hrají na hudební nástroj, tancují nebo se věnují umělecké činnosti (6,7 %). Dívky s největší oblíbeností vyhledávají své přátele (60 %), poslouchají hudbu (57,5 %), pracují s internetem (51,3 %) a na čtvrtém místě je u nich sport a četba knih (obojí shodně 41,3 %). Oproti chlapcům se dívky více vzdělávají (18,8 %) (viz Tabulka 1 a v příloze Graf 60).

Tabulka 1: Nejvíce preferované VA z celkového pohledu a podle pohlaví

Nejvíce preferovaná volnočasová aktivita	Dívky		Chlapci		Všichni celkem	
	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost
Setkávání se s přáteli	48	60,0	60	50,0	108	54
Poslech hudby	46	57,5	59	49,2	105	52,5
Sport	33	41,3	66	55,0	99	49,5
Práce s internetem na počítači	41	51,3	54	45,0	95	47,5
Sledování filmů/seriálů, DVD, TV	28	35,0	36	30,0	64	32
Výlety, trampování, příroda, myslivost, rybolov...	25	31,3	36	30,0	61	30,5
Četba knih	33	41,3	12	10,0	45	22,5
Hudební nástroj, tanec, umělecká činnost	20	25,0	8	6,7	28	14
Vysedávání v restauracích	8	10,0	17	14,2	25	12,5
Vzdělávání se	15	18,8	9	7,5	24	12
Návštěva kina, divadla, koncertu	10	12,5	11	9,2	21	10,5
Brigáda	2	2,5	3	2,5	5	2,5
Procházka/procházka se psem/jiná zvířata	3	3,8	1	0,8	4	2
Přítel/přítelkyně	1	1,3	3	2,5	4	2
Hraní her na počítači	1	1,3	2	1,7	3	1,5
Nicnedělání	1	1,3	2	1,7	3	1,5
Užívání drog	1	1,3	1	0,8	2	1
Vaření/pečení	1	1,3	1	0,8	2	1
Akvaristika/teraristika	1	1,3	0	0	1	0,5
Sebeukájení se	0	0	1	0,8	1	0,5
Chození s detektorem kovu	0	0	1	0,8	1	0,5
Dobrovolnictví	0	0	1	0,8	1	0,5

Zdroj: Vlastní práce

Podíváme-li se na stejnou problematiku způsobu trávení volného času z pohledu různých věkových skupin (viz Tabulka 2 a v příloze Graf 61), pak žáci mladší méně než 16 let ze všeho nejraději poslouchají hudbu (71,4 %), rádi se setkávají s přáteli (57,1 %) a třetí příčku u nich zaujímá práce s internetem (42,9 %). Tato věková skupina oproti starším daleko více navštěvuje kino, divadlo či koncert (28,6 %), méně sportuje (28,6 %) a hodně zahálí (14,3 %). Více než čtvrtina z nich se věnuje přírodě, výletům, trampování, myslivosti a rybolovu (28,6 %). Málo čtou knihy (14,3 %). Z negativních jevů se u nich projevuje požívání drog (14,3 %), ale zatím nevysedávají v restauracích (0 %). Výsledky mladších méně než 16 let mohou být v dotazníkovém výzkumu zkresleny jejich nejmenším zastoupením (jen 7). Tím si také vysvětlují, že nikdo z nich nesleduje filmy či seriály.

Věková skupina 16 až 18 let má v největší oblibě poslech hudby (54,7 %), sport (53,4 %), setkávání se s přáteli (54,1 %) a práci s internetem (48,6 %). Tito mladí lidé poměrně hodně sledují filmy a seriály (35,1 %), ale na druhé straně také nejvíce ze všech věkových skupin čtou knihy (25,7 %). Z negativních jevů se u nich začíná projevovat trend vysedávání v restauracích (8,1 %) a klesá záliba ve sebevzdělávání se (12,8 %). Také méně navštěvují kino, divadlo či koncerty (8,8 %). Začínají usilovat o ekonomickou nezávislost na svých rodičích různými přivýdělkami na brigádách (2,0 %). V tomto věku přicházejí první vážnější známosti (1,4 %).

Mladí lidé starší více než 18 let se podobně jako ti nejmladší nejraději věnují spíše pasivním činnostem, jako je setkávání se s přáteli (53,3 %) a práce s internetem (44,4 %). Klesá u nich obliba poslechu hudby (42,2 %) a sledování seriálů a filmů (26,7 %). Tato skupina také méně sportuje (40,0 %), ale na druhé straně se více věnuje přírodě, myslivosti, rybolovu, trampování a výletům (40,0 %). Nejméně ze všech se čtou knihy (13,3 %) a pokračuje u nich snižující se trend vzdělávání se (8,9 %). Zvyšuje se úsilí o ekonomickou soběstačnost brigádním přivýdělkem (4,4 %) a přibývá vážných známostí (4,4 %). Více než čtvrtina těchto žáků bohužel pravidelně navštěvuje restaurace (28,9 %).

Tabulka 2: Nejvíce preferované VA z celkového pohledu a podle věkové skupiny

Nejvíce preferovaná volnočasová aktivita	Méně než 16 let		16 až 18 let		Více než 18 let		Všichni celkem	
	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost
Setkávání se s přáteli	4	57,1	80	54,1	24	53,3	108	54
Poslech hudby	5	71,4	81	54,7	19	42,2	105	52,5
Sport	2	28,6	79	53,4	18	40,0	99	49,5
Práce s internetem na počítači	3	42,9	72	48,6	20	44,4	95	47,5
Sledování filmů/seriálů, DVD, TV	0	0	52	35,1	12	26,7	64	32
Výlety, trampování, příroda, myslivost, rybolov...	2	28,6	41	27,7	18	40,0	61	30,5
Četba knih	1	14,3	38	25,7	6	13,3	45	22,5
Hudební nástroj, tanec, umělecká činnost	0	0	21	14,2	7	15,6	28	14
Vysedávání v restauracích	0	0	12	8,1	13	28,9	25	12,5
Vzdělávání se	1	14,3	19	12,8	4	8,9	24	12
Návštěva kina, divadla, koncertu	2	28,6	13	8,8	6	13,3	21	10,5
Brigáda	0	0	3	2,0	2	4,4	5	2,5
Procházka/procházka se psem/jiná zvířata	0	0	4	2,7	0	0	4	2
Přítel/přítelkyně	0	0	2	1,4	2	4,4	4	2
Hraní her na počítači	0	0	3	2,0	0	0	3	1,5
Nicnedělání	1	14,3	2	1,4	0	0	3	1,5
Užívání drog	1	14,3	1	0,7	0	0	2	1
Vaření/pečení	0	0	2	1,4	0	0	2	1
Akvaristika/teraristika	0	0	1	0,7	0	0	1	0,5
Sebeukájení se	0	0	1	0,7	0	0	1	0,5
Chození s detektorem kovu	0	0	1	0,7	0	0	1	0,5
Dobrovolnictví	0	0	0	0	1	2,2	1	0,5

Zdroj: Vlastní práce

Jiný pohled na způsob trávení volného času středoškolskou mládeží v Třeboni nabízí srovnání jednotlivých škol podle jejich odborného zaměření (viz Tabulka 3 a v příloze Graf 62). Žáci gymnázia se věnují nejraději poslechu hudby (61,0 %), pak následuje setkávání se s přáteli (60,0 %), sportování (57,0 %), práce s internetem (56,0 %), sledování filmů a seriálů (43,0 %), četba knih (35 %), umělecká činnost (21,0 %), vzdělávání se (20,0 %) a návštěva kina, divadla či koncertu (15,0 %). Ve všech těchto zájmových činnostech převyšují svými preferencemi žáky ostatních škol. Zato přírodu, myslivost, rybolov, trampování a výlety mají rádi méně, než odborně zaměřeni žáci jiných středních škol v Třeboni (27,0 %). Ukazuje se, že i tito žáci vysedávají v restauracích (12,0 %).

Žáci SOŠ s maturitou mají podobné záliby, jako žáci gymnázia, ačkoliv ne v takové míře. Liší se také nižší intenzitou sledování filmů a seriálů (24,6 %), méně se věnují uměleckým činnostem (11,5 %), návštěvám kina, divadla či koncertu (8,2 %) a vzdělávání se (6,6 %). Žáci, kteří si vybrali SOŠ s maturitou, mají velký vztah k přírodě, myslivosti, rybaření... (32,8 %), nejméně ze všech škol čtou knihy (9,8 %), zato nejvíce vysedávají v restauracích (19,7 %) a požívají drogy (3,3 %).

Mladí lidé, kteří se učí na SOU, mají v největší oblibě poslech hudby (43,6 %), sport (41,0 %) a práci s internetem (35,9 %), ale méně než ostatní si cení přátelských vztahů (35,9 %). Ovšem nejvíce ze všech mají rádi přírodu, myslivost, rybaření... (35,9 %), k čemuž je předurčuje i jejich odborné zaměření. Ve srovnání s ostatními školami v nejmenší míře sledují filmy a seriály (15,4 %), nejméně navštěvují kina, divadla a koncerty (2,6 %) a nemají vůbec žádnou motivaci k tomu, aby se vzdělávali (0 %) nebo se věnovali umělecky zaměřeným činnostem (0 %). Nezajímají se o brigády a nehlásí se ani k žádným vážným vztahům k opačnému pohlaví (vše 0 %). Svůj volným časem mimo jiné prožívají hraním her na počítači (5,1 %), nicneděláním (2,6 %) a chozením do restaurace (2,6 %).

Tabulka 3: Nejvíce preferované VA z celkového pohledu a podle druhu školy

Nejvíce preferovaná volnočasová aktivita	Gymnázium		SOŠ s maturitou		SOU		Všichni celkem	
	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost
Setkávání se s přáteli	60	60,0	34	55,7	14	35,9	108	54
Poslech hudby	61	61,0	27	44,3	17	43,6	105	52,5
Sport	57	57,0	26	42,6	16	41,0	99	49,5
Práce s internetem na počítači	56	56,0	25	41,0	14	35,9	95	47,5
Sledování filmů/seriálů, DVD, TV	43	43,0	15	24,6	6	15,4	64	32
Výlety, trampování, příroda, myslivost, rybolov...	27	27,0	20	32,8	14	35,9	61	30,5
Četba knih	35	35,0	6	9,8	4	10,3	45	22,5
Hudební nástroj, tanec, umělecká činnost	21	21,0	7	11,5	0	0	28	14
Vysedávání v restauracích	12	12,0	12	19,7	1	2,6	25	12,5
Vzdělávání se	20	20,0	4	6,6	0	0	24	12
Návštěva kina, divadla, koncertu	15	15,0	5	8,2	1	2,6	21	10,5
Brigáda	3	3,0	2	3,3	0	0	5	2,5
Procházka/procházka se psem/jiná zvířata	2	2,0	1	1,6	1	2,6	4	2
Přítel/přítelkyně	2	2,0	2	3,3	0	0	4	2
Hraní her na počítači	1	1,0	0	0	2	5,1	3	1,5
Nicnedělání	1	1,0	1	1,6	1	2,6	3	1,5
Užívání drog	0	0	2	3,3	0	0	2	1
Vaření/pečení	2	2,0	0	0	0	0,0	2	1
Akvaristika/teraristika	0	0	0	0	1	2,6	1	0,5
Sebeukájení se	0	0	0	0	1	2,6	1	0,5
Chození s detektorem kovu	0	0	0	0	1	2,6	1	0,5
Dobrovolnictví	1	1,0	0	0	0	0	1	0,5

Zdroj: Vlastní práce

V poslední řadě uvádím výsledky zkoumání předcházející otázky oblíbenosti způsobu trávení volného času, které jsou rozděleny podle místa bydliště (viz Tabulka 4 a v příloze Graf 63). Na předním místě je u žáků z města setkávání se s přáteli (55,1 %), následuje práce s internetem (53,1 %), poslech hudby (52,0 %) a sport (48,0 %). Je s podivem, že nejvíce ze všech mají rádi přírodu, myslivost, rybolov apod. (34,7 %). Oproti ostatním se také nejvíce věnují uměleckým činnostem (18,4 %), vzdělávání se (17,3 %) a návštěvám různých kulturních akcí (15,3 %).

Zdá se, že žáci žijící v městysi mají v největší oblibě čas strávený společně se svými přáteli (81,8 %), ale trochu vybočují, když stejnou příčku u nich zaujímá i poslech hudby (81,8 %). Hned potom si nejvíce cení práce s internetem (54,5 %). Nejméně ze všech sportují (36,4 %) či čtou knihy (9,1 %). Ovšem nejvíce ze všech se věnují různým brigádám (9,1 %) a také bohužel vysedávání v restauracích (18,2 %).

Je zvláštní, že mládež bydlící v obci s dobrou dopravní dostupností v porovnání s ostatními nejméně ze všech vyhledává své přátele (44,4 %), věnuje se práci s internetem (31,1 %), sledování filmů a seriálů (20,0 %), vzdělávání se (4,4 %) a kulturním činnostem (2,2 %). V menší oblibě než u jiných je u ní také příroda, myslivost, rybolov, výlety a trampování (22,2 %), zato nejvíce času ze všech tráví hraním her na počítači (4,4 %).

Je vidět, že žáci žijící v současné době v obci s horší dopravní obslužností si umí se svou situací poradit. Nejvíce ze všech ostatních a nejraději se věnují sportu (56,5 %), oproti ostatním nejvíce čtou knihy (30,4 %) a sledují filmy či seriály (39,1 %).

Tabulka 4: Nejvíce preferované VA z celkového pohledu a podle místa bydliště

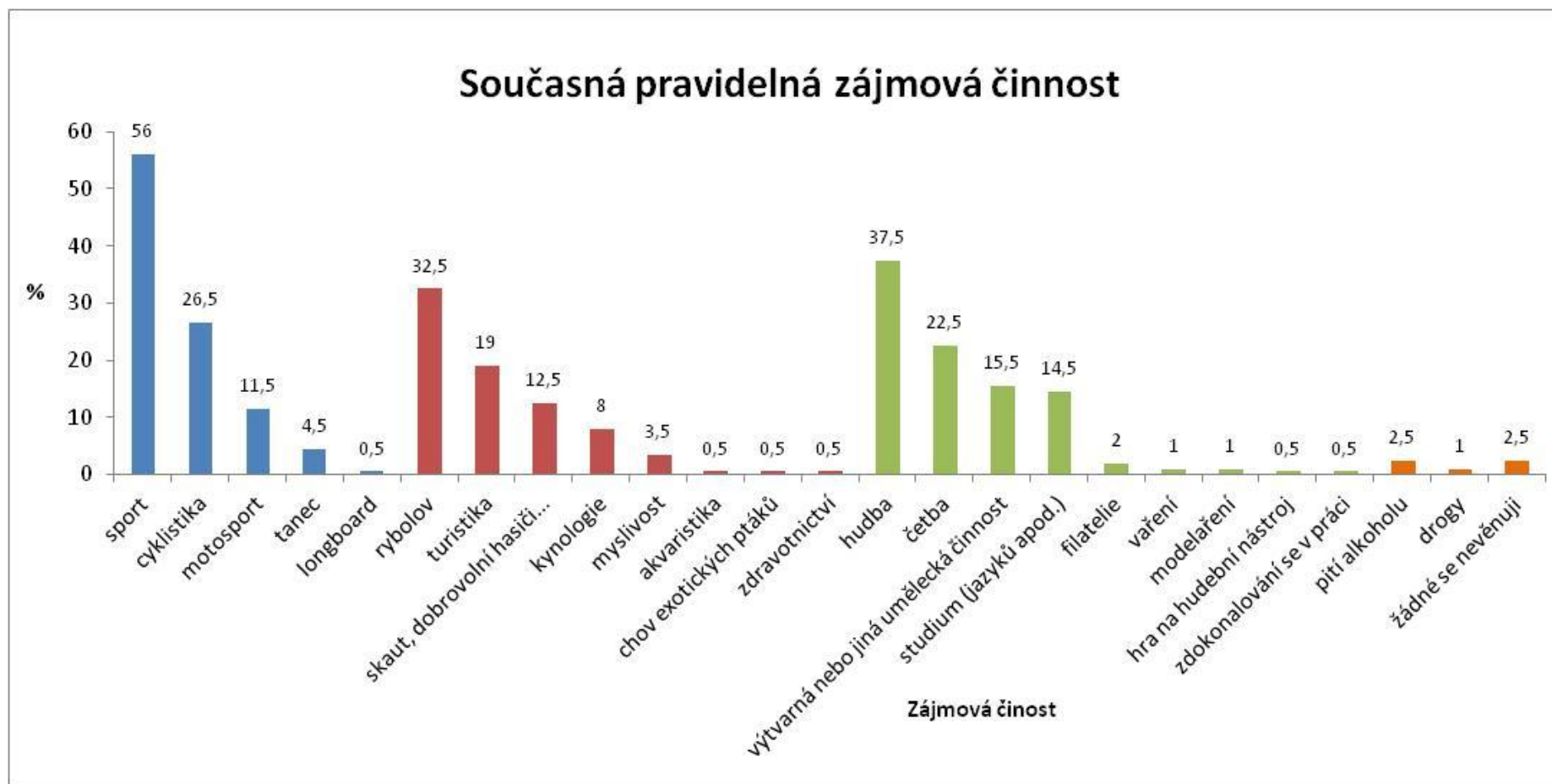
Nejvíce preferovaná volnočasová aktivita	Město		Městys		Obec s dobrou dopravní obslužností		Obec s horší dopravní obslužností		Všichni celkem	
	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost
Setkávání se s přáteli	54	55,1	9	81,8	20	44,4	25	54,3	108	54
Poslech hudby	51	52,0	9	81,8	23	51,1	22	47,8	105	52,5
Sport	48	49,0	4	36,4	21	46,7	26	56,5	99	49,5
Práce s internetem na počítači	52	53,1	6	54,5	14	31,1	23	50,0	95	47,5
Sledování filmů/seriálů, DVD, TV	33	33,7	4	36,4	9	20,0	18	39,1	64	32
Výlety, trampování, příroda, myslivost, rybolov...	34	34,7	3	27,3	10	22,2	14	30,4	61	30,5
Četba knih	24	24,5	1	9,1	6	13,3	14	30,4	45	22,5
Hudební nástroj, tanec, umělecká činnost	18	18,4	0	0	4	8,9	6	13,0	28	14
Vysedávání v restauracích	13	13,3	2	18,2	4	8,9	6	13,0	25	12,5
Vzdělávání se	17	17,3	1	9,1	2	4,4	4	8,7	24	12
Návštěva kina, divadla, koncertu	15	15,3	1	9,1	1	2,2	4	8,7	21	10,5
Brigáda	3	3,1	1	9,1	0	0	1	2,2	5	2,5
Procházka/procházka se psem/jiná zvířata	2	2,0	0	0	1	2,2	1	2,2	4	2
Přítel/přítelkyně	4	4,1	0	0	0	0	0	0	4	2
Hraní her na počítači	1	1,0	0	0	2	4,4	0	0	3	1,5
Nicnedělání	1	1,0	0	0	1	2,2	1	2,2	3	1,5
Užívání drog	1	1,0	0	0	0	0	1	2,2	2	1
Vaření/pečení	2	2,0	0	0	0	0	0	0	2	1
Akvaristika/teraristika	0	0	0	0	1	2,2	0	0	1	0,5
Sebeukájení se	0	0	0	0	1	2,2	0	0	1	0,5
Chození s detektorem kovu	0	0	0	0	0	0	1	2,2	1	0,5
Dobrovolnictví	0	0	0	0	0	0	1	2,2	1	0,5

Zdroj: Vlastní práce

Graf 6 srovnává odpovědi na polouzavřenou otázku č. 15 (viz Příloha 1) „Jaké zájmové činnosti se věnuje pravidelně?“ Otázka zkoumá, jakým způsobem mládež tráví volný čas ve všední dny z hlediska organizovanosti. Organizované a neorganizované trávení volného času je blíže popsáno v kapitole 1.2 v teoretické části této práce.

Mládež pravidelně nejvíc sportuje (56,0 %), ze zájmových činností vztahujících se k přírodě, biologii či chovu zvířat se nečastěji věnuje rybolovu (32,5 %) a z umělecky zaměřených či jiných činností se nejpravidelněji zajímá o hudbu (37,5 %). Vyskytují se i žáci bez pravidelných zájmů (2,5 %) a žáci pravidelně požívající alkohol (2,5 %) nebo drogy (1,0 %).

Graf 6: Současná pravidelná zájmová činnost

Zdroj: Vlastní práce

Tabulka 5 a v příloze Graf 64 poskytují srovnání pravidelných organizovaných volnočasových aktivit dívek a chlapců. Ze sportovních aktivit se chlapci víc než dívky pravidelně věnují motosportu (17,5 %) a dívky zase víc tancují (10,0 %). V pravidelných přírodních aktivitách u chlapců absolutně vede rybolov (47,5 %), zatímco dívky jsou častěji na turistické túře nebo jsou členkami skautu či dobrovolných hasičů (17,5 %). Z dalších činností mají dívky na prvním místě hudbu (43,8 %), kterou následuje četba (40,0 %), umělecká činnost (25,0 %) a například studium jazyků (22,5 %). Ve všech těchto činnostech dívky naprosto převyšují chlapce.

Tabulka 5: Současná pravidelná ZČ z celkového pohledu a podle pohlaví

Současná pravidelná zájmová činnost	Dívky		Chlapci		Všichni celkem	
	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost
Sport	42	52,5	70	58,3	112	56
Cyklistika	23	28,8	30	25,0	53	26,5
Motosport	2	2,5	21	17,5	23	11,5
Tanec	8	10,0	1	0,8	9	4,5
Longboard	1	1,3	0	0	1	0,5
Rybolov	8	10,0	57	47,5	65	32,5
Turistika	18	22,5	20	16,7	38	19
Skaut, dobrovolní hasiči...	14	17,5	11	9,2	25	12,5
Kynologie	6	7,5	10	8,3	16	8
Myslivost	0	0	7	5,8	7	3,5
Akvaristika	1	1,3	0	0	1	0,5
Chov exotických ptáků	0	0	1	0,8	1	0,5
Zdravotnictví	1	1,3	0	0	1	0,5
Hudba	35	43,8	40	33,3	75	37,5
Četba	32	40,0	13	10,8	45	22,5
Výtvarná nebo jiná umělecká činnost	20	25,0	11	9,2	31	15,5
Studium (jazyků apod.)	18	22,5	11	9,2	29	14,5
Filatelie	2	2,5	2	1,7	4	2
Vaření	1	1,3	1	0,8	2	1
Modelaření	1	1,3	1	0,8	2	1
Hra na hudební nástroj	1	1,3	0	0	1	0,5
Zdokonalování se v práci	0	0	1	0,8	1	0,5
Pití alkoholu	2	2,5	3	2,5	5	2,5
Užívání drog	1	1,3	1	0,8	2	1
Žádné se nevěnuji	1	1,3	4	3,3	5	2,5

Zdroj: Vlastní práce

Stejná otázka směřující k pravidelné zájmové činnosti z pohledu různých druhů škol (viz Tabulka 6 a v příloze Graf 65) ukazuje na rozdíly v pravidelných volnočasových aktivitách mezi žáky těchto středních škol v Třeboni.

Žáci gymnázia se nejvíce ze všech škol věnují sportu (67,0 %), nejméně ze všech ale motosportu (6,0 %), kynologii (4,0 %) a rybolovu (2,0 %). Vůbec je nezajímá myslivost, akvaristika, chov cizokrajných ptáků nebo zdravotní věda. Ze zájmových činností zaměřených na přírodu nejčastěji chodí na turistické túry (24,0 %) a vynikají i v zájmových činnostech zaměřených na hudbu (43,0 %), četbu (36,0 %), studium jazyků (25,0 %) a jiné umělecké činnosti (20,0 %).

Mezi žáky SOŠ s maturitou je nejvíce členů skautu a dobrovolných hasičů (19,7 %), kynologie (16,4 %) a myslivosti (9,8 %). Jedině zde se však vyskytuje pravidelné požívání alkoholu (8,2 %) a drog (3,3 %).

Velmi mile překvapili žáci SOU, kteří sice méně často sportují (38,5 %), ale ve svých pravidelných aktivitách ostatní převyšují svým zájmem o motosport (20,5 %). Ze všech ostatních škol se úplně nejvíce pravidelně věnují rybolovu (82,1 %) a tímto svým zájmem všechny ostatní naprosto převyšují. Nejméně ze všech ostatních chodí do skautu nebo do kroužku dobrovolných hasičů (5,1 %), nejméně ze všech ostatních se zajímají o turistiku, četbu knih a výtvarnou nebo jinou uměleckou činnost (7,7 %). Nejméně studují cizí jazyky (jen 2,6 %).

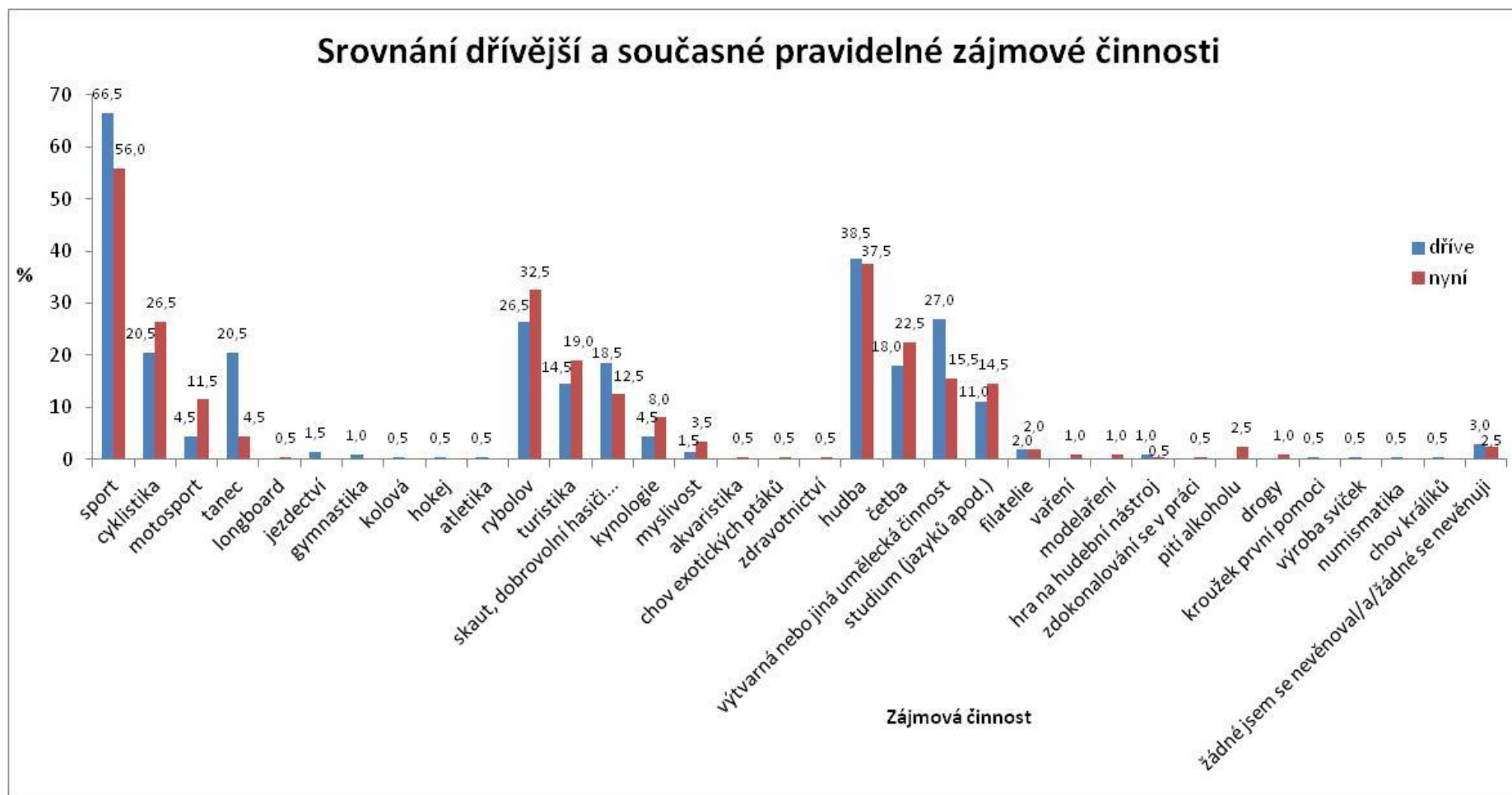
Tabulka 6: Současná ZČ činnost z celkového pohledu a podle druhu školy

Současná pravidelná zájmová činnost	Gymnázium		SOŠ s maturitou		SOU		Všichni celkem	
	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost
Sport	67	67,0	30	49,2	15	38,5	112	56
Cyklistika	28	28,0	17	27,9	8	20,5	53	26,5
Motosport	6	6,0	9	14,8	8	20,5	23	11,5
Tanec	7	7,0	2	3,3	0	0	9	4,5
Longboard	0	0	1	1,6	0	0	1	0,5
Rybolov	2	2,0	31	50,8	32	82,1	65	32,5
Turistika	24	24,0	11	18,0	3	7,7	38	19
Skaut, dobrovolní hasiči...	11	11,0	12	19,7	2	5,1	25	12,5
Kynologie	4	4,0	10	16,4	2	5,1	16	8
Myslivost	0	0	6	9,8	1	2,6	7	3,5
Akvaristika	0	0	0	0	1	2,6	1	0,5
Chov exotických ptáků	0	0	0	0	1	2,6	1	0,5
Zdravotnictví	0	0	0	0	1	2,6	1	0,5
Hudba	43	43,0	19	31,1	13	33,3	75	37,5
Četba	36	36,0	6	9,8	3	7,7	45	22,5
Výtvarná nebo jiná umělecká činnost	20	20,0	8	13,1	3	7,7	31	15,5
Studium (jazyků apod.)	25	25,0	3	4,9	1	2,6	29	14,5
Filatelie	4	4,0	0	0	0	0	4	2
Vaření	2	2,0	0	0	0	0	2	1
Modelaření	2	2,0	0	0	0	0	2	1
Hra na hudební nástroj	1	1,0	0	0	0	0	1	0,5
Zdokonalování se v práci	0	0	1	1,6	0	0	1	0,5
Pití alkoholu	0	0	5	8,2	0	0	5	2,5
Užívání drog	0	0	2	3,3	0	0	2	1
Žádné se nevěnuji	2	2,0	2	3,3	1	2,6	5	2,5

Zdroj: Vlastní práce

Na způsob prožívání volného času v minulosti se zaměřuje polouzavřená otázka č. 16 (viz Příloha 1) „Jaké zájmové činnosti jste se věnovali pravidelně v dětství?“ (viz Graf 7 a v příloze Graf 66). Z grafu 7 se dá vyčíst, že mládež v Třeboni před svým nástupem na střední školu všeobecně více sportovala (66,5 %), tancovala (20,5 %), chodila do skautu (18,5 %) a více se věnovala výtvarné nebo jiné umělecké činnosti (27,0 %). Současná mládež má oproti tomu vyhraněnější zájmy. Ze sportovního odvětví se dnes mládež více zaměřuje na cyklistiku (26,5 %), turistiku (19,0 %) nebo motosport (11,5 %), mezi její velké záliby patří rybolov (32,5 %), kynologie (8,0 %), četba knih (22,5 %) nebo studium jazyků (14,5 %). S příchodem dospělosti souvisí ale i negativní, dříve se nevyskytující jev, jako je konzumace alkoholu (2,5 %) a požívání drog (1,0 %).

Graf 7: Srovnání minulé a současné pravidelné zájmové činnosti

Zdroj: Vlastní práce

Otevřená otázka č. 17 (viz Příloha 1) „Jaké konkrétní zájmové činnosti se věnujete pravidelně?“ (viz Graf 8) směřuje k detailnějšímu náhledu na pravidelné organizované zájmové činnosti středoškolské mládeže v Třeboni. V této otázce žáci sami stručně rozváděli svoje konkrétní pravidelné zájmové aktivity.

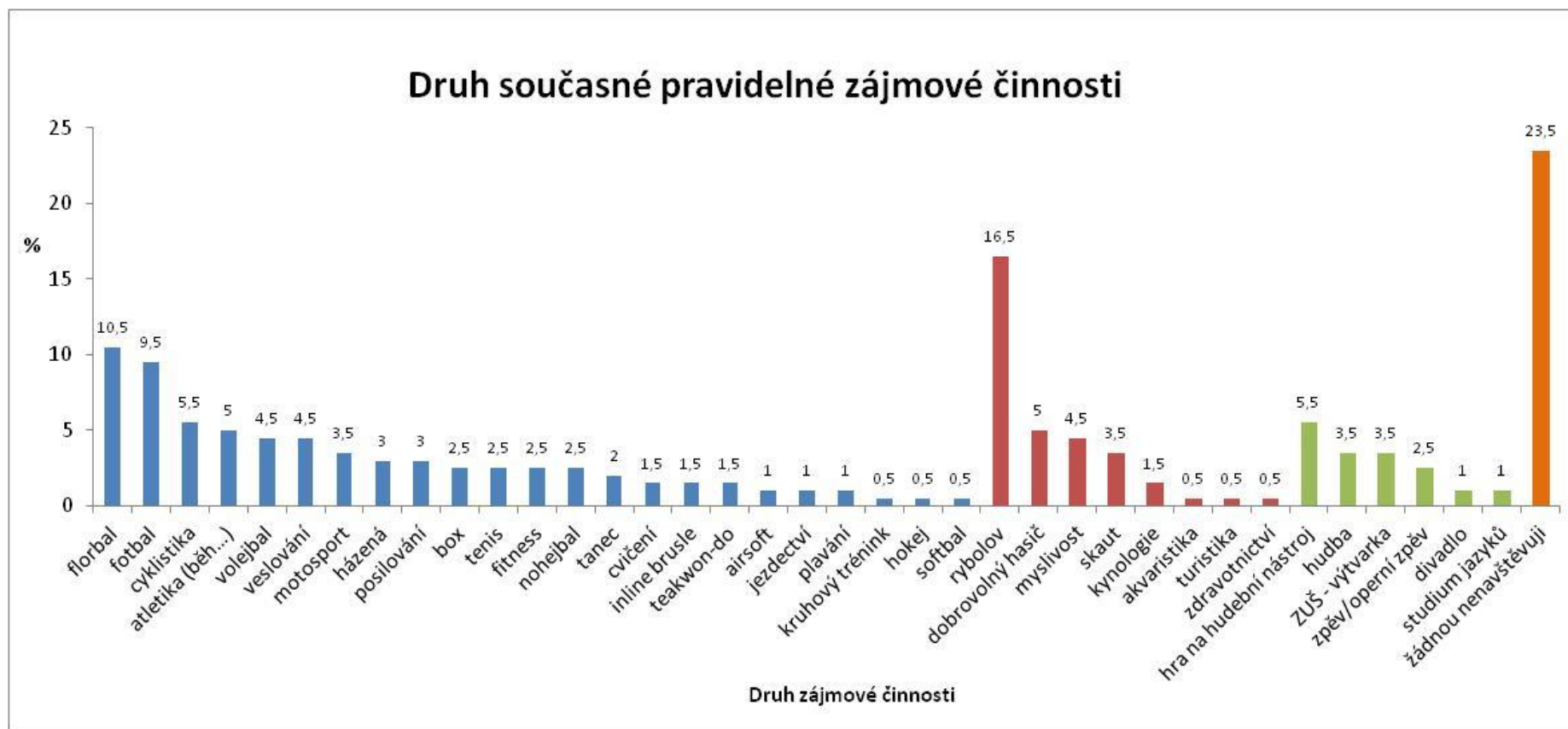
Graf podrobně ukazuje mnoho druhů sportovních činností. Lze z něj vyčíst, že se žáci nejvíce věnují florbalu (10,5 %), po něm následuje fotbal (9,5 %), cyklistika (5,5 %) a běh nebo atletika (5,0 %). Volejbal a veslování se drží na 4,5 % zájmu a házená nebo posilování provozuje pravidelně 3,0 % mládeže. Tenis, nohejbal box nebo fitness hraje nebo pravidelně cvičí 2,5 % jedinců. Z dalších sportů žáci uváděli tanec (2,5 %), cvičení, inline brusle, taekwon-do (všechny tři mají po 1,5 %), dále airsoft, jezdeckví a plavání (všechny tři mají po 1,0 %) a kruhový trénink, hokej a softbal pravidelně navštěvuje shodně 0,5 % žáků.

Absolutně nad veškerou jinou organizovanou zájmovou činností vyčnívá rybolov (16,5 %). Po něm následuje kroužek dobrovolných hasičů (5,0 %) a kroužek myslivosti (4,5 %). Do skautu pravidelně chodí 3,5 % mládeže. Kynologii se věnuje 1,5 % žáků. Akvaristika, turistika a zdravotnictví oslovuje 3,0 % mladých lidí.

Z uměleckých činností pravidelně nejvíce hrají na hudební nástroj (5,5 %). 3,5 % žáků shodně udává, že se pravidelně věnuje hudbě nebo výtvarné výchově v základní umělecké škole, 2,5 % dětí zpívá a 1,0 % hraje divadlo nebo studuje cizí jazyky.

Bohužel téměř čtvrtina mládeže v Třeboni se nezajímá o vůbec žádnou pravidelnou organizovanou činnost (23,5 %).

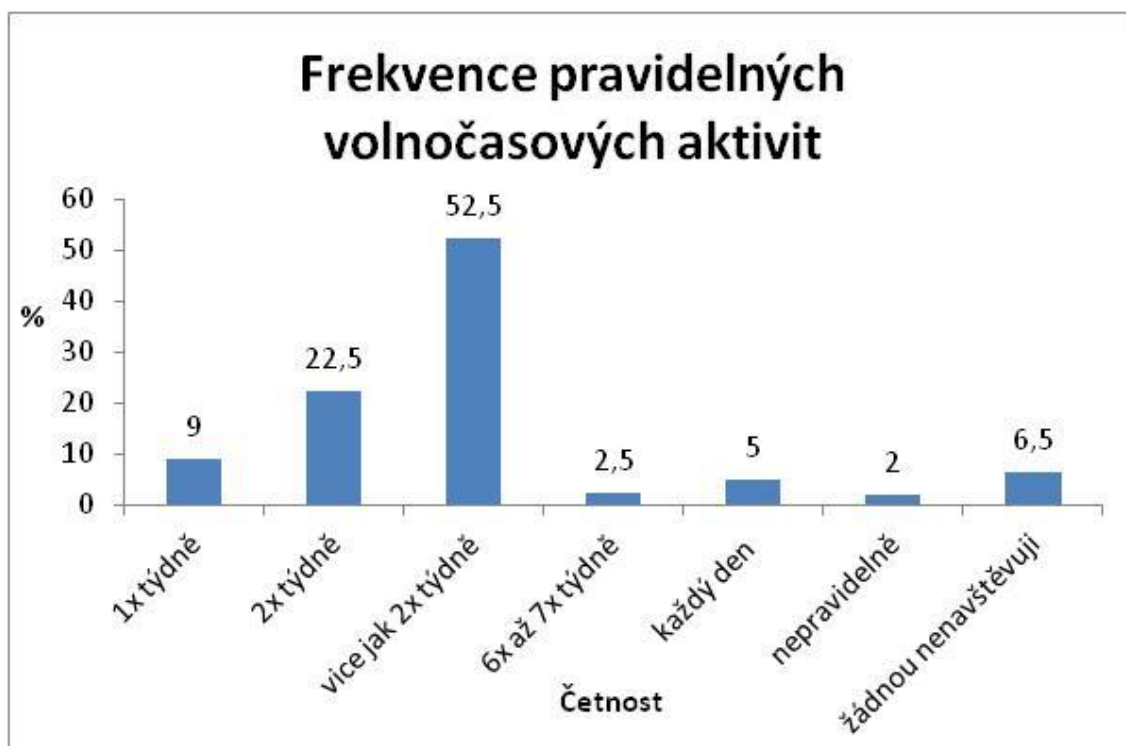
Graf 8: Konkrétní druh pravidelné zájmové činnosti

Zdroj: Vlastní práce

Polouzavřená otázka č.13 (viz Příloha 1) „Kolikrát týdně se věnujete své zájmové činnosti?“ navazuje na pravidelné zájmové volnočasové aktivity středoškolské mládeže v Třeboni, podrobněji popsané v předcházející otázce, s ohledem na jejich frekvenci. V odpovědích žáci jasně uvedli, že svou zájmovou činnost provozují nejčastěji více jak 2x týdně (52,5 %) nebo 2x týdně (22,5 %) (viz Graf 9).

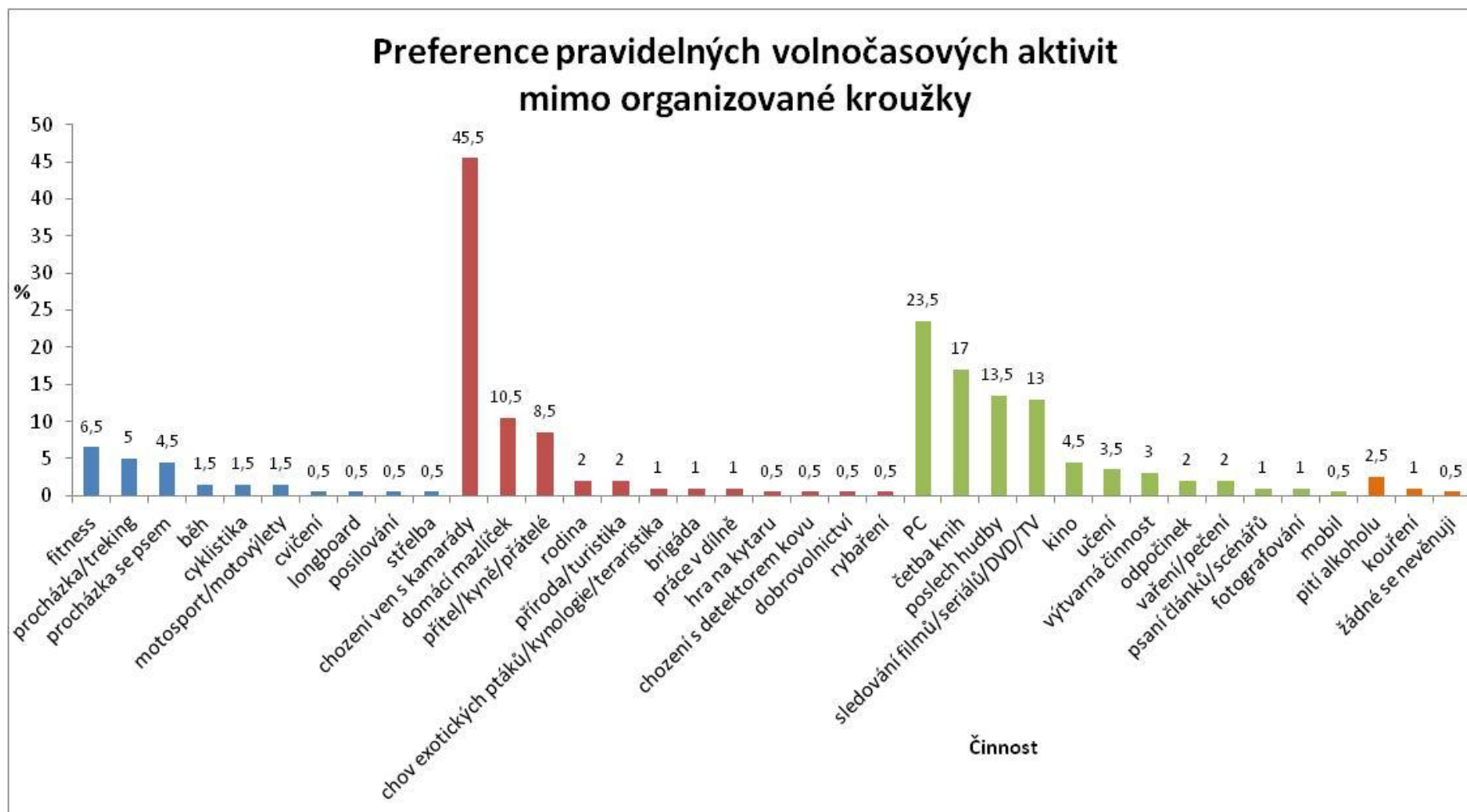
Graf 9: Frekvence pravidelných volnočasových aktivit

Zdroj: Vlastní práce

Výše uvedené otázky poukazují na pravidelnou organizovanou zájmovou činnost místní mládeže. Otevřená otázka č. 18 (viz Příloha 1) „Čím se zabýváte ve volném čase nejraději mimo kroužků?“ si klade za cíl zjistit, co zdejší žáci dělají mimo organizované aktivity. Graf 10 jasně ukazuje, že nejraději chodí ven s kamarády (45,5 %), pracují na počítači (23,5 %) a věnují se četbě knih (17,0 %). Větší oblibě se těší i poslech hudby (13,5 %) nebo sledování filmů a seriálů (13,0 %). Někteří se věnují domácím mazlíčkům (10,5 %) a jiní se rádi pochlubí svým přítelem či svou přítelkyní (8,5 %). Stále se také opakuje konzumace alkoholu (2,5 %) a požívání drog (1,0 %).

Graf 10: Preference pravidelných VA mimo organizované kroužky

Zdroj: Vlastní práce

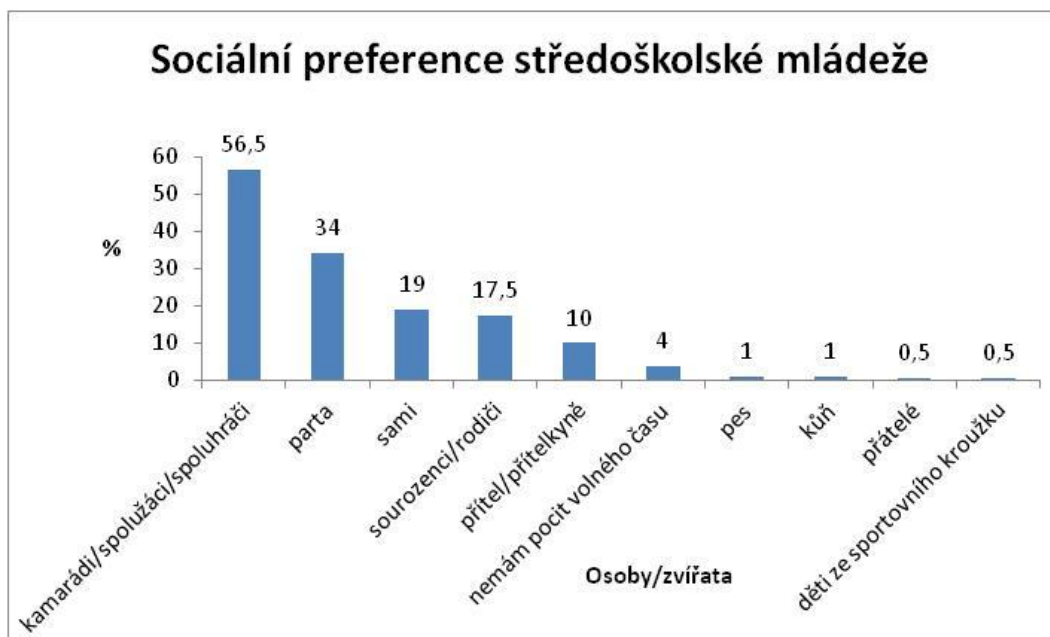
3.3 Sociální preference žáků při trávení volného času

V dotazníkovém šetření jsem chtěla zjistit, jak velký vliv na způsob trávení volného času místních žáků má rodina či vrstevnická skupina, do jaké míry si svůj volný čas organizují sami, popř. odkud čerpají motivaci k volnočasovým aktivitám (viz následující 4 otázky).

Polouzavřená otázka č. 2 (viz Příloha 1) „S kým nejraději trávíte svůj volný čas?“ zkoumá podíl vlivu různých sociálních skupin na trávení volného času. Vliv vrstevnické skupiny na trávení volného času je blíže popsáno v kapitole 2.3 v teoretické části této práce.

Žáci všech středních škol v Třeboni svůj volný čas nejraději tráví se svými kamarády, spolužáky nebo spoluhráči (56,5 %) nebo s partou (34,0 %). Rodině a sourozencům dává ve svém volném čase přednost jen 17,5 % z nich (viz Graf 11).

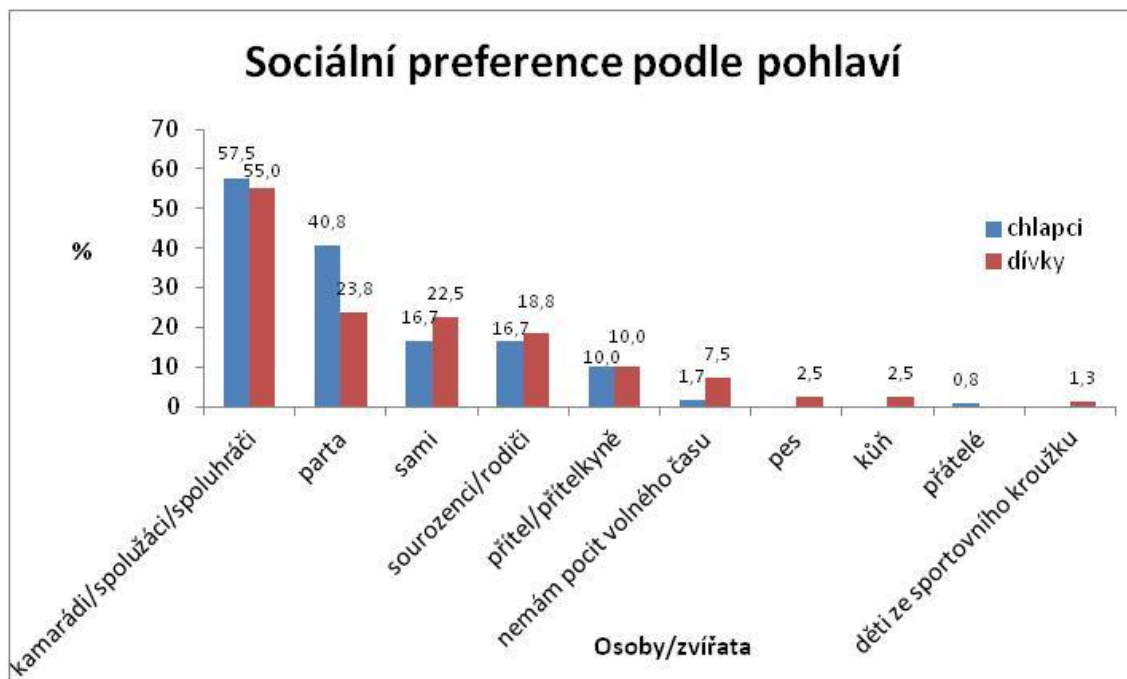
Graf 11: Sociální preference středoškolské mládeže

Zdroj: Vlastní práce

Stejná problematika z pohledu různého pohlaví ukazuje, že dívky chtějí být oproti chlapcům více samy (22,5 %) nebo naopak s rodinou či sourozenci (18,8 %). Ve více případech než chlapci dívky nemají pocit volného času (7,5 %), věnují se psům (2,5 %) a koňům (2,5 %), což chlapci nečiní vůbec. Chlapci zase více než dívky dávají přednost partě (40,8 %) (viz Graf 12).

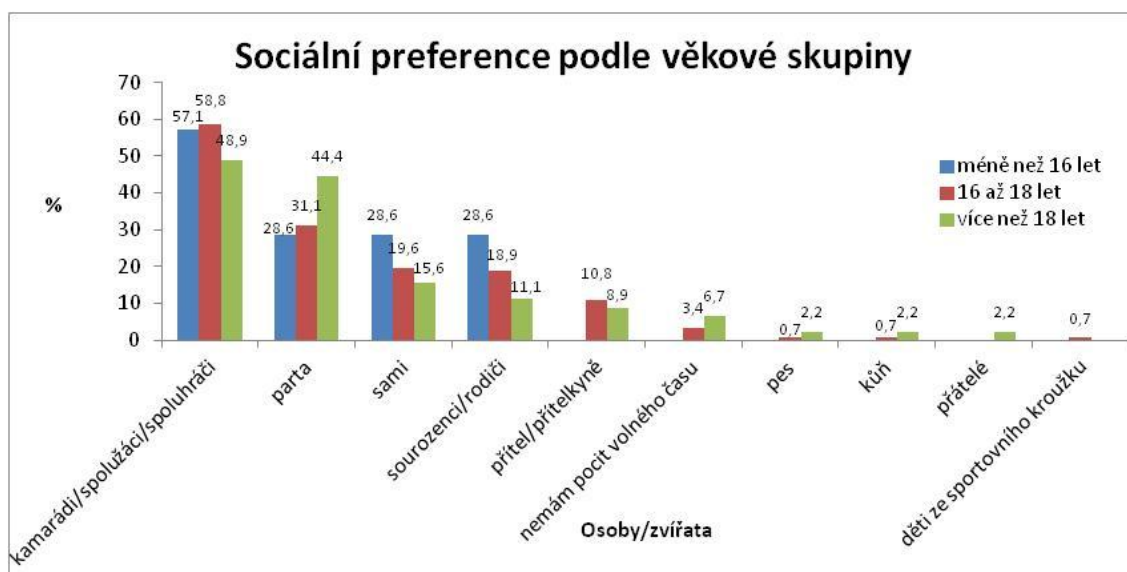
Graf 12. Sociální preference podle pohlaví

Zdroj: Vlastní práce

Z pohledu sociálních preferencí různých věkových skupin nejsou vidět velké rozdíly. Jediné, co vyčnívá, je větší obliba party u věkové skupiny více než 18 let (44,4 %) a větší obliba trávení volného času s rodinou či sourozenci u mladších 16 let (28,6 %) nebo zalíbení v samotě (28,6 %). Nejmladší se nechlubí svou přítelkyní či svým přítelem, protože je vážnější vztahy teprve čekají (viz Graf 13).

Graf 13: Sociální preference podle věkové skupiny

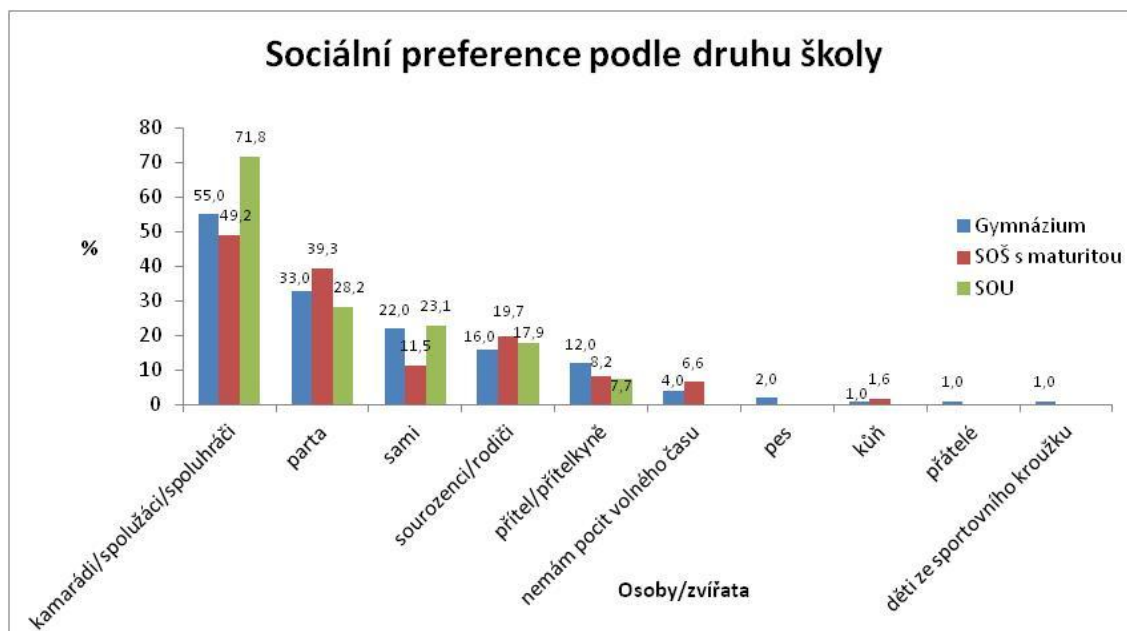

Zdroj: Vlastní práce

Z hlediska sociálních preferencí trávení volného času podle druhu školy jsou jen drobné rozdíly. Všichni mladí lidé dávají největší přednost společnosti kamarádů,

spolužáků či spoluhráčů, přičemž žáci SOU úplně nejvíce (71,8 %). Trochu se vymykají žáci SOŠ s maturitou, když více než ostatní preferují partu (39,3 %) a jsou více rádi sami se sebou (11,5 %). Jejich větší obdiv k partě může být příčinou již dříve popsaných negativních jevů v podobě požívání alkoholu nebo drog (viz Graf 14).

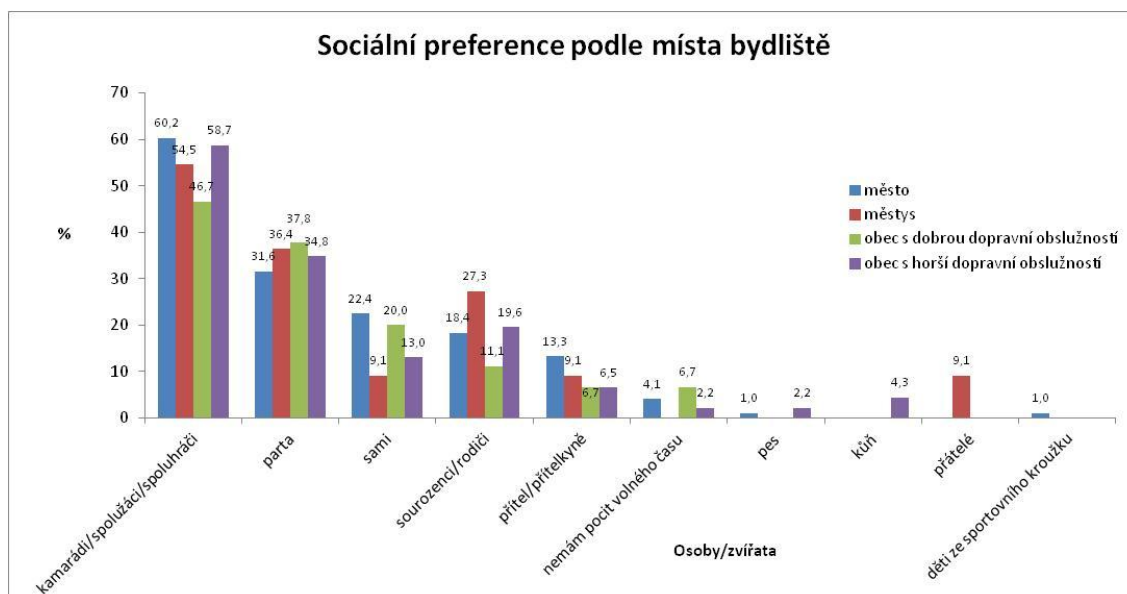
Graf 14: Sociální preference podle druhu školy

Zdroj: Vlastní práce

Mládež z města či vesnice se ve svých sociálních preferencích příliš neliší. U všech jsou na prvním místě kamarádi, spolužáci nebo spoluhráči a po nich následuje parta. Žáci žijící v městysi a žáci žijící v obci s horší dopravní obslužností oproti ostatním mají na třetí příčce v oblíbenosti sourozence nebo rodiče (27,3 % a 19,6 %) a víc si tedy cení rodinného zázemí, zatímco žáci žijící ve městě a žáci žijící v obci s dobrou dopravní obslužností jsou raději sami (22,4 % a 20,0 %). Žáci žijící v obci s dobrou dopravní obslužností nejméně ze všech vyhledávají své kamarády (46,7 %), nejméně ze všech tráví čas s rodinou (11,1 %) a nejvíce vyhledávají partu (37,8 %) (viz Graf 15).

Graf 15: Sociální preference podle místa bydliště

Zdroj: Vlastní práce

Uzavřená otázka č. 7 (viz Příloha 1) „Ze které skupiny lidí máte nejlepší kamarády?“ zjišťuje, z jaké sociální skupiny osob získává mládež nejvíce svých kamarádů. Žáci na prvním místě jmenují školu (59,0 %), na druhém místě v pořadí se rekrutují jejich nejlepší kamarádi ze společných volnočasových aktivit (42,5 %) a až potom následuje rodina (15,5 %) (viz Graf 16).

Graf 16: Možnosti získávání kamarádů

Zdroj: Vlastní práce

Uzavřená otázka č. 5 (viz Příloha 1) „Provozujete stejné volnočasové aktivity jako Vaši rodiče?“ ukazuje, jak velkou roli při výběru zájmových činností hraje u mládeže rodina. Téměř tři čtvrtiny žáků odpovědělo, že nepokračuje v žádných rodičovských zájmových aktivitách (72,0 %). Příčina spočívá nejspíše v tom, že většina rodičů neprovozuje žádnou pravidelnou zájmovou činnost v takové míře, aby svým přístupem

motivovala své potomky. Jen 26,0 % dětí inspirovaly volnočasové aktivity rodičů natolik, že v nich pokračují nebo chtějí pokračovat (2,0 %) (viz Graf 17).

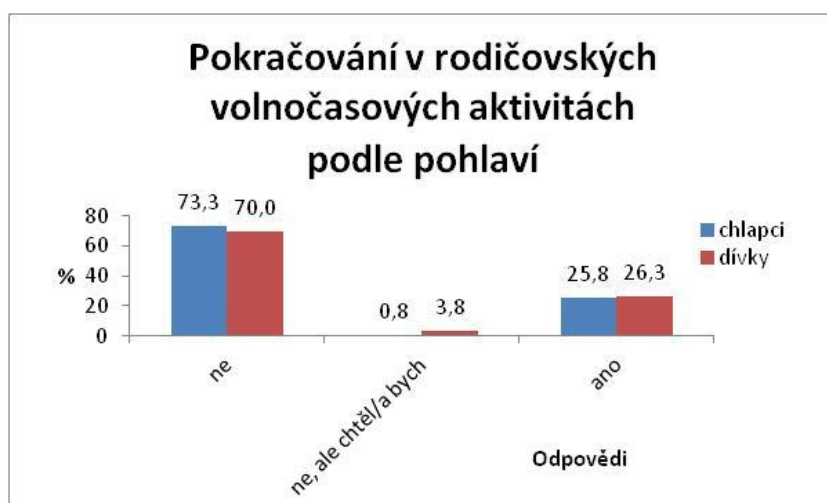
Graf 17: Zájmová činnost mládeže inspirovaná rodičovskými VA

Zdroj: Vlastní práce

Následující Graf 18 ukazuje, že chlapci od děvčat nijak nevybočují co se týká pokračování rodinné tradice zájmových činností.

Graf 18: Zájmová činnost mládeže inspirovaná rodičovskými VA podle pohlaví

Zdroj: Vlastní práce

Polouzavřená otázka „Kdo Vás nejvíce motivuje k výběru volnočasových aktivit?“ (viz Příloha 1, otázka č. 4) hledá společenský zdroj motivace výběru volnočasových aktivit. Výzkum ukazuje, že úplně nejvíc je mládež motivována svými kamarády (59,5 %) a pak následuje rodina (29,5 %). Velmi dobrou zprávou je, že skoro čtvrtina žáků má svou vlastní vnitřní motivaci (23,0 %). Z 15,0 % jsou žáci motivováni svými trenéry, z 10,0 % svými spoluhráči a jen 3,0 % z nich inspiroval jejich učitel, což jistě žádného pedagoga příliš nepotěší (viz Graf 19).

Graf 19: Společenský zdroj motivace výběru volnočasových aktivit

Zdroj: Vlastní práce

Výzkum společenských zdrojů motivace vykazuje u obou pohlaví jisté odlišnosti. Děvčata k výběru volnočasových aktivit nejvíce motivují kamarádi (67,5 %), na druhém místě stojí rodina (38,8 %), následuje vnitřní motivace (20,0 %) a přátelé (7,5 %). Děvčata méně než chlapci jsou motivována svými trenéry (13,8 %) a spoluhráči (5,0 %), ale více než chlapci nacházejí pohnutky k volnočasovým aktivitám ve škole (5,0 %). Chlapce podobně jako dívky nejvíce motivují kamarádi (54,2 %), hned za nimi však stojí vnitřní motivace (25,0 %) a až na třetím místě rodina (23,3 %) (viz Graf 20).

Graf 20: Společenský zdroj motivace výběru volnočasových aktivit podle pohlaví

Zdroj: Vlastní práce

Pro všechny věkové skupiny platí, že největším zdrojem motivace k výběru volnočasových aktivit jsou jejich kamarádi. Jako zajímavá se jeví skupina mladší méně než 16 let, která nejvíce usiluje o svůj samostatný nezávislý život. Nejméně ze všech ostatních je motivována svými kamarády (42,9 %) a svoji samostatnost demonstruje vysokým stupněm vnitřní motivace (28,6 %). Nejméně ze všech ostatních tuto věkovou skupinu motivují rodiče (14,3 %), což je dalším důkazem určitého vzdoru, ještě však sami cítí, že někoho z dospělých ve svém životě potřebují, proto náhradou přenášejí zdroj své motivace na vychovatele (14,3 %) (viz Graf 21).

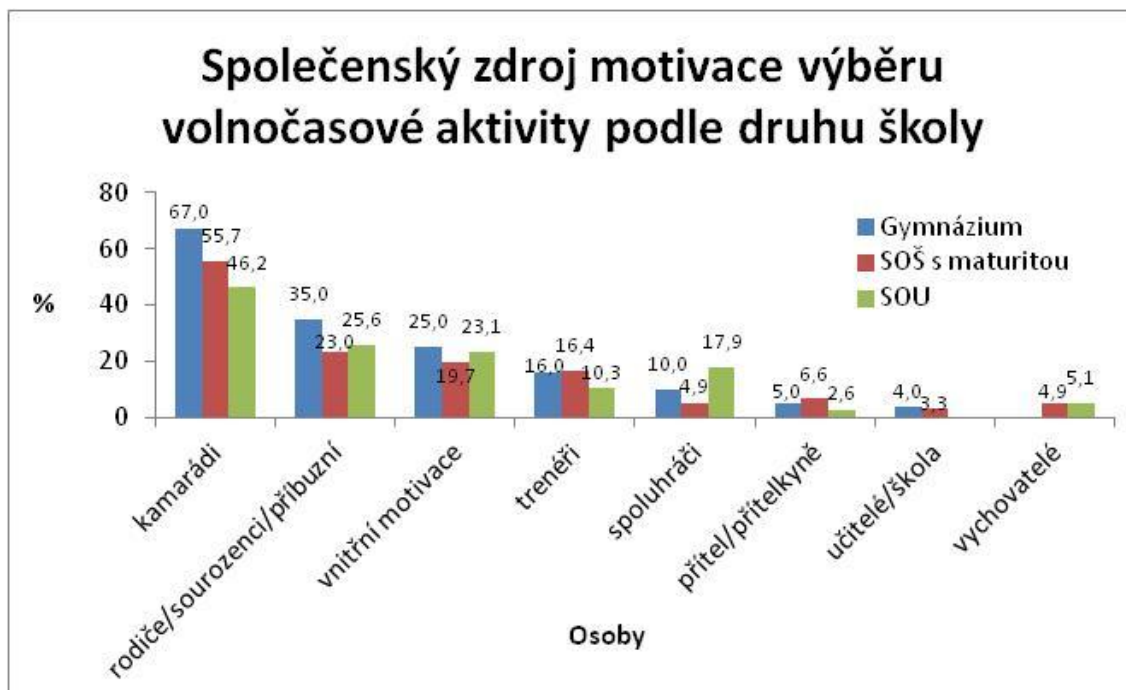
Graf 21: Společenský zdroj motivace výběru VA podle věkových skupin

Zdroj: Vlastní práce

Stejná problematika z pohledu různých druhů škol nenabízí žádné překvapivé tendence. Maličko z řady vybočují jen žáci SOU, když je více než ostatní motivují k výběru volnočasových aktivit jejich spoluhráči (17,9 %) (viz Graf 22).

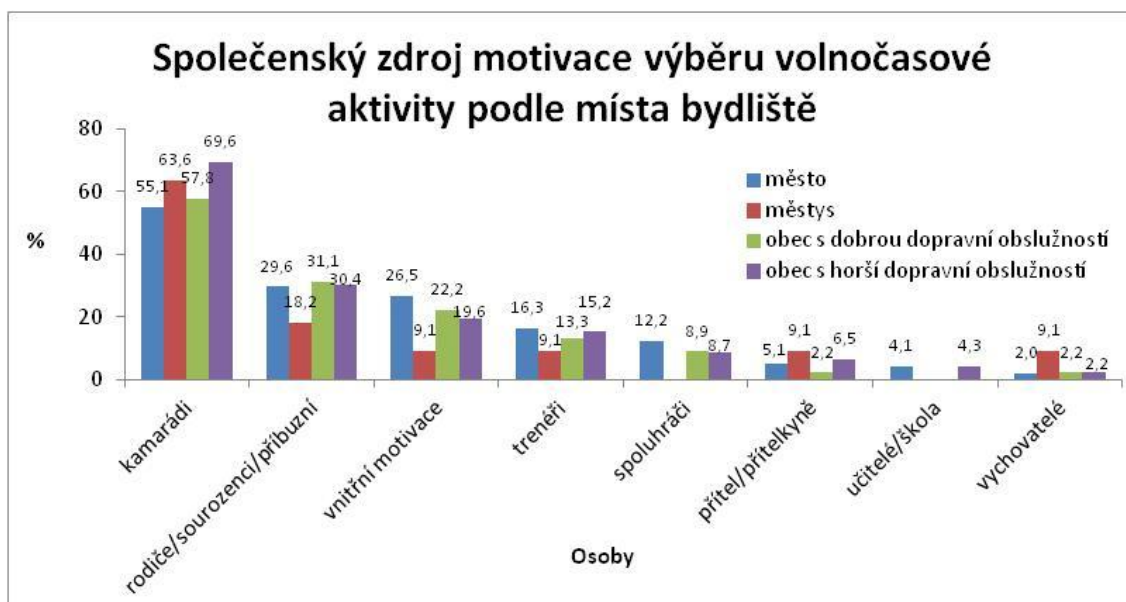
Graf 22: Společenský zdroj motivace výběru VA podle druhu školy

Zdroj: Vlastní práce

Společenský zdroj motivace k volnočasovým aktivitám podle místa bydliště taktéž nepřináší žádná velká překvapení. Lehká odchylka od trendu je snad jen u žáků žijících v městysi, když je více než ostatní motivuje jejich přítel či přítelkyně (9,1 %) a vychovatelé (9,1 %) (viz Graf 23).

Graf 23: Společenský zdroj motivace výběru VA podle místa bydliště

Zdroj: Vlastní práce

3.4 Preference lokality při trávení volného času

Polouzavřenou otázkou č. 8 (viz Příloha 1) „Kde nejraději trávíte svůj volný čas?“ hledám odpověď, v jakém prostředí jsou mladí lidé nejraději. Vyhrává u nich pobyt venku (68,5 %), více než jedna čtvrtina je ráda doma (28,0 %), asi jedna pětina u kamarádů (20,5 %) a jen 17,0 % vyhledává při trávení volného času hřiště nebo sportovní areál (viz Graf 24).

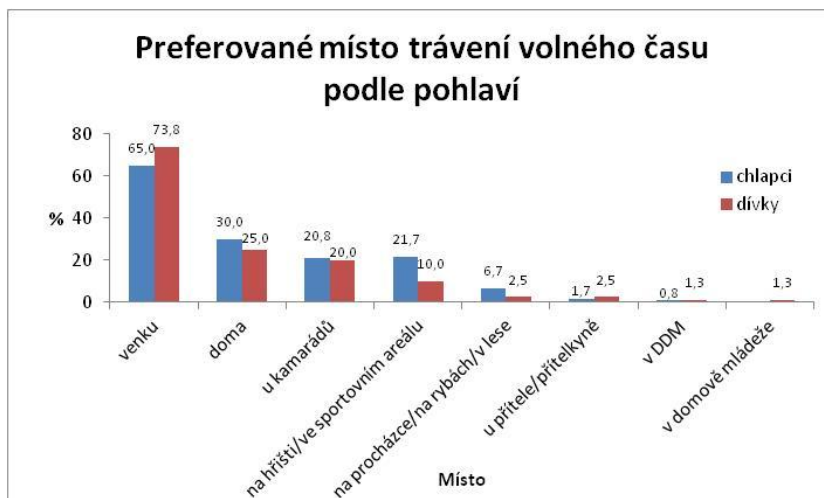
Graf 24: Preferované místo trávení volného času

Zdroj: Vlastní práce

Mládež bez rozdílu pohlaví nejraději pobývá venku, jen dívky oproti chlapcům o něco raději (73,8 %). Chlapci zase raději než děvčata tráví svůj volný čas v domácím prostředí (30,0 %), mnohem více navštěvují různá sportoviště (21,7 %) a více pobývají v lese či na rybách (6,7 %) (viz Graf 25).

Graf 25: Preferované místo trávení volného času podle pohlaví

Zdroj: Vlastní práce

3.5 Spokojenost s prožíváním volného času

Odpovědi na první uzavřenou otázku „Kolik volného času v průměru denně máte?“ (viz Příloha 1, otázka č. 29) dávají představu, že 56,0 % mládeže vnímá svůj volný čas jako interval od 2 do 4 hodin. Jen okolo 26,5 % žáků udává, že má více volného času než 4 hodiny a 17,5 % má méně volného času než 2 hodiny (viz Graf 26).

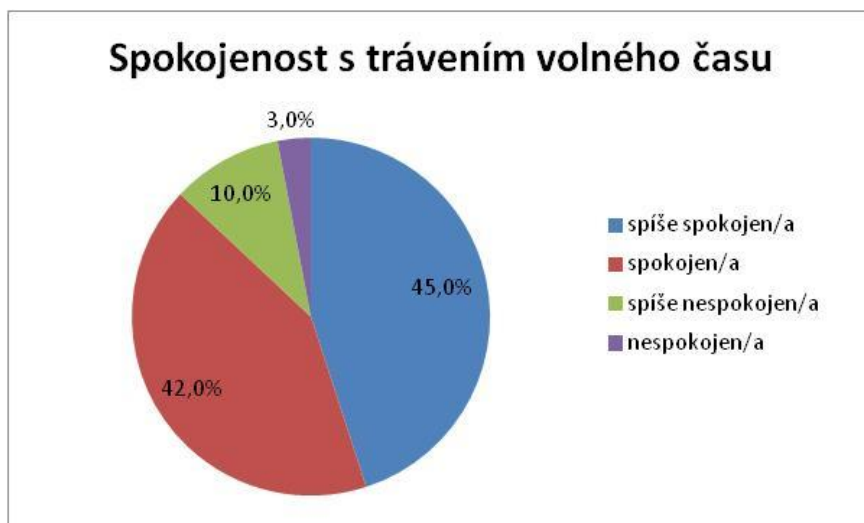
Graf 26: Průměrné množství volného času za den

Zdroj: Vlastní práce

Na druhou uzavřenou otázku „Jak jste spokojeni s trávením svého volného času?“ (viz Příloha 1, otázka č. 27) valná většina žáků středních škol odpověděla, že jsou spokojeni (42,0 %) nebo spíše spokojeni (45,0 %). Jen 10,0 % z nich je spíše nespokojeno či nespokojeno (3,0 %) (viz Graf 27).

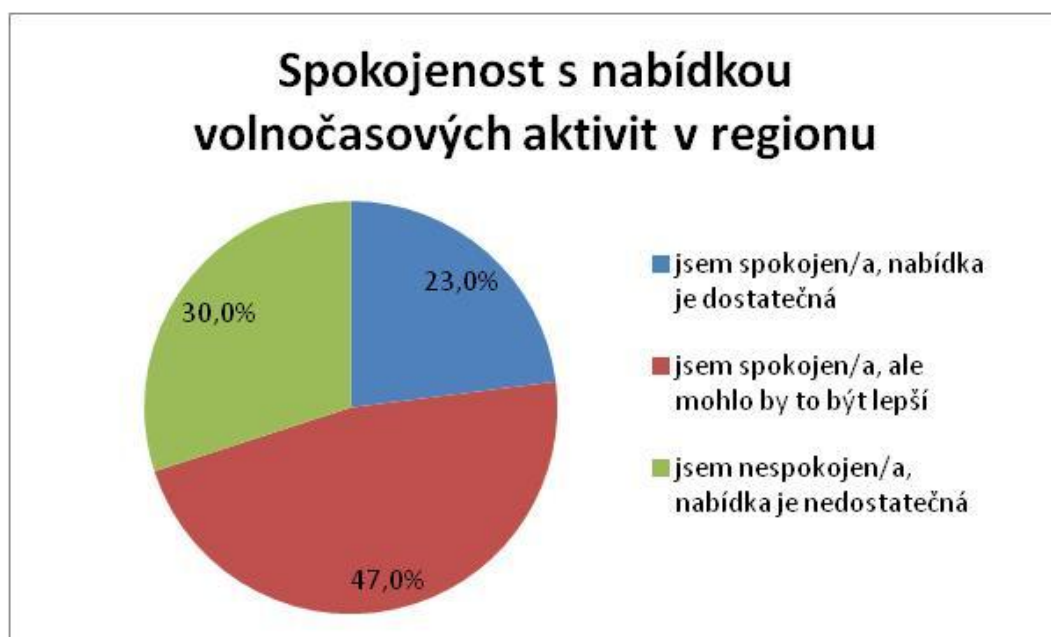
Graf 27: Spokojenost s trávením volného času

Zdroj: Vlastní práce

Třetí uzavřená otázka „Jste spokojeni s nabídkou volnočasových aktivit v regionu, uspokojuje Vaše potřeby?“ (viz Příloha 1, otázka č. 14) pátrá, zda mládež uspokojuje nabídka zájmových činností ve městě Třeboň. Mládež v Třeboni je z 23,0 % plně spokojena s nabídkou volnočasových aktivit v regionu a ze 47,0 % je spíše spokojena. Skoro jednu třetinu pak nabídka neuspokojuje (30,0 %). Ve svém výzkumu jsem bohužel opomenula zjistit, jaká volnočasová aktivita nebo co přesně mladým lidem v regionu nejvíce chybí (viz Graf 28).

Graf 28: Spokojenost s nabídkou volnočasových aktivit v regionu Třeboň

Zdroj: Vlastní práce

3.6 Preference činností při plánování volného času

V této části své práce se snažím zjistit, do jaké míry jsou mladí lidé při trávení svého volného času aktivní či pasivní a nakolik svou pasivitou do svého života přivolávají nudu a dále jaké jsou jejich preference při plánování volnočasových aktivit. K tématu se vyjadřují následující 3 otázky.

Uzavřená otázka „Jak nejčastěji trávíte volný čas, aktivní nebo pasivní činností?“ (viz Příloha 1, otázka č. 30) zkoumá, do jaké míry jsou žáci při trávení svého volného času aktivní či pasivní. Jak je patrné z Grafu 29, většina mládeže (68,5 %) vyhledává při prožívání volného času aktivní činnosti a 5,5 % je někdy aktivní a jindy pasivní. Jen okolo jedné čtvrtiny z nich (26,0 %) tráví čas pasivně.

Graf 29: Preference aktivního/pasivního způsobu trávení volného času

Zdroj: Vlastní práce

Uzavřená otázka č. 28 (viz Příloha 1) „Jak často nemáte ve svém volném čase co dělat (nudíte se)?“ se ptá, kolikrát se mládež ve svém volném čase nudí. Asi 30,0 % mládeže se ve svém volném čase nenudí či se nudí jen párkrát do měsíce (21,5 %). Nudu 1x ve svém týdnu prožívá 25,5 % žáků a několikrát do týdne se nudí 16,0 % žáků. Celých 7,0 % středoškoláků se nudí denně (viz Graf 30).

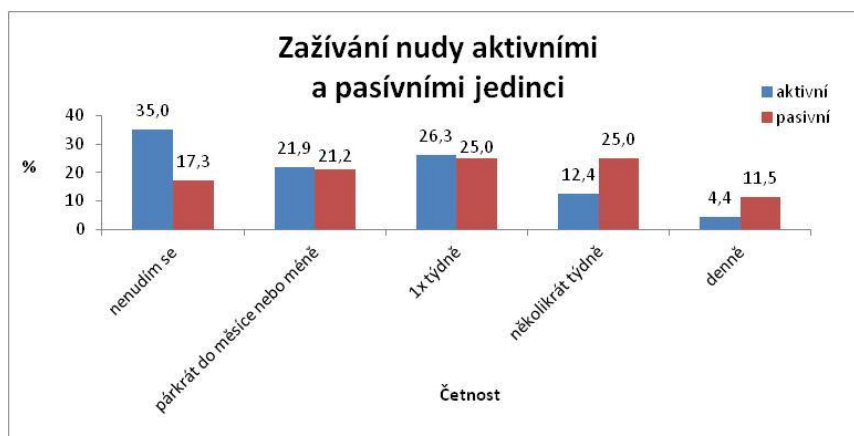
Graf 30: Zažívání nudy ve volném čase

Zdroj: Vlastní práce

Graf 31 srovnává, jaké jsou rozdíly v prožívání nudy u jedinců žijících na jedné straně aktivním a straně druhé pasivním způsobem života a podle očekávání se ukazuje, že pasivní žáci se nudí ve svém volném čase daleko více, než ti aktivní. Aktivní mládež se navíc více jak z jedné třetiny ve svém volném čase nenudí vůbec (35,0 %).

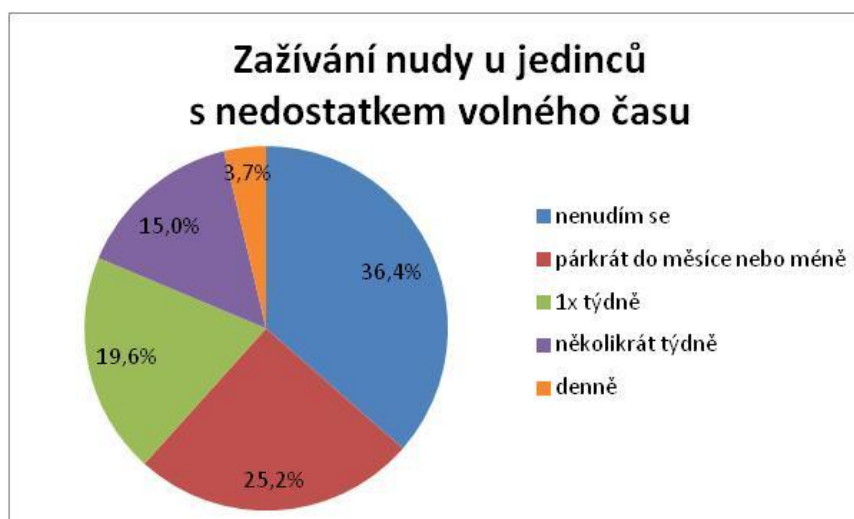
Graf 31: Zažívání nudy u aktivních a pasivních jedinců

Zdroj: Vlastní práce

Graf 32 porovnává, kolikrát zažívají nudu jedinci s nedostatkem volného času a z výsledků je zřejmé, že se skutečně nudí méně než ostatní.

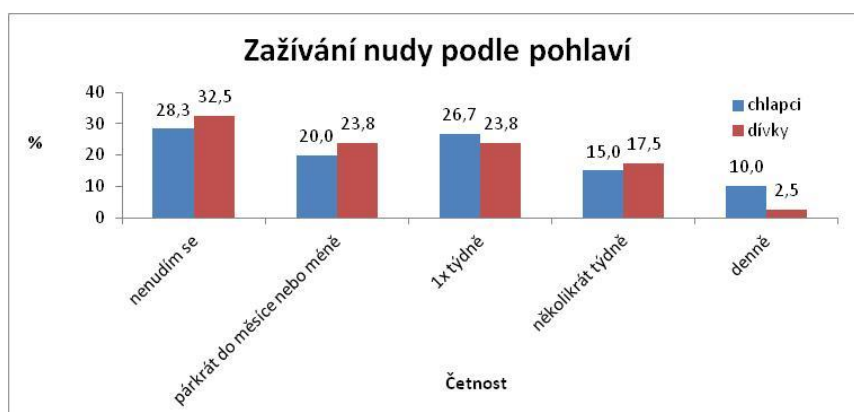
Graf 32: Zažívání nudy skupinou žáků stěžujících si na nedostatek volného času

Zdroj: Vlastní práce

Z Grafu 33 vyplývá, že dívky se nudí méně často než chlapci.

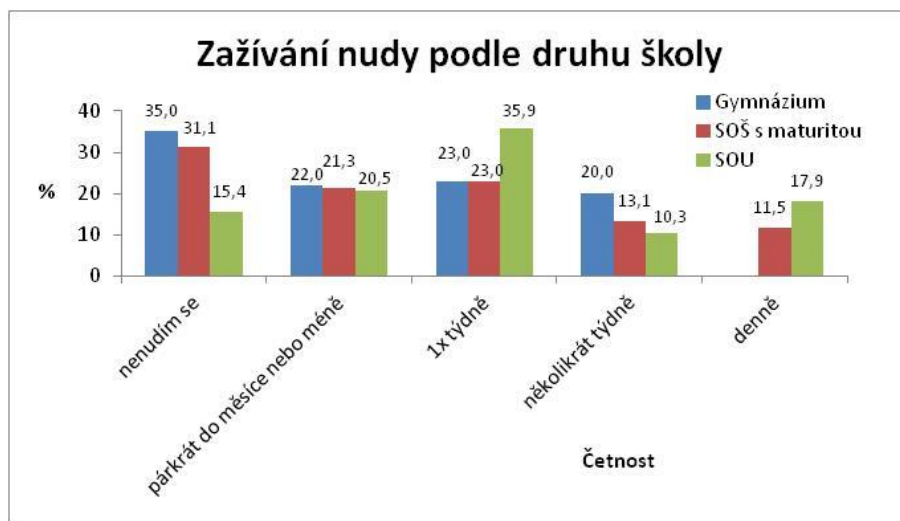
Graf 33: Zažívání nudy podle pohlaví

Zdroj: Vlastní práce

V porovnání různých druhů škol nejčastěji prožívají nudu žáci SOU zatímco nejméně často se nudí žáci gymnázia (viz Graf 34).

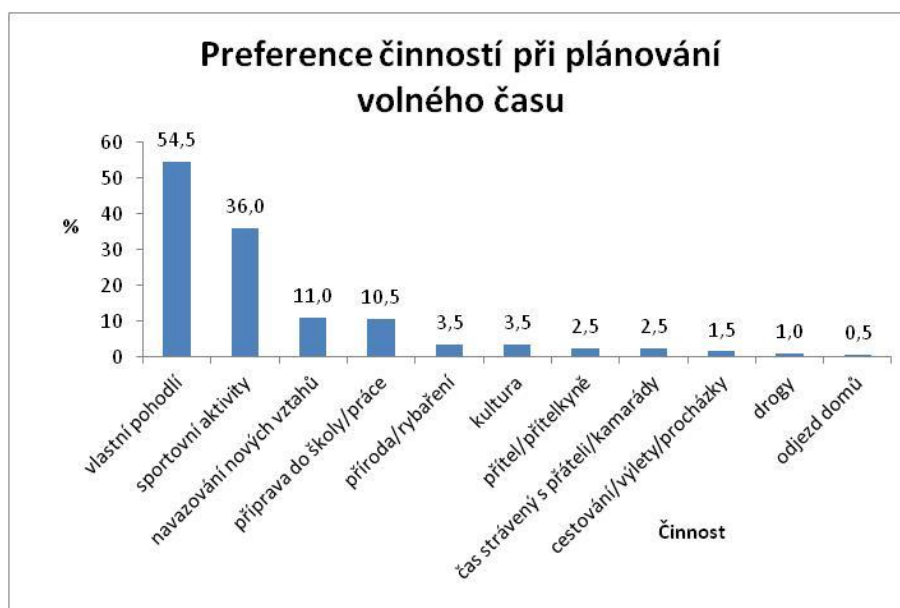
Graf 34: Zažívání nudy podle druhu školy

Zdroj: Vlastní práce

Polouzavřená otázka „Jakou činnost preferujete při plánování svého volného času?“ (viz Příloha 1, otázka č. 3) se zaměřuje na zjištění činností, které žáci při plánování svého volného času nejvíce upřednostňují. Jak ukazuje Graf 35, více než polovina žáků má za hlavní měřítko při plánování svého volného času vlastní pohodlí (54,5 %), proto se ani není čemu divit, že se jich pak tolik nudí. Druhé až čtvrté místo v jejich v preferencích zauímají aktivnější činnosti, jako jsou sportovní aktivity (36,0 %), navazování nových vztahů (11,0 %) a příprava do školy (10,5 %).

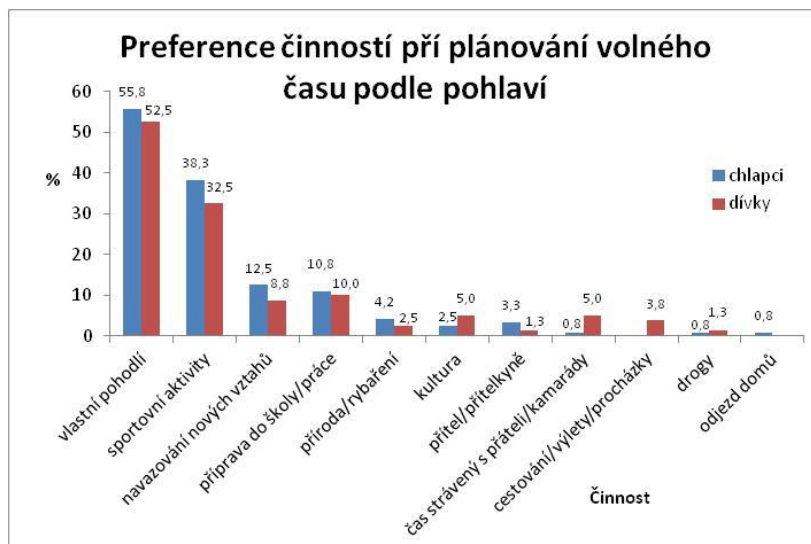
Graf 35: Preference činností při plánování volnočasových aktivit

Zdroj: Vlastní práce

Nejsou příliš velké rozdíly mezi činnostmi, kterým dávají příslušníci opačného pohlaví při plánování svého volného času přednost. Dívky jen o něco méně než chlapi ve svém volném čase plánují, že budou navazovat nové vztahy (8,8 %), o trochu více myslí na kulturu (5,0 %), na čas strávený s přáteli (5,0 %) nebo na procházky (3,8 %) (viz Graf 36).

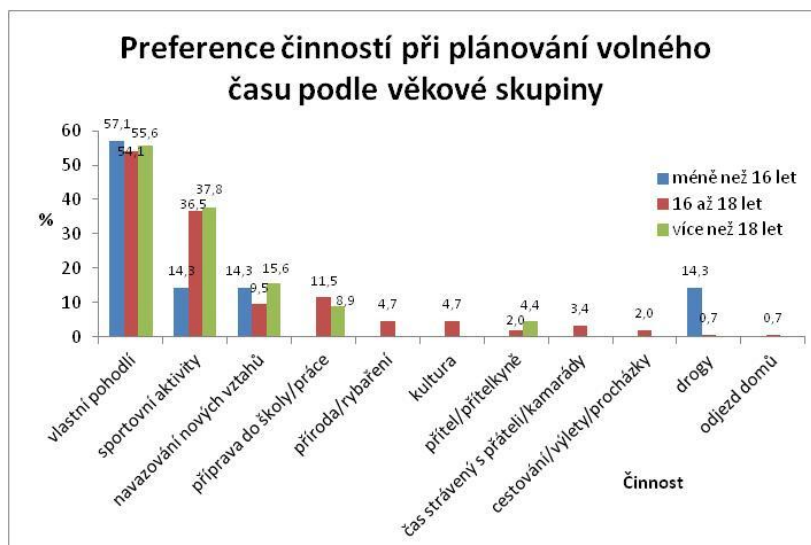
Graf 36: Preference činností při plánování volnočasových aktivit podle pohlaví

Zdroj: Vlastní práce

V Grafu 37, který srovnává preference plánování činností podle věkových skupin, vybočují jedinci mladší méně než 16 let, kteří ve svém plánování volného času daleko méně preferují sport (14,3 %), ale bohužel patří mezi nejčastější konzumenty drog (14,3 %).

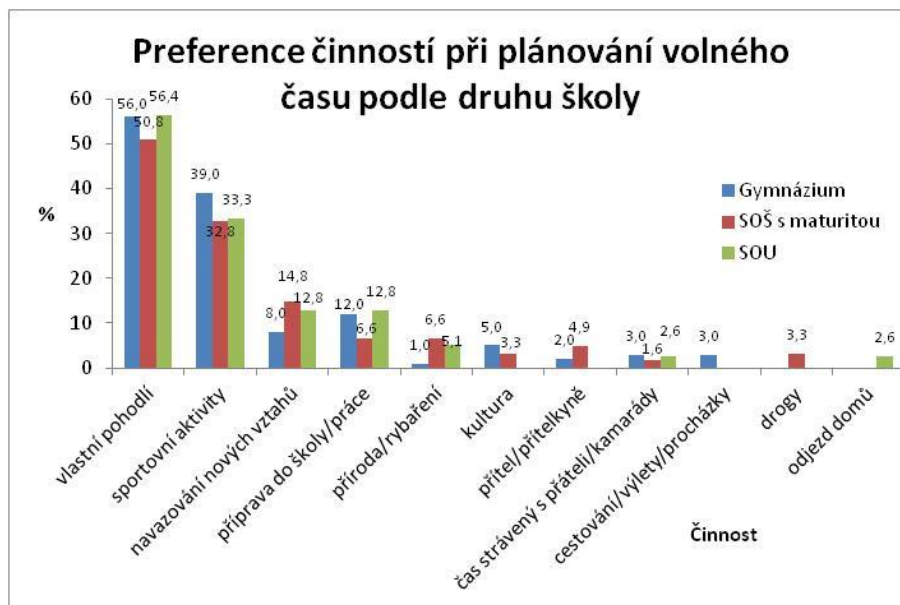
Graf 37: Preference činností při plánování VA podle věkové skupiny

Zdroj: Vlastní práce

Z hlediska druhu škol se preference činností při plánování volného času příliš neliší. Žáci gymnázia jen méně myslí na navazování nových vztahů (8,0 %) a nejsou tolik zaměřeni na přírodu či rybaření (1,0 %) (viz Graf 38).

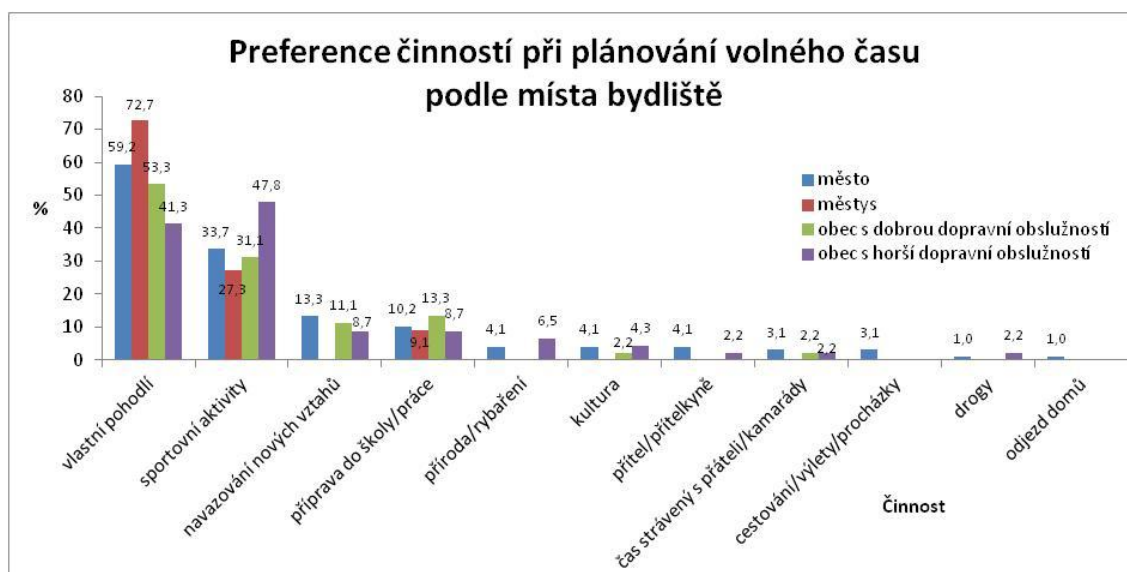
Graf 38: Preference činností při plánování VA podle druhu školy

Zdroj: Vlastní práce

Ani vyhodnocení preferencí plánovaných činností při využívání volného času podle místa bydliště nepřináší žádné velké odchylky od trendu. Žáci žijící v obci s horší dopravní obslužností jen častěji než ostatní myslí na sport (47,8 %) a jedinci žijí v obci s dobrou dopravní obslužností o něco víc plánují svou přípravu do školy (13,3 %) (viz Graf 39).

Graf 39: Preference činností při plánování VA podle místa bydliště

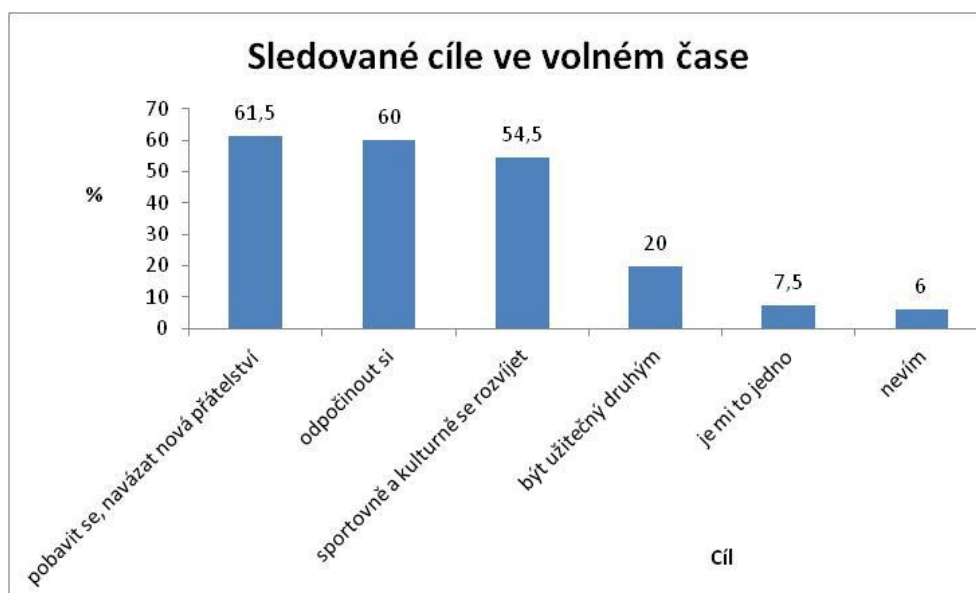
Zdroj: Vlastní práce

3.7 Preference cílů při využívání volného času

Polouzavřená otázka č. 25 (viz Příloha 1) „Jaké cíle sledujete při využívání volného času?“ zkoumá, jakým cílům, a zda vůbec, dnešní mládež při využívání svého volného času, dává přednost.

Jak je patrné (viz Graf 40), nejdůležitějším cílem dnešní mladé generace ve volném čase je zábava a navazování nových přátelství (61,5 %). Mládež také chápe, jak je důležité si ve svém volnu pořádně odpočinout (60,0 %) a hned za odpočinkem mládež považuje za podstatný svůj sportovní a kulturní rozvoj (54,5 %). Je hezké, že celá jedna pětina chce být ve svém volnu hlavně užitečná druhým lidem (20,0 %). Jen 7,5 % žáků nesleduje žádné cíle a je jim to jedno a 6,0 % žáků neví.

Graf 40: Sledované cíle ve volném čase

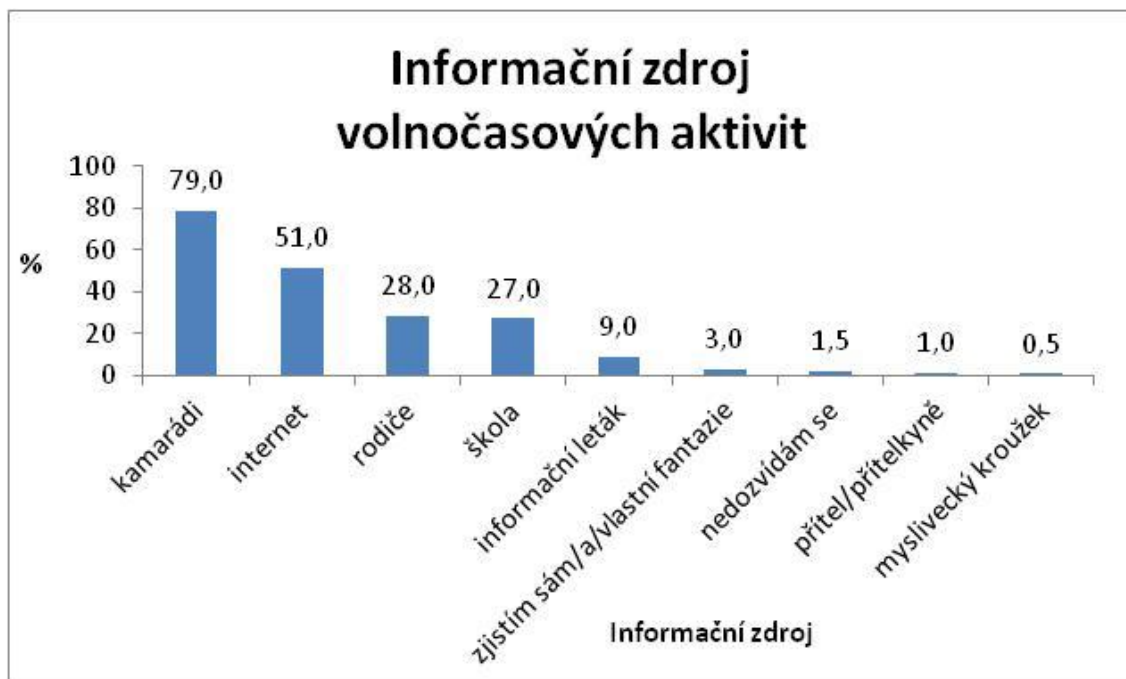
Zdroj: Vlastní práce

3.8 Informační prameny volnočasových aktivit

Polouzavřená otázka „Jak se o volnočasových aktivitách dozvídáte?“ (viz Příloha 1, otázka č. 6) sleduje informační toky či zdroje, ze kterých místní mládež čerpá při vyhledávání nabídky volnočasových aktivit.

Třeboňská mládež získává nejvíce informací o volnočasových aktivitách od svých kamarádů (79,0 %) a více než polovina se o nich dozvídá z internetu (51,0 %). 28,0 % dětí se na svou budoucí zájmovou činnost zeptá svých rodičů a 27,0 % pak osloví škola. Podle výzkumu má jen velmi malou účinnost informační leták (9,0 %) (viz Graf 41).

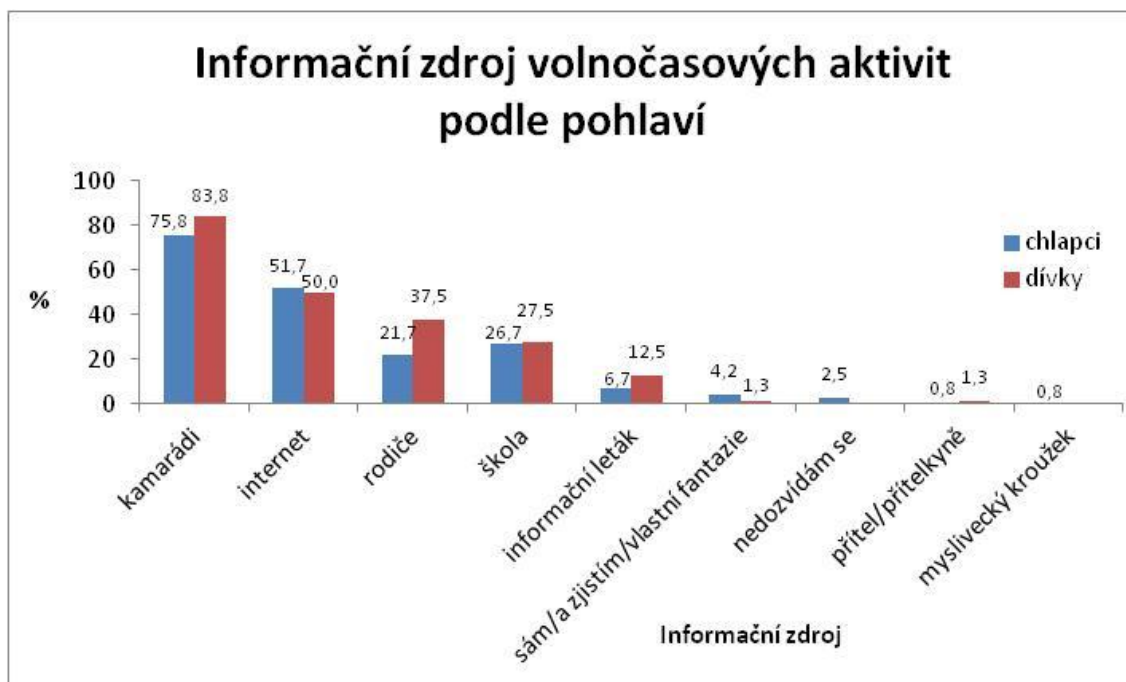
Graf 41: Informační zdroje volnočasových aktivit

Zdroj: Vlastní práce

Náhled na informační zdroje volnočasových aktivit podle pohlaví nepřináší příliš odlišností. Snad jen chlapci oproti dívkám méně informací čerpají v rodině (21,7 %) a dívky více než chlapci čtou informační letáky (12,5 %) (viz Graf 42).

Graf 42: Informační zdroje volnočasových aktivit podle pohlaví

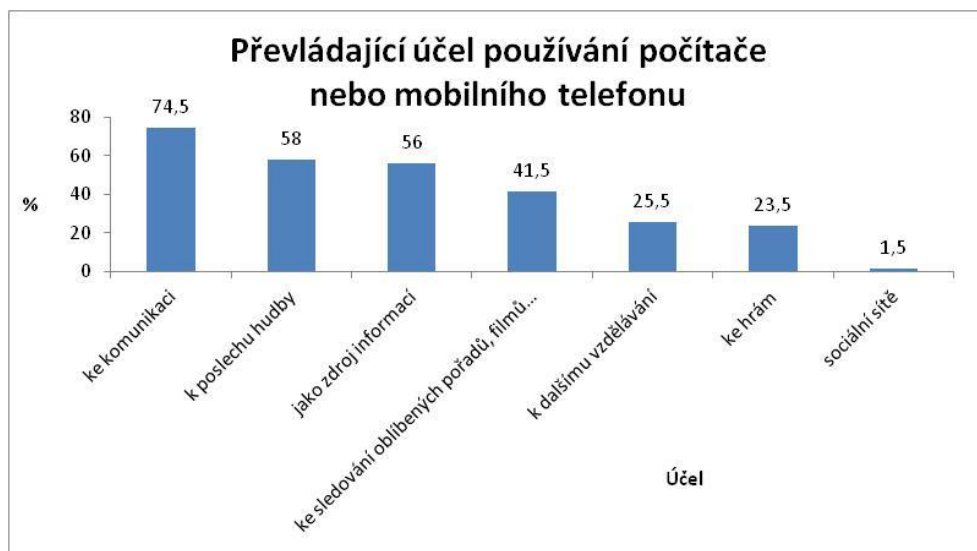
Zdroj: Vlastní práce

3.9 Vliv masmédií na způsob trávení volného času

V následujících šesti otázkách chci ve svém výzkumu zjistit, k čemu převážně místní žáci používají počítač či telefon, zda tráví část svého volného času sledováním sociálních sítí či zda se ve svém volném čase obejdou bez počítače a telefonu, dále chci zjistit, jaký podíl z jejich volného času zabírají moderní masmedia a proč je sledují.

Polouzavřená otázka č. 20 (viz Příloha 1) „K čemu převážně používáte ve svém volném čase počítač nebo chytrý telefon?“ pátrá po smyslu používání této moderní techniky. Lze konstatovat, že převážná většina mládeže přes telefon hlavně komunikuje (74,5 %), ačkoliv nevím, nakolik se jedná o smysluplnou komunikaci a nakolik jde o pouhé mrhání časem i finančními prostředky. 58,0 % umožňují moderní média poslech hudby a 56,0 % tak vyhledává informace. 41,5 % žáků uvádí, že přes počítač a telefon sledují své oblíbené pořady, 25,5 % se tímto způsobem dále vzdělává a 23,5 % marní svůj volný čas hraním her (viz Graf 43).

Graf 43: Převládající účel používání mobilního telefonu

Zdroj: Vlastní práce

Uzavřenou otázkou č. 22 (viz Příloha 1) „Trávíte část svého volného času na některé ze sociálních sítí (např. Facebook, Twitter...)?“ chci zjistit, nakolik je současná mladá generace závislá na sociálních sítích, jako je Facebook, Twitter apod. Jak je patrné z Grafu 44, celých 56,0 % místních žáků tráví pravidelně svůj volný čas na sociálních sítích a 40,5 % pak alespoň občas.

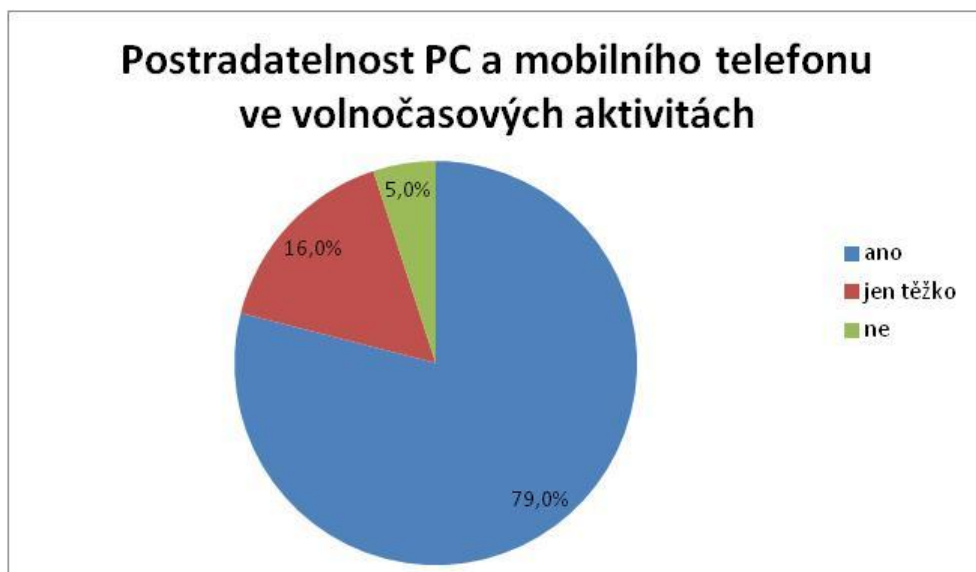
Graf 44: Trávení volného času na sociálních sítích

Zdroj: Vlastní práce

Uzavřená otázka č. 21 (viz Příloha 1) „Obejdete se při trávení svého volného času bez počítače či chytrého telefonu?“ poskytuje představu o postradatelnosti moderních technologií ve volnočasových aktivitách současné mladé generace. Ačkoliv celých 96,5 % všech žáků pravidelně nebo alespoň občas navštěvuje sociální síť (viz předcházející Graf 44), jen 5,0 % z nich se ve svém volném čase vůbec neobejde bez telefonu či počítače a 16,0 % pak jen těžko. Pozitivní je, že 79,0 % žáků se ve svém volném čase dokáže plně obejít bez počítače či mobilního telefonu (viz Graf 45).

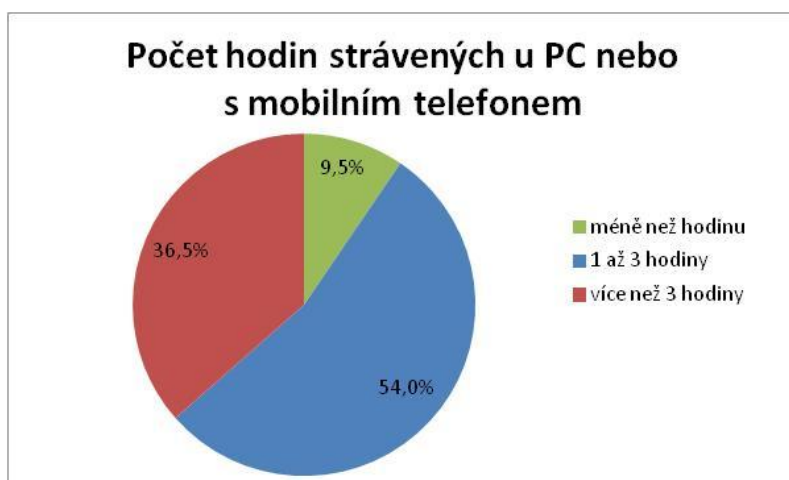
Graf 45: Postradatelnost počítače nebo mobilního telefonu při trávení VČ

Zdroj: Vlastní práce

Na uzavřenou otázku „Kolik hodin denně trávíte u počítače nebo chytrého telefonu?“ (viz Příloha 1, otázka č. 19) odpověděla více než polovina žáků (54,0 %), že se tato doba pohybuje v časovém intervalu od 1 do 3 hodin, ale více než jedna třetina žáků (36,5 %) potřebuje dokonce více než 3 hodiny. Otazník zůstává nad tím, k jakému účelu jim denně tato technika tak dlouho slouží. Jedná-li se např. o přípravu do školy, pak jde o efektivně využitý čas s chytrým telefonem nebo počítačem a moderní technologie plní správnou funkci (Viz Graf 46).

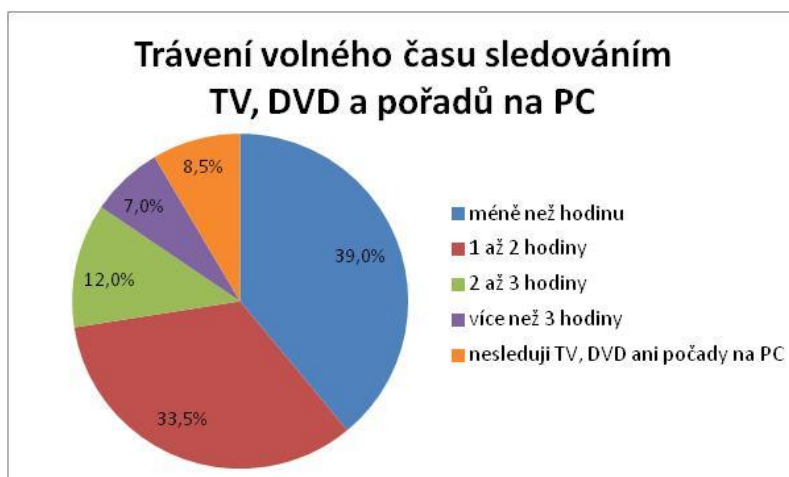
Graf 46: Počet hodin strávených u počítače nebo s mobilním telefonem

Zdroj: Vlastní práce

Uzavřená otázka č. 23 (viz Příloha 1) „Kolik hodin denně trávíte sledováním TV, DVD, pořadů na počítači, atd.?“ hledá časové rozpětí čistě pasivní konzumace zábavy dnešní mládeží. 39,0 % žáků tráví sledováním pořadů na různých médiích méně než 1 hodinu a asi jedna třetina žáků (33,5 %) se pohybuje v časovém intervalu 1 až 2 hodiny. Jen 8,5 % mládeže nesleduje žádné médium (viz Graf 47).

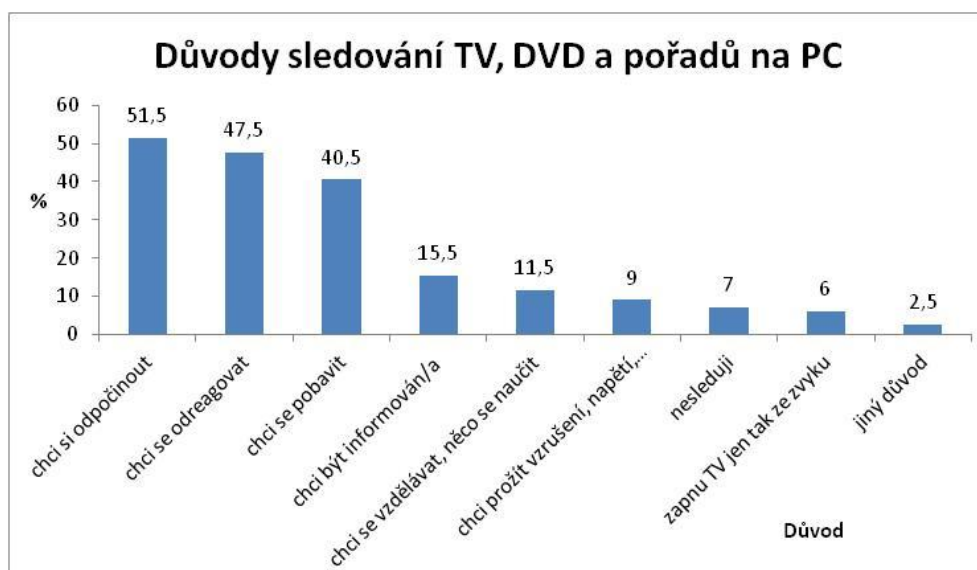
Graf 47: Trávení volného času sledováním TV, DVD a pořadů na počítači

Zdroj: Vlastní práce

Polouzavřená otázka č. 24 (viz Příloha 1) „Proč sledujete TV, DVD nebo pořady na počítači? Co od sledování očekáváte?“ se snaží najít důvody pasivního sledování zábavy dnešními žáky. Jak je vidět z Grafu 48, přibližně polovina mladých lidí si chce sledováním TV, DVD nebo pořadů na počítači hlavně odpočinout (51,5 %) nebo se odreagovat (47,5 %). 40,5 % žáků se chce hlavně pobavit. Jiným slouží média jako zdroj informací (15,5 %) nebo se přes ně vzdělávají (11,5 %). 6,0 % mladých lidí zapíná TV jen tak ze zvyku a 7,0 % pak nesleduje vůbec žádné pořady (viz Graf 48).

Graf 48: Důvody sledování TV, DVD a pořadů na počítači

Zdroj: Vlastní práce

3.10 Faktory omezující volnočasové aktivity

V poslední oblasti výzkumného šetření se snažím zjistit, proč mládež netráví volný čas podle svých představ, jaké faktory ji nejvíce omezují v pravidelném navštěvování volnočasových aktivit a nakolik ji ovlivňuje vlastní sportovní činnost. K tomuto tématu jsem zaměřila 5 následujících otázek.

První polouzavřená otázka „Co Vás nejvíce omezuje v pravidelném navštěvování volnočasových aktivit, které by Vás bavily?“ (viz Příloha 1, otázka č. 26) odhaluje příčiny, kvůli kterým mládež nenavštěvuje zájmové činnosti, které by ji bavily. Jak je patrné z Grafu 49, nejvíce dnešní generaci mladých lidí trápí nedostatek volného času (53,5 %), pro mnohé je zájmová činnost finančně nedostupná (36,5 %) nebo jim schází dopravní spojení (30,5 %). Jedna pětina (20,0 %) žáků udává, že jim v regionu schází potřebné zázemí, ale jak jsem už dříve uvedla, předmětem mého výzkumu nebylo zjištění, co v místním regionu opravdu chybí.

Graf 49: Příčiny vedoucí k omezení volnočasových aktivit

Zdroj: Vlastní práce

Druhá uzavřená otázka „Ovlivňuje volbu Vašich volnočasových aktivit dojezdová vzdálenost a dostupnost?“ (viz Příloha 1, otázka č. 11) zkoumá, jak se podílí na omezení zájmové činnosti místní mládeže dopravní vzdálenost a dostupnost volnočasových aktivit. Koláč Grafu 50 je rozdělen skoro na ideální třetiny. V konečném důsledku, ačkoliv to není málo, jen 26,5 % žáků je v zájmových aktivitách skutečně omezeno dopravní vzdáleností a dostupností.

Graf 50: Podíl vlivu vzdálenosti a dostupnosti na výběr volnočasových aktivit

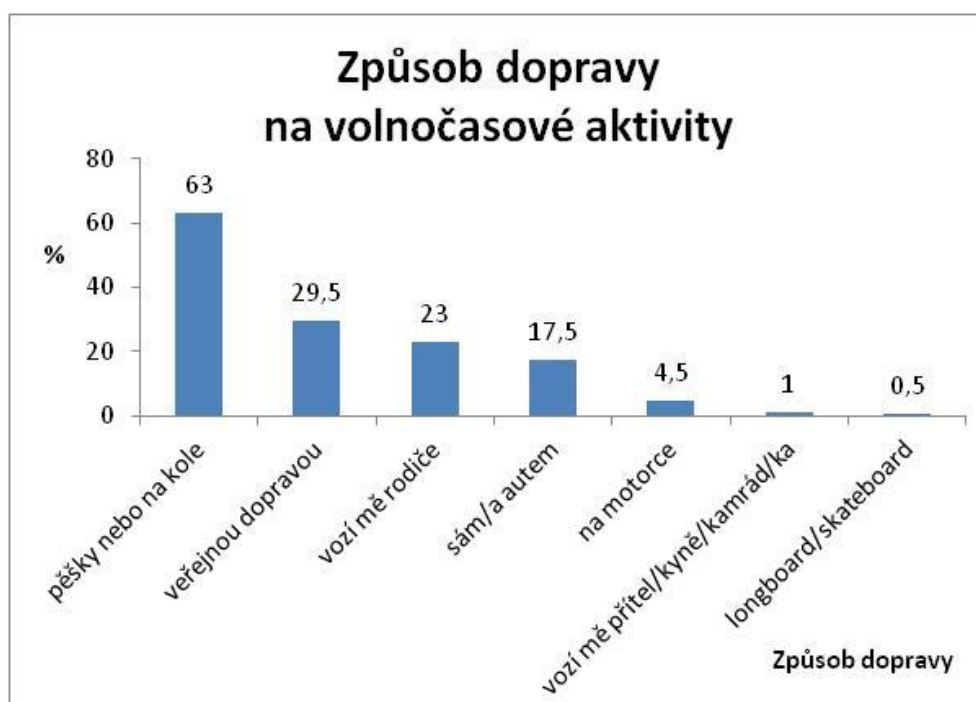
Zdroj: Vlastní práce

Odpovědi na třetí polouzavřenou otázku „Jak se na volnočasové aktivity dopravujete?“ (viz Příloha 1, otázka č. 12) odhalují způsob dopravy na zájmové volnočasové aktivity.

Dle mého názoru, jsou žáci v tomto věku už natolik samostatní, aby bez problémů zvládali cestování jakoukoliv hromadnou veřejnou dopravou. Někteří žáci ve výzkumu uvádí, že už získali řidičské oprávnění, které jim umožňuje dopravit se na zájmovou činnost svými vlastními prostředky.

Okolí Třeboně i samotné město disponuje hustou sítí cyklostezek, proto není divu, že se naprostá většina žáků přepravuje na svou zájmovou činnost na kole (63,0 %). Přibližně třetina (29,5 %) dojíždí na volnočasové aktivity veřejnou dopravou a necelou čtvrtinu (23,0 %) dopraví rodiče. 17,5 % žáků se vozí za svými zájmy sami autem a 4,5 % jezdí na motorce (viz Graf 51).

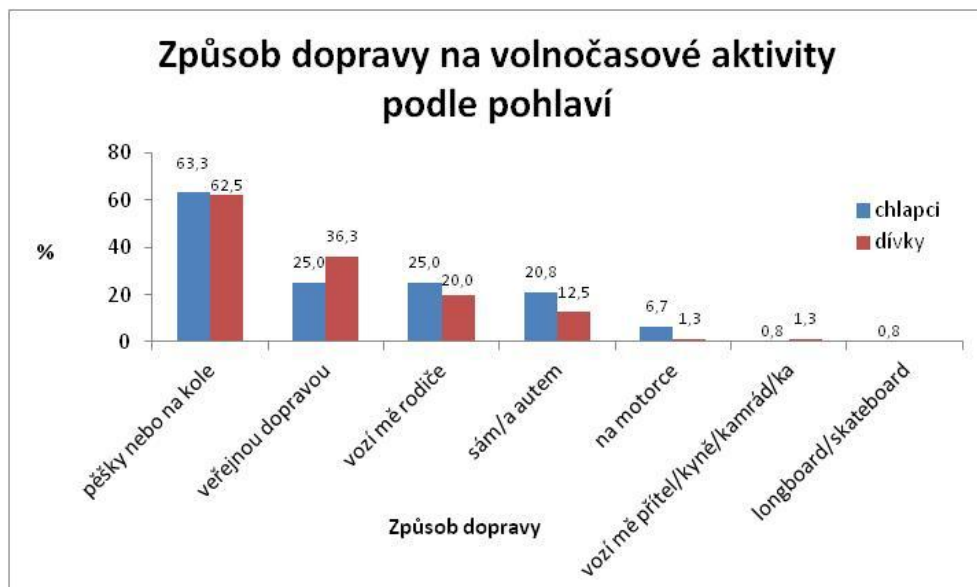
Graf 51: Jakým způsobem se mládež dopravuje na volnočasové aktivity

Zdroj: Vlastní práce

Dívky více než chlapci cestují na své oblíbené volnočasové aktivity veřejnou dopravou (36,3 %) a méně než chlapce je na zájmové činnosti vozí jejich rodiče (20,0 %). Dívky také méně než chlapci za tímto účelem samy řídí automobil (12,5 %). Až čas ukáže, zda tato příliš úzkostná ochrana dnešních chlapců nebude mít v jejich budoucím životě devastující následky a zda u nich úspěšně proběhne metamorfóza v samostatné muže (viz Graf 52).

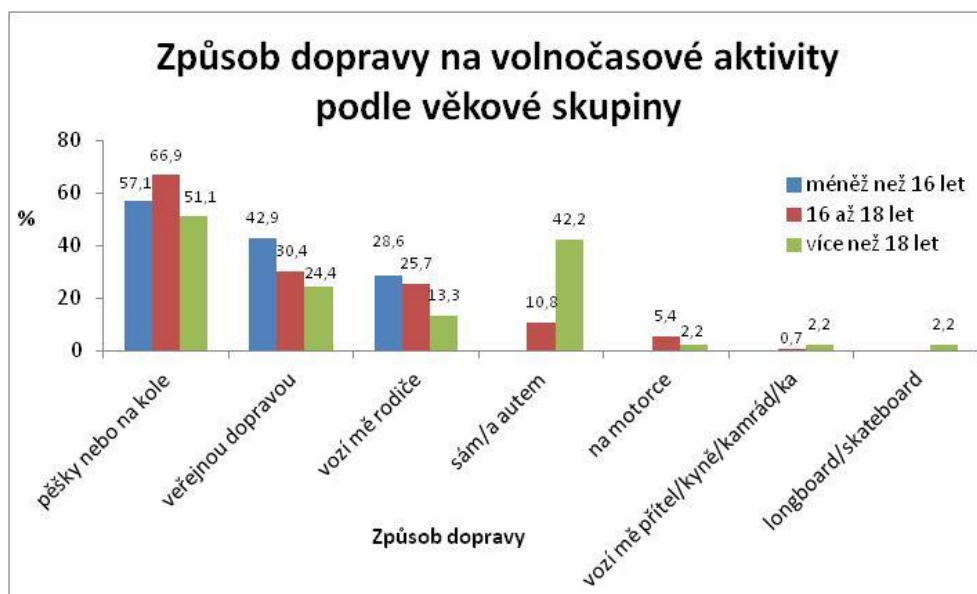
Graf 52: Jakým způsobem se mládež dopravuje na VA podle pohlaví

Zdroj: Vlastní práce

Graf 53 z pohledu různých věkových skupin nenabízí žádné překvapivé řešení problematiky způsobu dopravy na volnočasové aktivity. Třeboňská pánev představuje svou rovinnatou povahou naprosto ideální terén pro jízdu na kole, a tak není velkým divem, že se většina mládeže, bez rozdílu věku, právě takto na volnočasové aktivity také nejraději přepravuje. Z grafu je patrné, že věková skupina žáků starších více než 18 let už získala řidičské oprávnění a na volnočasové aktivity se vozí sama (42,2 %).

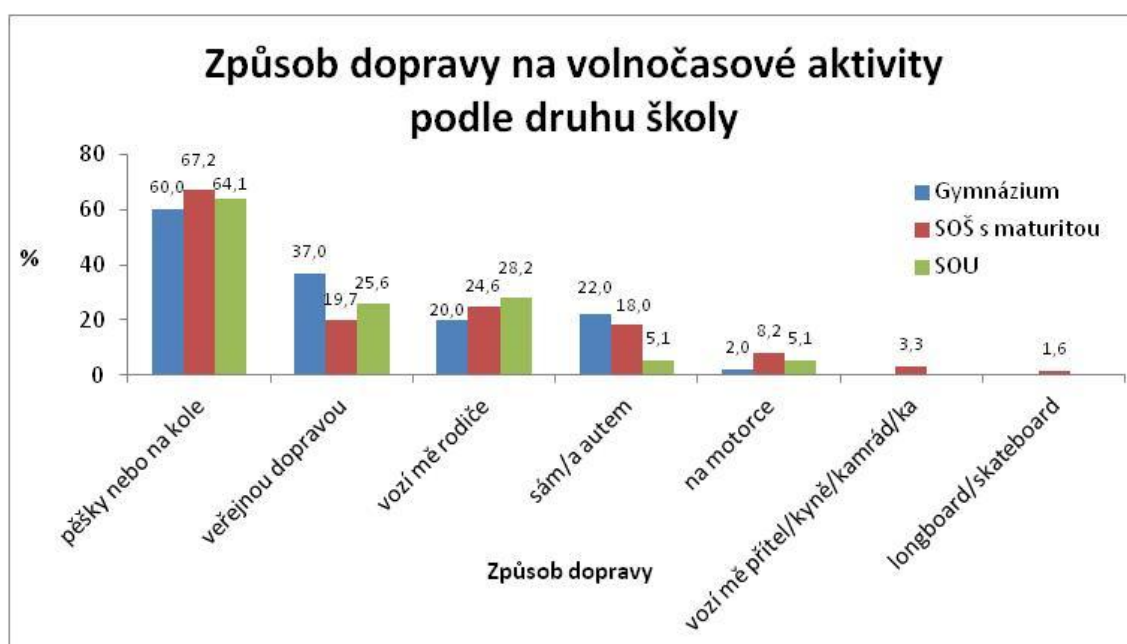
Graf 53: Jakým způsobem se mládež dopravuje na VA podle věkové skupiny

Zdroj: Vlastní práce

Mezi žáky různých druhů škol jsou vidět jen nepatrné rozdíly u způsobu dopravy na volnočasové aktivity. Snad jen žáky SOŠ s maturitou a SOU oproti žákům gymnázia více vozí na volnočasové aktivity jejich rodiče (24,6 % a 28,2 %) a žáci gymnázia zase oproti ostatním více jezdí sami autem (22,0 %), ale méně na motorce (2,0 %) (viz Graf 54).

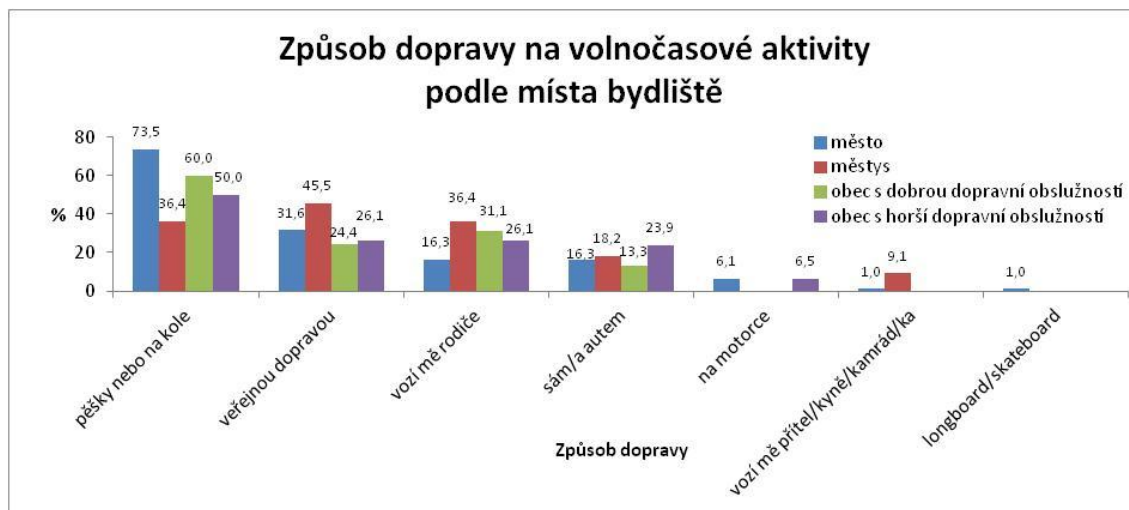
Graf 54: Jakým způsobem se mládež dopravuje VA podle druhu školy

Zdroj: Vlastní práce

Převážná většina mládeže nejčastěji chodí na volnočasové aktivity pěšky nebo jezdí na kole, jen žáci žijící v městysi se nejvíce přepravují na volnočasové aktivity veřejnou dopravou (45,5 %). Ani žáci žijící na vesnici necestují za svými zájmy veřejnou dopravou v takové míře, jako je tomu u žáků žijících v městysi. Žáky z vesnice i městyse, což je logické, oproti žákům z města vozí na volnočasové aktivity více jejich rodiče (viz Graf 55).

Graf 55: Jakým způsobem se mládež dopravuje na VA podle místa bydliště

Zdroj: Vlastní práce

Porovnáme-li jen mládež, která se na volnočasové aktivity vozí sama autem či jezdí na motorce, neboť už vlastní řidičské oprávnění, vidíme, že jsou tito žáci z celé jedné poloviny spokojeni (50,0 %) nebo jsou spíše spokojeni (45,5 %) s trávením svého volného času (viz Graf 56).

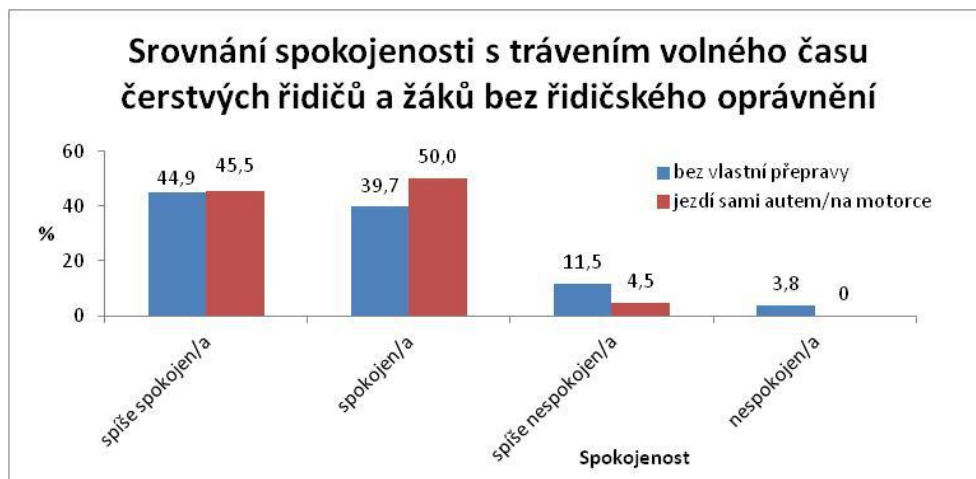
Graf 56: Spokojenost s trávením VČ žáků s možností vlastní přepravy

Zdroj: Vlastní práce

Srovnáme-li míru spokojenosti s trávením volného času mládeže s vlastní dopravou nebo bez ní lze konstatovat, že mladí lidé vlastníci řidičské oprávnění jsou ve svém volném čase mnohem více spokojeni (viz Graf 57).

Graf 57: Srovnání spokojenosti trávení VČ žáků s vlastní přepravou a bez ní

Zdroj: Vlastní práce

Čtvrtá uzavřená otázka „Omezují Vás volnočasové aktivity ve studijních povinnostech?“ (viz Příloha 1, otázka č. 9) sleduje možné negativní dopady volnočasových aktivit na studijní povinnosti žáků. Jak je vidět z Grafu 58, celých 56,0 % žáků si umí svůj volný čas zorganizovat tak, aby je jejich zájmy nijak neomezovaly v dalších povinnostech, ale necelá jedna čtvrtina žáků (22,5 %) nemá díky svým zájmům dost času na přípravu do školy.

Graf 58: Vliv volnočasových aktivit na studijní povinnosti

Zdroj: Vlastní práce

Jakožto trenérka házené jsem chtěla poslední pátou uzavřenou otázkou „Myslíte si, že se Vám po sportování lépe učí?“ (viz Příloha 1, otázka č. 10) vyzkoumat, jak velkou míru vlivu má sport na následnou koncentraci k učení.

Výsledky výzkumu mě příliš nepotěšily, neboť 36,9 % žáků se cítí po sportovním výkonu natolik vyčerpano, že se jim učit nechce a 26,6 % žáků se pak učí jen těžce. Jen 21,7 % žáků si myslí, že se jim po správné motivaci učí lépe a 14,8 % žáků se po sportování lépe soustředí a učení jim jde snadněji (viz Graf 59).

Graf 59: Důsledky sportování na následnou koncentraci k učení

Zdroj: Vlastní práce

4 Vyhodnocení výzkumných otázek

1. výzkumná otázka: *Jaká je nabídka volnočasových aktivit v regionu Třeboň?*

Téma je podrobně zpracováno ve dvou předcházejících kapitolách empirické části bakalářské práce, proto zde uvádím pouze odkaz na tyto kapitoly, kde lze nalézt všechny patřičné odpovědi na výše položenou otázku:

- 2.1 Specifikace regionu Třeboň (viz str. 46 až 47)
- 2.2 Nabídka volnočasových aktivit v Třeboni (viz str. 47 až 50)

2. výzkumná otázka: *Jakým způsobem tráví volný čas žáci středních škol v regionu Třeboň?*

Nejoblíbenější činností, které se věnuje více než polovina místních žáků je setkávání se s přáteli nebo poslech hudby. Skoro polovina žáků sportuje nebo pracuje s internetem. Téměř třetina zdejší mládeže se baví sledováním filmů a seriálů nebo má ráda přírodu, chození na výlety, trampování či se věnuje myslivosti. Asi pětina čte knihy, zhruba každý sedmý se věnuje umělecké činnosti, každý osmý má v oblibě vzdělávání se a jen každý desátý navštěvuje kina, divadla či koncerty. Výzkum odhalil i patologické jevy, jako je obliba vysedávání v restauracích (12,5 %) nebo užívání drog (1%).

Srovnání nejoblíbenější činnosti podle pohlaví:

- U chlapců je v oblibě na prvním místě sport zatímco u dívek je v oblibě až na místě čtvrtém. Chlapci na rozdíl od dívek méně čtou knihy a hrají na hudební nástroj, tancují nebo se věnují umělecké činnosti a také se méně vzdělávají.

Srovnání nejoblíbenější činnosti podle věkových skupin:

- Žáci mladší méně než 16 let oproti starším více poslouchají hudbu a navštěvují kina, divadla či koncerty, ale méně sportují a více zahálí. Z negativních jevů se u nich objevuje užívání drog (14,3 %), zatím však nevysedávají v restauracích.
- Žáci od 16 do 18 let více než ostatní sportují, pracují na internetu a sledují různé pořady, ale na druhé straně také nejvíce ze všech čtou knihy. Z negativních jevů

se u nich začíná projevovat trend vysedávání v restauracích (8,1 %) a klesá záliba ve vzdělávání se.

- Žáci starší více než 18 let se oproti ostatním více věnují přírodě, myslivosti, rybolovu, trampování a výletům, ale nejméně ze všech se věnují četbě knih. Usilují o ekonomickou soběstačnost brigádním přivýdělkem a přibývá u nich vážných známostí. Více než čtvrtina těchto žáků bohužel pravidelně navštěvuje restaurace (28,9 %).

Srovnání nejoblíbenější činnosti podle druhu škol:

- Žáci gymnázia se více než ostatní věnují poslechu hudby, setkávání se s přáteli, sportu, práci s internetem, sledování filmů a seriálů, četbě knih, uměleckým činnostem, vzdělávání se a návštěvě kina, divadla či koncertu. Zato přírodu, myslivost, rybolov, trampování a výlety mají rádi méně, než odborně zaměřeni žáci jiných středních škol v Třeboni (27,0 %). Ukazuje se, že i tito žáci vysedávají v restauracích (12,0 %).
- Žáci SOŠ s maturitou nejméně ze všech škol čtou knihy, zato nejvíce ze všech vysedávají v restauracích (19,7 %) a užívají drogy (3,3 %).
- Žáci SOU mají více než ostatní rádi přírodu, myslivost a rybaření, nejméně navštěvují kina, divadla a koncerty a nemají vůbec žádnou motivaci k tomu, aby se vzdělávali nebo se věnovali umělecky zaměřeným činnostem. Nezajímají se o brigády a nehlásí se ani k žádným vážným vztahům k opačnému pohlaví. Svůj volný čas mimo jiné prožívají hraním her na počítači (5,1 %), nicneděláním (2,6 %) a chozením do restaurace (2,6 %).

Srovnání nejoblíbenější činnosti podle místa bydliště:

- Žáci z města mají nejvíce ze všech rádi přírodu, myslivost, rybolov,... oproti ostatním se více věnují různým uměleckým činnostem, vzdělávání se a nebo kulturním činnostem.
- Žáci žijící v městysi nejméně ze všech sportují a čtou knihy, ale více než ostatní chodí na brigády, ale také bohužel vysedávají v restauracích (18,2 %).
- Žáci žijící v obci s dobrou dopravní dostupností v porovnání s ostatními nejméně ze všech vyhledávají své přátele, věnují se práci s internetem, sledování filmů a seriálů, vzdělávání se, kulturním činnostem, přírodě, myslivosti, rybolovu,

výletům a trampování, zato nejvíce času ze všech tráví hraním her na počítači (4,4 %).

- Žáci žijící v současné době v obci s horší dopravní obslužností umí svou situaci velmi dobře řešit. Nejvíce ze všech ostatních a nejraději se věnují sportu, oproti ostatním nejvíce čtou knihy a sledují filmy či seriály.

Z pravidelných zájmových aktivit více než polovina mládeže sportuje, kdy konkrétně nejvíce oblíbeným sportem je florbal, následovaný fotbalem a cyklistikou, více než třetina žáků se věnuje uměleckým činnostem, kdy nejvíce oblíbenou aktivitou je hra na hudební nástroj a necelá třetina žáků pravidelně rybaří apod. Svou pravidelnou zájmovou činnost provozuje více jak polovina žáků 2x týdně a skoro čtvrtina žáků pak 2x týdně. Téměř čtvrtina žáků neprovozuje vůbec žádnou organizovanou činnost (23,5 %) a vyskytují se i jedinci, kteří pravidelně požívají alkohol (2,5 %) nebo drogy (1,0 %).

Srovnání pravidelné zájmové činnosti podle pohlaví:

- Chlapci se pravidelně víc než dívky věnují motosportu a přední místo u nich zaujímá rybolov.
- Dívky více než chlapci jezdí na kole či se věnují tanci, jsou častěji než chlapci na turistické túře nebo víc chodí do skautu či dobrovolných hasičů, poslouchají hudbu, čtou knihy, věnují se uměleckým činnostem nebo studiu jazyků.

Srovnání pravidelné zájmové činnosti podle druhu škol:

- Žáci gymnázia nejvíce ze všech škol sportují, nejméně ze všech se ale věnují motosportu, nejčastěji jsou na turistické túře a vynikají i v jinak zaměřených zájmové činnosti jako je hudba, četba knih, studium jazyků a jiné umělecké činnosti.
- Mezi žáky SOŠ s maturitou je nejvíce členů skautu a dobrovolných hasičů, kynologie a myslivosti. Jedině zde se však vyskytuje pravidelné požívání alkoholu (8,2 %) a drog (3,3 %).
- Žáci SOU méně často sportují, ale ve svých pravidelných aktivitách převyšují ostatní svým zájmem o motosport a absolutně nade všemi jinými vedou svým pravidelným zájmem o rybolov.

Před nástupem na střední školu mládež v Třeboni více sportovala, tancovala, chodila do skautu nebo se věnovala výtvarné či jiné umělecké činnosti. Současná mládež je ve svých zájmech vyhraněnější, ze sportovního odvětví se více věnuje cyklistice, motosportu nebo turistice, ve velké oblibě má rybolov, kynologii, četbu knih a více studuje jazyky. Bohužel také více konzumuje alkohol (2,5 %) a užívá drogy (1,0 %).

Mimo pravidelné organizované zájmové aktivity žáci nejraději chodí ven s kamarády, pracují na počítači a věnují se četbě knih. Ve větší oblibě je u nich i poslech hudby nebo sledování filmů a seriálů, někteří se věnují domácím mazlíčkům a jiní se rádi pochlubí svým přítelem či svou přítelkyní. Stále se však opakuje i konzumace alkoholu (2,5 %) a užívání drog (1,0 %).

3. výzkumná otázka: *Jakým způsobem se na trávení volného času podílí rodina či vrstevnická skupina, do jaké míry si svůj volný čas organizují sami a odkud čerpají motivaci k volnočasovým aktivitám?*

Více než polovina žáků nejraději tráví svůj volný čas se svými kamarády, spolužáky nebo spoluhráči a asi třetina mládeže dává přednost partě. Rodině a sourozencům dává ve svém volném čase přednost jen 17,5 % žáků.

Stejná problematika z různých pohledů ukazuje, že:

- chlapci dávají na rozdíl od dívek více přednost partě,
- dívky chtějí být oproti chlapcům více samy nebo se svou rodinou či sourozenci, dívky více než chlapci nemají pocit volného času a věnují se psům a koňům, což chlapci nečiní vůbec,
- u věkové skupiny více než 18 let je ve větší oblibě parta,
- mladší méně než 16 let tráví více volného času se svou rodinou či sourozenci nebo jsou rádi sami,
- žáci SOŠ s maturitou více než ostatní preferují partu nebo jsou rádi sami,
- žáci žijící v městysi a žáci žijící v obci s horší dopravní obslužností si oproti ostatním víc cení rodinného zázemí,
- žáci žijící ve městě a žáci žijící v obci s dobrou dopravní obslužností jsou oproti ostatním více rádi sami,

- Žáci žijící v obci s dobrou dopravní obslužností nejméně ze všech vyhledávají své kamarády, nejméně ze všech tráví čas s rodinou a nejvíce vyhledávají partu.

Žáci skoro ze tří pětín získávají své kamarády ve škole, více než ze dvou pětín pak ze zájmových aktivit a až potom následuje rodina (15,5 %). Téměř tři čtvrtiny žáků nepokračuje v žádných rodičovských zájmových aktivitách. Jen něco málo přes jednu čtvrtinu dětí inspirovaly rodičovské volnočasové aktivity natolik, že v nich pokračují nebo chtějí pokračovat.

Okolo tří pětín žáků je k výběru volnočasových aktivit nejvíce motivováno kamarády a méně než třetinu motivuje jejich rodina. Skoro čtvrtina žáků má svou vnitřní motivaci, 15,0 % motivuje trenér, desetina je motivována spoluhráči, ale jen 3,0 % inspiruje jejich učitel.

- Chlapce více než dívky motivují jejich kamarádi, trenéři a spoluhráči.
- Dívky oproti tomu více než chlapce motivuje jejich rodina.
- Žáci mladší méně než 16 let jsou nejméně ze všech ostatních motivováni svými kamarády a rodinou, zato více než ostatní jsou motivováni svými vychovateli a mají úplně největší vnitřní motivaci ze všech.
- Žáky SOU více než ostatní motivují k výběru volnočasových aktivit jejich spoluhráči.
- Žáky žijících v městysi více než ostatní motivuje jejich přítel či přítelkyně a vychovatelé.

4. výzkumná otázka: *Kde nejrady tráví svůj volný čas?*

Mládež je nejrady venku (68,5 %), více než jedna čtvrtina je ráda doma, asi jedna pětina u kamarádů a jen 17,0 % vyhledává při trávení volného času hřiště nebo sportovní areál.

Mládež bez rozdílu pohlaví nejrady pobývá venku, jen dívky oproti chlapcům více raději. Chlapci zase raději než děvčata tráví svůj volný čas v domácím prostředí, mnohem více navštěvují různá sportoviště a více pobývají v lese či na rybách.

5. výzkumná otázka: *Kolik volného času v průměru denně mají, jak jsou spokojeni s jeho prožíváním a jaká je jejich spokojenost s nabídkou volnočasových aktivit v regionu Třeboň?*

Více než polovina žáků vnímá svůj volný čas jako interval od 2 do 4 hodin, více než čtvrtina žáků disponuje s volným časem delším než 4 hodiny a 17,5 % mladých lidí má méně volného času než 2 hodiny.

Většina žáků středních škol je s trávením volného času spokojena či spíše spokojena a jen desetina je spíše nespokojena. Naprosto nespokojení jedinci tvoří jen 3% menšinu.

Méně než čtvrtina žáků je plně spokojena s nabídkou volnočasových aktivit v regionu, skoro polovina je spíše spokojena a téměř třetinu nabídka zájmových činností neuspokojuje. Práce bohužel nedává odpověď na to, co mládeži v regionu nejvíce chybí.

6. výzkumná otázka: *Jakou činnost preferují při plánování svého volného času, do jaké míry jsou při trávení svého volného času aktivní či pasivní a jak často se ve svém volném čase nudí?*

Skoro sedm desetin žáků vyhledává při trávení volného času aktivní činnosti a jen čtvrtina z nich tráví čas pasivně. Aktivní mládež se více jak z jedné třetiny ve svém volném čase nenudí vůbec zato žáci vyhledávající ve svém volném čase spíše pasivní činnosti zažívají nudu daleko častěji, než ti aktivní. Dívky se nudí méně často než chlapci a stejně tak žáci s nedostatkem volného času se nudí méně než ti ostatní. Nejčastěji prožívají nudu žáci SOU zatímco nejméně se nudí žáci gymnázia.

Asi polovina žáků se ve svém volném čase nenudí či se nudí jen párkrát do měsíce. Více než čtvrtina žáků prožívá nudu 1x za týden a 16,0 % se nudí několikrát do týdne. Celých 7,0 % středoškoláků se nudí denně.

Při plánování volného času více než polovina žáků upřednostňuje vlastní pohodlí. Více než třetina dává při plánování volného času přednost sportovním aktivitám, asi jedna desetina navazování nových vztahů nebo přípravě do školy.

- Dívky méně než chlapci plánují ve svém volném čase navazování nových vztahů a o něco více než chlapci myslí na kulturu a na čas strávený s přáteli nebo na procházky.
- Jedinci mladší méně než 16 let mnohem méně preferují při plánování svého volného času sport, ale bohužel patří mezi nejčastější konzumenty drog (14,3 %).
- Žáci gymnázia při plánování volného času méně myslí na navazování nových vztahů nebo rybaření.

- Žáci žijící v obci s horší dopravní obslužností častěji než ostatní plánují ve svém volnu různé sportovní aktivity a žáci žijící v obci s dobrou dopravní obslužností více myslí na přípravu do školy.

7. výzkumná otázka: *Jaké cíle sleduje dnešní mládež v Třeboni při využívání volného času?*

Nejdůležitějším cílem dnešní mladé generace ve volném čase je ze tří pětín zábava a navazování nových přátelství nebo odpočinek. Více než polovina mládeže si klade za cíl svůj sportovní a kulturní rozvoj. Celá jedna pětina chce být ve svém volnu hlavně užitečná druhým lidem. Jen 7,5 % žáků na tom nezáleží a 6,0 % nesleduje cíle žádné.

8. výzkumná otázka: *Z jakých zdrojů čerpá informace při vyhledávání nabídky volnočasových aktivit?*

Třeboňská mládež získává nejvíce informací o volnočasových aktivitách od svých kamarádů (79,0 %) a více než polovina se o nich dozvídá z internetu. Více než čtvrtina dětí se na svou budoucí zájmovou činnost zeptá svých rodičů nebo je osloví škola. Necelou desetinu osloví informační leták, což vypovídá o jeho velmi malé účinnosti.

Dívky oproti chlapcům vyhledávají více potřebné informace u svých rodičů a také více čtou informační letáky.

9. výzkumná otázka: *Jaký velký díl si z jejich volného času ukrojí moderní masmedia?*

Více než polovina žáků tráví u počítače či s telefonem 1 až 3 hodiny svého volného času a více než jedna třetina žáků dokonce více než 3 hodiny. Skoro čtyři pětiny žáků se ve svém volném čase obejde bez telefonu či počítače a jen 5,0 % žáků se neobejde ve svém volném čase bez telefonu či počítače vůbec a 16,0 % jen těžko.

Necelé tři čtvrtiny mládeže potřebuje telefon hlavně ke komunikaci, třem pětinám umožňují moderní média poslech hudby a více než polovina tímto způsobem vyhledává informace. Přes dvě pětiny žáků přes počítač a telefon sledují své oblíbené pořady, více než čtvrtina se tímto způsobem dále vzdělává a méně než čtvrtina marní svůj volný čas hraním her. Více jak polovina žáků tráví pravidelně svůj volný čas na sociálních sítích a dvě pětiny tak činí alespoň občas.

Asi dvě pětiny žáků tráví sledováním pořadů v různých médiích méně než 1 hodinu a třetina žáků pak 1 až 2 hodiny. Jen 8,5 % mládeže nesleduje žádné médium. Přibližně polovina mladých lidí si chce sledováním TV, DVD nebo pořadů na počítači hlavně

odpočinout nebo se odreagovat, dvě pětiny se chtějí hlavně pobavit. Některým slouží média jako zdroj informací (15,5 %) nebo se přes ně vzdělávají (11,5 %). 6,0 % mladých lidí zapíná TV jen tak ze zvyku a 7,0 % pak nesleduje vůbec žádné pořady.

10. výzkumná otázka: *Jaké faktory místní mládež nejvíce omezují v pravidelném navštěvování volnočasových aktivit?*

Mezi hlavní příčiny, kvůli kterým mládež nemůže navštěvovat zájmové činnosti, které by ji bavily ve větší míře, patří nedostatek volného času (53,5 %). Pro více než třetinu je zájmová činnost finančně nedostupná a méně než třetině schází dopravní spojení. Jedna pětina žáků udává, že jim v regionu schází potřebné zázemí, ale jak jsem už dříve uvedla, předmětem mého výzkumu, i když musím napsat, že bohužel, nebylo zjištěno, co jim opravdu schází.

Jen něco více než čtvrtinu žáků omezuje dopravní vzdálenost a dostupnost v jejich zájmových aktivitách. Více než tři pětiny žáků používají k přepravě za svými zájmy kolo. Necelá jedna třetina jezdí na volnočasové aktivity veřejnou dopravou a přibližně jednu čtvrtinu žáků vozí rodiče. 17,5 % žáků jezdí za svými zájmy autem a 4,5 % na motorce.

- Dívky častěji než chlapci cestují za svými oblíbenými volnočasovými aktivitami veřejnou dopravou (36,3 %), méně než chlapce je na zájmové činnosti vozí rodiče autem (20,0 %) a méně než chlapci se vozí za svými zájmy samy automobilem (12,5 %).
- V Třeboni a jejím okolí je rovina, a proto se většina mládeže bez rozdílu věku nejraději přepravuje na volnočasové aktivity na kole. Skupina starší více než 18 let získala svou plnoletostí novou možnost přepravy za svými zájmy vlastním automobilem (42,2 %).
- Žáky SOŠ s maturitou a SOU vozí oproti žákům gymnázia na volnočasové aktivity více rodiče. Žáci gymnázia se oproti ostatním více vozí sami autem (22,0 %), ale méně na motorce (2,0 %).
- Veškerá mládež nejčastěji chodí na volnočasové aktivity pěšky nebo jezdí na kole, jen žáci žijící v městysi se na volnočasové aktivity nejvíce přepravují veřejnou dopravou. Žáky z vesnice a městyse oproti žákům z města vozí na volnočasové aktivity více jejich rodiče, což je docela logické.

Žáci, kteří se na volnočasové aktivity vozí sami autem či jezdí sami na motorce jsou z celé poloviny spokojeni a z méně než poloviny spíše spokojeni s trávením svého volného času. Srovnání míry spokojenosti s trávením volného času mládeže s vlastní dopravou nebo bez ní ukazuje, že mladí lidé vlastníci řidičské oprávnění jsou mnohem více spokojeni.

Více než polovina žáků si umí zorganizovat svůj volný čas natolik, aby je jejich zájmy nijak neomezovaly v dalších povinnostech. Skoro jedna čtvrtina žáků nemá díky svým zájmům dost času na přípravu do školy. Více než třetina žáků je po sportovním výkonu natolik vyčerpána, že se jim už nechce učit a více než čtvrtina žáků se pak učí jen těžce. Jen méně než čtvrtina žáků si myslí, že se jim po správné motivaci učí lépe a 14,8 % žáků se po sportování lépe soustředí a učení jim jde snadněji.

5 Diskuze

V této kapitole se pokusím porovnat zjištěné výsledky výzkumu s teoretickými poznatky.

Je potřeba přihlédnout k tomu, že odpovědi z výzkumu, který probíhal na středních školách v Třeboni, mohou být v určitém směru zkreslené odborným zaměřením dotyčných škol. Proto mohou být částečně zkreslené i výsledky výzkumného šetření.

Čas dospívání je pro člověka obdobím, kdy má více volného času, než v dalších fázích svého života. Proto toto období představuje vrchol volnočasových potřeb. Adolescenti jsou v realizaci volnočasových aktivit omezováni malou kupní silou, nedostatečnou možností vlastní dopravy, jsou limitováni rodiči a právními normami, materiálními a sociálními hranicemi i psychologickými překážkami. Tyto faktory jsou při výběru volnočasových aktivit stěžejní (Slepičková, 2001).

Nejvíce oblíbenou činností je podle výzkumu u více než poloviny středoškoláků v Třeboni setkávání se s přáteli nebo poslech hudby a dále pak téměř polovina žáků pravidelně sportuje nebo pracuje s internetem. Skoro třetina mládeže sleduje filmy a seriály nebo má ráda přírodu, chodí na výlety, trampuje nebo se věnuje myslivosti. Skoro jedna čtvrtina žáků čte knihy, zhruba každý sedmý se věnuje umělecké činnosti a každý osmý se rád sebevzdělává. Žáci si ještě sami nevydělávají, nemají dostatečné finanční prostředky, a proto jen jedna desetina z nich pravidelně chodí do kina, divadla či na koncerty. Výzkum bohužel odhalil, že jedna osmina žáků navštěvuje restaurace, přičemž 2,5 % žáků pravidelně konzumuje alkohol a 1 % žáků užívá drogy. Kladu si otázku, zda o požívání alkoholu a drog jejich rodiče ví a zda stíhají zasáhnout?

Jak uvádí Vágnerová (2000), rodina představuje pro dospívajícího jedince nadále důležité sociální zázemí a místo, kam se rád vrací, ale již nepociťuje tak těsnou závislost na rodičích. Adolescent usiluje o svou samostatnost, stále méně času tráví s rodiči, ubývá vzájemné komunikace i společných zážitků. Stojí hlavně o navazování diferencovanějších a významnějších vztahů s vrstevníky, se kterými spousta volného času zpravidla „propovídá.“

Dospívající jedinec není zvláště společenský a potřebuje i hodně samoty. Na druhou stranu vede i nekonečné rozhovory ve dvou nebo v malé skupince, při kterých řeší otázky smyslu život, nebo jen získává zkušenosti všeho druhu a nacvičuje si umění mluvit a poslouchat (Říčan, 2006).

Obecně lze říci, že podle výsledků výzkumu slábne vliv rodiny a sourozenců, když jim ve volném čase dává přednost jen 17,5 % mládeže. Více než polovina žáků středních škol v Třeboni tráví nejraději svůj volný čas se svými kamarády, spolužáky nebo spoluhráči a více než třetina pak s partou. Téměř jedna pětina nevyhledává ve volném čase vůbec žádnou společnost a má ráda samotu. Jedna desetina mládeže začíná navazovat vážné vztahy.

Výběr sportovních aktivit v období školní docházky značně ovlivňuje škola a širší sociální prostředí, jako kamarádi, trenér či dobrý učitel tělesné výchovy. Ti všichni mohou vhodnou motivací přivést jedince k pravidelnému sportování. Ale základ přístupu ke sportu musí být položen v rodině. Rodiče s kladným vztahem ke sportu, kteří v minulosti sami sportovali či sportují dodnes, v této činnosti podporují i své děti. Do sportu jsou častěji zapojeny děti rodičů s vyšším vzděláním (Slepičková, 2001).

Výsledky výzkumu ukazují, že mládež k zájmovým aktivitám motivují z necelých tří pětin kamarádi a z méně než jedné třetiny rodina. Skoro čtvrtina žáků disponuje svou vlastní vnitřní motivací. Trenéři motivují 15,0 % žáků, spoluhráči jednu desetinu a jen 3,0 % inspiruje jejich učitel, což není příliš lichotivé.

Z výzkumu je patrné, že nejvíce informací o volnočasových aktivitách, a to ze čtyř pětín, získává zdejší mládež od svých kamarádů, více než polovina dětí čerpá informace z internetu, necelá třetina od rodičů a více než čtvrtinu osloví škola.

Výzkum prokázal, že téměř tři čtvrtiny žáků nepokračují v žádných rodičovských zájmových aktivitách. Jen přes jednu čtvrtinu dětí inspirovaly volnočasové aktivity rodičů natolik, že v nich pokračují nebo chtějí pokračovat.

Vzhledem k nárůstu objemu volného času se bohužel středoškolská mládež stále méně věnuje pohybovým činnostem. Příčinu poklesu zájmu o sport musíme hledat především v jeho komercializaci. Pro mládež, finančně závislou na rodičích, je dnes i rekreační sportovní vyžití za hranicí ekonomických možností (Sak, 2004).

Více než polovinu dnešní mladé generace podle výzkumu omezuje v jejich volnočasových aktivitách hlavně nedostatek volného času, pro více než jednu třetinu je zájmová činnost finančně nedostupná, asi jedné třetině schází dopravní spojení a jedna pětina žáků udává, že jim v regionu schází potřebné zázemí. Potěšující je, že více než polovina žáků si umí zorganizovat volný čas natolik, aby je jejich zájmy

nijak neomezují v dalších povinnostech a jen necelá jedna čtvrtina žáků nemá díky svým zájmům dost času na přípravu do školy.

Nově vznikající vztahy pomáhají uspokojovat různé psychické potřeby, jako např. potřebu kontaktu, a proto je pro adolescenta tak důležitý kolektiv vrstevníků. Vrchol vlivu vrstevnické skupiny je v 15 až 16 letech. Postupem času vliv party slábne. Vypělejší jedinci jsou jistější, více spoléhají na sebe a trvalejší a hlubší přátelské vztahy navazují hlavně na základě společných zájmů (Vágnerová, 2000).

Pro všechny věkové skupiny podle výzkumu platí, že největším zdrojem motivace k výběru volnočasových aktivit jsou jejich kamarádi. Skupina mladší méně než 16 let má oproti ostatním nejvyšší stupeň vnitřní motivace, zato nejméně ze všech ostatních je motivována kamarády a rodiči, což je důkazem určitého vzdoru či úsilí o samostatný nezávislý život. Tato nejmladší skupina však ještě sama cítí, že někoho z dospělých ve svém životě potřebuje, proto přeneseně hledá motivaci u svých vychovatelů.

Z výzkumu je patrné, že věková skupina více než 18 let má oproti ostatním ve větší oblibě partu a skupina mladší méně než 16 let tráví naopak více volného času se svou rodinou či sourozenci nebo preferuje samotu a ještě nenavazuje žádné vážné vztahy.

S přibývajícím věkem roste význam náročnějších činností a naopak klesá zájem o diskotéku a sportovní aktivity. Adolescenti se nejvíce věnují sledování televize, poslouchání hudby, práci s počítačem, povídání si s přáteli a nicnedělání, dále pak si udělají čas na aktivní sport, kulturu, studium, ale i erotiku (Sak a Saková, 2004).

Výsledky výzkumu poukazují na to, že mládež v Třeboni před svým nástupem na střední školu všeobecně více sportovala, tancovala, chodila do skautu a více se věnovala výtvarné nebo jiné umělecké činnosti. Současná mládež má oproti tomu vyhraněnější zájmy. Ze sportovního odvětví se dnešní mládež více zaměřuje na cyklistiku, motosport nebo turistiku a mezi její velké záliby patří rybolov, kynologie, četba knih nebo studium jazyků. S příchodem dospělosti souvisí ale i negativní, dříve se nevyskytující jevy, jako je konzumace alkoholu a požívání drog.

Dospívajícím se otevírá ve virtuálním světě celá řada příležitostí, jak si beze svědků vyzkoušet různé varianty své identity, které jsou v reálném světě třeba i nedosažitelné. Pro nejistého adolescenta, který vždy nenachází své uplatnění ve skutečných vztazích, má komunikace prostřednictvím internetu velký význam. Adolescenti při chatování libovolně mění své názory, které dohání až do extrémů, mění svou sexuální identitu,

experimentují, prožívají různé alternativy a často sami sebe idealizují. Zpětná reakce umožňuje vyzkoušet různou identitu, aniž by byl jedinec zásadním způsobem poškozen či zatížen (Vágnerová, 2000).

Do virtuálního světa patří i počítačové hry, které jsou zvláště u dospívajících značně oblíbené. Především jde o zábavu, ale hraní her má svou roli i při budování identity. Zvládnutím úkolu jedinec potvrzuje osobní kompetence. Někdy jsou hry určitou kompenzací všedního dne (Vágnerová, 2000).

Podle výzkumu tři čtvrtiny žáků používá telefon hlavně ke komunikaci, tři pětiny tímto způsobem poslouchá hudbu a více než polovině žáků slouží telefon k vyhledávání informací. Přes dvě pětiny žáků sleduje přes počítač nebo telefon své oblíbené pořady a asi čtvrtina se tímto způsobem dále vzdělává nebo hraje hry. S telefonem či počítačem tráví více než polovina dětí 1 až 3 hodiny denně a více než třetina dětí pak více než 3 hodiny denně. Až 96,5 % žáků pravidelně nebo občas navštěvuje sociální síť. Necelé dvě pětiny žáků sledují méně než 1 hodinu denně různé pořady a jedna třetina žáků dokonce 1 až 2 hodiny denně. Cílem pasivních činností je dle výzkumu hlavně odpočinek, odreagování se, zábava, vyhledávání nových informací nebo vzdělávání se. Zde bychom si mohli položit několik otázek. Jaké pořady děti sledují? Nejsou hry, které hrají, příliš násilné? Jaké internetové stránky navštěvují? S kým si chatují? Jaké aktivity jim v regionu chybí? Otázek by bylo jistě daleko více, ale nejsou předmětem této práce. Mohou však být námětem a inspirací pro další výzkum volného času dětí a mládeže.

Existuje velmi úzká souvislost mezi výchovou ke zdravému životnímu stylu a pedagogickým ovlivňováním volného času. Společným cílem je vychovat člověka, který dokáže rozumně hospodařit se svým volným časem, uvědomuje si životní hodnoty, má pestré a mnohostranné zájmy a k tomu jeden centrální, hluboký, celoživotní zájem (Pávková et al., 2002).

Jak naznačují výsledky výzkumu, dnešní mladá generace očekává od volného času z převážné většiny hlavně zábavu a navazování nových přátelství nebo pořádný odpočinek. Více než polovina žáků má na zřeteli svůj sportovní a kulturní rozvoj a celá jedna pětina chce být ve svém volnu hlavně užitečná druhým lidem. Více než polovina dětí dává při plánování svých volnočasových aktivit přednost vlastnímu pohodlí a čtvrtina dětí při trávení volného času vyhledává hlavně pasivní zábavu a více se nudí.

6 Závěr

Cílem bakalářské práce bylo poskytnout přehled o způsobu trávení volného času středoškolské mládeže v Třeboni a okolí, ale i prozkoumat a zpracovat problematiku volnočasových aktivit.

Teoretická část charakterizuje středoškolskou mládež a vlivy působící na její volný čas. Zabývá se postoji k volnému času a přináší vhled na volný čas jako takový. Uvádí funkce volného času, možnosti využívání volného času, rozvoj volného času v lidském životě, faktory ovlivňující volný čas, možné problémy s využíváním volného času, vliv rodiny nebo vrstevnické skupiny na trávení volného času, specifický způsob trávení volného času dnešní mládeží, vliv masmédií na volný čas středoškolské mládeže, životní styl současné mládeže a jeho vliv na kvalitu prožívání volného času i vztah mládeže ke sportu.

Empirická část bakalářské práce obsahuje cíl práce, metody výzkumu a charakteristiku výzkumného souboru. V této praktické části jsem se pokusila na základě analýzy způsobů využívání volného času u mládeže ve věku 15 až 19 let vystihnout předpokládané vývojové tendence. Nejrozsáhlejší je pak analýza dotazníkového šetření, kterou tvoří tabulky a grafy s komentářem.

Pro řešení výzkumných cílů bylo stanoveno devět oblastí výzkumných otázek. Jakým způsobem tráví volný čas žáci středních škol v regionu Třeboň? Jakým způsobem se na trávení jejich volného času podílí rodina či vrstevnická skupina, do jaké míry si svůj volný čas organizují sami a odkud čerpají motivaci k volnočasovým aktivitám? Kde nejraději tráví svůj volný čas? Kolik volného času v průměru denně mají, jak jsou spokojeni s jeho prožíváním a jaká je jejich spokojenost s nabídkou volnočasových aktivit v regionu Třeboň? Jakou činnost preferují při plánování svého volného času, do jaké míry jsou při trávení svého volného času aktivní či pasivní a jak často se ve svém volném čase nudí? Jaké cíle sleduje dnešní mládež v Třeboni při využívání volného času? Z jakých zdrojů čerpá informace při vyhledávání nabídky volnočasových aktivit? Kolik z jejich volného času zabírají moderní masmedia? Jaké faktory místní mládež nejvíce omezují v pravidelném navštěvování volnočasových aktivit?

Nejoblíbenější činností, které se věnuje více než polovina místních žáků je setkávání se s přáteli nebo poslech hudby. Skoro polovina žáků sportuje nebo pracuje

s internetem. Třetina zdejší mládeže se baví sledováním filmů a seriálů nebo má ráda přírodu, chození na výlety, trampování či se věnuje rybaření a myslivosti.

Z pravidelných zájmových aktivit více než polovina mládeže sportuje a více než třetina žáků se věnuje uměleckým činnostem. Celé tři čtvrtiny tak činí alespoň 2x týdně. Mimo pravidelné organizované zájmové aktivity žáci nejraději chodí ven s kamarády, pracují na počítači, čtou knihy, poslouchají hudbu nebo sledují filmy a seriály.

Své kamarády získávají žáci hlavně ve škole nebo v zájmových aktivitách. Většina si vybírá volnočasové aktivity podle kamarádů a méně než třetinu motivuje rodina. Více než jedna čtvrtina dětí pokračuje nebo chce pokračovat v rodičovských aktivitách.

Před nástupem na SŠ žáci více sportovali, tancovali, chodili do skautu nebo se věnovali výtvarné či jiné umělecké činnosti. Dnes se oproti tomu více věnují cyklistice, motosportu, rybolovu, turistice, kynologii, četbě knih a studiu jazyků.

Téměř tři čtvrtiny žáků upřednostňují ve volném čase aktivní činnosti a jen čtvrtina tráví čas pasivně. Více než jedna třetina aktivní mládeže se ve volném čase vůbec nenudí. Téměř devět desetin žáků je s trávením svého volného času spokojeno či spíše spokojeno. Skoro tři čtvrtiny žáků je plně spokojeno či spíše spokojeno s nabídkou volnočasových aktivit v regionu.

Při plánování volného času více než polovina žáků upřednostňuje vlastní pohodlí a více než třetina dává přednost sportovním aktivitám. Cílem mládeže ve volném čase je ze tří pětin zábava a navazování nových přátelství nebo odpočinek. Nejvíce informací o volnočasových aktivitách získávají od svých kamarádů (79,0 %) nebo z internetu.

Více než polovina žáků si umí zorganizovat svůj volný čas natolik, aby je jejich zájmy nijak neomezovaly v dalších povinnostech, ale skoro jedna čtvrtina žáků nemá díky svým zájmům dost času na přípravu do školy.

Více než polovina žáků vnímá svůj volný čas jako interval od 2 do 4 hodin. U více než poloviny žáků zabírá ve volném čase používání počítače či telefonu 1 až 3 hodiny a více než jedna třetina žáků tak tráví dokonce více než 3 hodiny. Asi dvě pětiny žáků sledují méně než 1 hodinu denně různé pořady, třetina žáků dokonce 1 až 2 hodiny.

Za hlavní příčinu omezení zájmové činnosti uvádí 53,5 % žáků nedostatek volného času. Pro více než třetinu je zájmová činnost finančně nedostupná a méně než třetině schází dopravní spojení.

Většina mládeže nejraději a nejčastěji chodí na volnočasové aktivity pěšky a více než tři pětiny žáků se za svými zájmy přepravují na kole. Necelá jedna třetina jezdí na volnočasové aktivity veřejnou dopravou a přibližně jednu čtvrtinu žáků vozí rodiče.

6.1 Srovnání volnočasových aktivit podle pohlaví

U chlapců je v oblíbě na prvním místě sport (u dívek je až na místě čtvrtém). Chlapci se víc než dívky věnují motosportu a mnohem více navštěvují různá sportoviště nebo pobývají v lese či na rybách, ale méně se vzdělávají. Více než dívky dávají přednost partě a motivují je jejich kamarádi, trenéři a spoluhráči a také častěji než dívky tráví svůj volný čas v domácím prostředí.

Dívky raději než chlapci jezdí na kole, věnují se tanci, chodí na turistické túry nebo do skautu či dobrovolných hasičů, poslouchají hudbu, čtou knihy, umělecky tvoří nebo studují jazyky. Oproti chlapcům mají dívky více rády samotu nebo čas strávený s rodinou či pobyt venku, nemají pocit volného času a méně často se nudí. Pečují o psy a koně, což chlapci nečiní vůbec. Více je motivuje rodina, u které také častěji vyhledávají informace o volnočasových aktivitách. Ve volném čase méně často plánují navazování nových vztahů a více myslí na kulturu, procházky a na čas strávený s přáteli. Dívky častěji než chlapci cestují za svými oblíbenými volnočasovými zájmy veřejnou dopravou (36,3 %), méně než chlapce je na tyto činnosti vozí rodiče (20,0 %) a méně než chlapci se vozí za svými zájmy samy autem (12,5 %).

6.2 Srovnání volnočasových aktivit podle věkových skupin

Žáci mladší méně než 16 let oproti starším více poslouchají hudbu a navštěvují kina, divadla či koncerty. Při plánování svého volného času méně preferují sport a více zahálí. Svůj volný čas více tráví se svou rodinou nebo jsou rádi sami. Nejméně ze všech ostatních je motivují kamarádi a rodina, zato více než ostatní je motivuje vychovatel či se motivují sami. Nejvíce ze všech ostatních věkových skupin užívají drogy.

Žáci od 16 do 18 let více než ostatní sportují, pracují na internetu, sledují různé pořady a nejvíce ze všech čtou knihy, ale klesá u nich záliba ve vzdělávání se. Začínají navštěvovat restaurace (8,1 %).

Žáci starší více než 18 let se oproti ostatním více věnují přírodě, myslivosti, rybolovu, trampování a výletům, ale nejméně ze všech čtou knihy. Více než ostatní

navštěvují různé brigády, mají rádi partu a přibývá u nich vážných známostí. Více než čtvrtina těchto žáků pravidelně navštěvuje restaurace (28,9 %).

6.3 Srovnání volnočasových aktivit podle druhu škol

Žáci gymnázia nejvíce ze všech škol sportují, poslouchají hudbu, čtou knihy, setkávají se s přáteli, studují jazyky, pracují s internetem, sledují filmy a seriály, navštěvují kina, divadla či koncerty, vzdělávají se a jinak umělecky tvoří. Při plánování volného času méně myslí na navazování nových vztahů a nejméně ze všech ostatních škol se nudí. I tito žáci vysedávají v restauracích (12,0 %).

Mezi žáky SOŠ s maturitou je nejvíce členů skautu a dobrovolných hasičů, kynologie a myslivosti. Nejméně ze všech škol však čtou knihy. Více než ostatní preferují partu nebo mají více rádi samotu. Nejvíce ze všech vysedávají v restauracích (19,7 %).

Žáci SOU mají více než ostatní rádi přírodu a myslivost, ale úplně nejvíce je baví rybolov. Nejméně ze všech se vzdělávají, umělecky tvoří či navštěvují kina, divadla a koncerty. Nejvíce se zajímají o motosport, ale všeobecně méně často sportují. K výběru zájmových činností je více motivují jejich spoluhráči. Nezajímají se o brigády nebo vážný vztah k opačnému pohlaví. Nejčastěji ze všech prožívají nudu.

6.4 Srovnání volnočasových aktivit podle místa bydliště

Žáci z města mají nejvíce ze všech rádi přírodu, myslivost a rybolov, více se věnují vzdělávání se a uměleckým či kulturním činnostem. Jsou více rádi sami.

Žáci žijící v městysi nejméně ze všech sportují a čtou knihy, ale více než ostatní chodí na brigády. Nejvíce ze všech ostatních se na volnočasové aktivity přepravují veřejnou dopravou. Více je motivuje jejich přítel, přítelkyně nebo vychovatel a oproti ostatním více vysedávají v restauracích (18,2 %).

Žáci žijící v obci s dobrou dopravní dostupností nejméně ze všech vyhledávají své přátele a kamarády nebo svou rodinu, také nejméně pracují s internetem, vzdělávají se, sledují filmy a seriály, málo se věnují kulturním činnostem, přírodě, myslivosti, rybolovu, výletům a trampování, zato nejvíce času ze všech tráví hraním her na počítači a vyhledáváním party. Společně s žáky z města mají více rádi samotu.

Žáci žijící v obci s horší dopravní obslužností se nejvíce ze všech ostatních věnují sportu a četbě knih, víc myslí na přípravu do školy a také si více cení rodinného zázemí.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Monografické publikace:

GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2. rozš. české vyd. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-185-0.

HÁJEK, B.; HOFBAUER, B.; PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. 2. vyd. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0030-7.

HÁJEK, B. a J. PÁVKOVÁ. *Školní družina*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-900-2.

HARTL, P. a H. HARTLOVÁ. *Velký psychologický slovník*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-686-5.

HAVLÍK, R. *Sociologie výchovy a školy*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-717-8635-7.

HODAŇ, B., DOHNAL, T. *Rekreologie*. Olomouc: Hanex, 2005. ISBN 80-85783-48-7.

HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-927-5.

CHALOUPKOVÁ, J., ŠALAMOUNOVÁ, P. *Sociologické studie*. Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2004. ISBN 80-7330-062-1.

CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

KNOTOVÁ, D. *Pedagogické dimenze volného času*. Brno: Paido, 2011. ISBN 978-80-7315-223-9.

KRAUS, B. et al. *Člověk, prostředí, výchova*. Brno: Paido, 2001. ISBN 80-7315-004-2.

KRAUS, B. *Středoškolská mládež a její svět na přelomu století*. Brno: Paido, 2006. Edice pedagogické literatury [Paido]. ISBN 80-7315-125-1.

KRAUS, B. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-383-3.

MATĚJČEK, Z. *Co, kdy a jak ve výchově dětí*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-494-X.

MATĚJČEK, Z. *O rodině vlastní, nevlastní a náhradní*. Praha: Portál, 1994. ISBN 80-85282-83-6.

MATOUŠEK, O. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 3. rozš. a přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2003. Studijní texty [Sociologické nakladatelství]. ISBN 80-86429-19-9.

MUCHA, J. *Sociologie, základní texty*. 3. vyd. Jesenice u Prahy: Tiskárna a vydavatelství, 2007. ISBN 978-80-86391-26-7.

NĚMEC, J. et al. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času pro doplňující pedagogické studium*. Brno: Paido, 2002. ISBN 80-7315-012-3.

PÁVKOVÁ, J. et al. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. 3. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-711-6.

- PÁVKOVÁ, J. *Průvodce studiem oboru pedagogika volného času: Pedagogika volného času : průvodce studiem oboru (Variant)*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2003. ISBN 80-7083-757-8.
- PONGS, A. *V jaké společnosti vlastně žijeme?* Praha: ISV nakladatelství, 2000. ISBN 80-85866-59-5.
- PROCHÁZKA, M. *Sociální pedagogika*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2012, ISBN 978-802-4734-705.
- PROKEŠOVÁ, M. *Volný čas a co s ním*. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta 2004. ISBN (brož.).
- PRŮCHA, J. et al. *Pedagogický slovník*. 4. vyd. Praha : Portál, 2003. ISBN 978-80-7367-416-8.
- ŘÍČAN, Pavel. *Cesta životem: [vývojová psychologie]*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-124-7.
- SAK, P.; SAKOVÁ, K. *Mládež na křižovatce: sociologická analýza postavení mládeže ve společnosti a její úlohy v procesech evropeizace a informatizace*. Vyd. 1. Praha: Svoboda Servis, 2004. ISBN 80-86320-33-2.
- SAK, P. *Proměny české mládeže: česká mládež v pohledu sociologických výzkumů*. Vyd. 1. Praha: Petrklíč, 2004. ISBN 80-7229-042-8.
- SLEPIČKOVÁ, I. *Sport a volný čas adolescentů*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta tělesné výchovy a sportu, 2001, ISBN 80-863-1713-7.
- SLEPIČKOVÁ, I. *Sport a volný čas: vybrané kapitoly*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-1039-6.
- SPOUSTA, V., et al. *Metody a formy výchovy ve volném čase: kultura a umění ve výchově*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, 1996. ISBN 80-210-1275-7.
- SPOUSTA, V., et al. *Teoretické základy výchovy ve volném čase: úvod do studia pedagogiky volného času*. Brno: Pedagogická Fakulta, Masarykova Univerzita, 1997. ISBN: 80-210-1007-X.
- VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0.
- VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I*. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0956-8.
- VÁŽANSKÝ, M. *Základy pedagogiky volného času*. 2. dopl. vyd. Brno: Print-Typia, 2001. ISBN 80-86384-00-4.
- VESELÁ, J. *Jak ve volném čase?* I. díl. Vysoká škola pedagogická v Hradci Králové, Gaudeamus, 1997. ISBN 80-7041-146-5.

Časopisecké publikace:

ŽUMÁROVÁ, M. *Představy a skutečnost o využití volného času středoškolskou mládeží : Jaká je a jak žije středoškolská mládež na počátku XXI. století.* In Bulletin národní protidrogové centrály. 4. vyd. Praha : Policie České republiky, 2004.

Elektronické dokumenty:

BOCAN, M., et al. *Děti v ringu dnešního světa. Hodnotová orientace dětí 6–15 let.* [online]. Praha: NIDM, 2012, [cit. 2018–04–22]. Dostupné z: <<http://www.vyzkum-mladez.cz/cs/registr/vyzkumy/444-deti-v-ringu-dnesniho-sveta-hodnotove-or.html>>.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: *Věkové složení obyvatelstva v roce 2016.* [online]. © Český statistický úřad, 2016. [cit. 2017– 11– 10]. Dostupné z: <<https://www.czso.cz/csu/czso/vekove-slozeni-obyvatelstva-2016>>.

MĚSTO TŘEBONĚ: *Ročenka města Třeboně 2016.* [online]. Třeboně: Rain tiskárna Otín, 2016. [cit. 2017– 12– 22]. Dostupné z: <http://www.mesto-trebon.cz/uploads/_mesto/rocenka_2016.pdf>.

MŠMT: *Rámcový vzdělávací program pro jazykové školy s právem státní závěrečné zkoušky.* [online]. Praha: VUP, 2009 [cit. 2018– 04– 22]. Dostupné z: <http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPJS_vup_pv_050509.pdf>.

ČESKO. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. MŠMT: *Školská zařízení pro zájmové vzdělávání.* [online]. Praha, MŠMT, © 2013 – 2018 [cit. 2018– 04– 22]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/mladez/zajmove-vzdelavani-1>>.

ČESKO. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. MŠMT: *Školská zařízení pro zájmové vzdělávání.* [online]. Praha, MŠMT, © 2013 – 2018 [cit. 2018– 04– 22]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/mladez/strediska-volneho-casu>>.

ČESKO. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. MŠMT: *Školská zařízení pro zájmové vzdělávání.* [online]. Praha, MŠMT, © 2013 – 2018 [cit. 2018– 04– 22]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/mladez/skolni-druziny>>.

ČESKO. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. MŠMT: *Školská zařízení pro zájmové vzdělávání.* [online]. Praha, MŠMT, © 2013 – 2018 [cit. 2018– 04– 22]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/mladez/skolni-kluby>>.

ČESKO. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY ODBOR PRO MLÁDEŽ. MŠMT: *Volný čas a prevence u dětí a mládeže.* [online]. Praha: Čihák tisk, 2002 [cit. 2018– 04– 22]. Dostupné z: <<http://ipk.nkp.cz/odborne-cinnosti/prace-s-detmi-a-mladezi>>.

SAK, P.: *Svoboda jedince, odpovědnost společnosti.* [online]. 1998. [cit. 2018–04–22]. Dostupné z: <<http://knihovna.adam.cz/vyzkum99/vyzk1.htm>>.

ŠTURSOVÁ, T.; BOCAN, M.: *Aktuální problémy mladé generace ČR. Závěrečná zpráva.* [online] Praha, 2006. [cit. 2018–04–25]. Dostupné z: <<http://docplayer.cz/1552720-Aktualni-problemy-mlade-generace-cr.html>>.

ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA V TŘEBONĚ: *Školní vzdělávací program ZUŠ Třeboně.* [online]. Třeboně: 2018 [cit. 2018– 04– 22]. Dostupné z: <<http://www.zustrebon.cz/c-47-dokumenty.html>>.

ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA V TŘEBONI: *O škole. Vyučované obory*. [online].
Třeboň: 2018 [cit. 2018– 04– 22]. Dostupné z:
<<http://www.zustrebon.cz/c-5-hudebni-obor.html>>.

ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA V TŘEBONI: *O škole. Vyučované obory*. [online].
Třeboň: 2018 [cit. 2018– 04– 22]. Dostupné z:
<<http://www.zustrebon.cz/c-6-tanecni-obor.html>>.

ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA V TŘEBONI: *O škole. Vyučované obory*. [online].
Třeboň: 2018 [cit. 2018– 04– 22]. Dostupné z:
<<http://www.zustrebon.cz/c-7-vytvarny-obor.html>>.

ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA V TŘEBONI: *O škole. Vyučované obory*. [online].
Třeboň: 2018 [cit. 2018– 04– 22]. Dostupné z:
<<http://www.zustrebon.cz/c-169-literarne-dramaticky-obor.html>>.

Seznam použitých zkratek

aj. – a jiné

apod. – a podobně

atd. – a tak dále

AV ČR – Akademie věd České republiky

č. – číslo

DDM – Dům dětí a mládeže

CHKO – chráněná krajinná oblast

MŠ – mateřská škola

MŠMT ČR – Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy České republiky

např. – například

PC – počítač

s. – strana

SOŠ – střední odborná škola

SOU – střední odborné učiliště

SŠ – střední škola

str. – strana

UNESCO – Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu

tj. – to je

TJ – tělovýchovná jednota

TV – televize

VA – volnočasové aktivity

VČ – volný čas

ZČ – zájmová činnost

ZŠ – základní škola

ZUŠ – základní umělecká škol

Seznam tabulek

Tabulka 1: Nejvíce preferované VA z celkového pohledu a podle pohlaví.....	56
Tabulka 2: Nejvíce preferované VA z celkového pohledu a podle věkové skupiny.....	58
Tabulka 3: Nejvíce preferované VA z celkového pohledu a podle druhu školy	60
Tabulka 4: Nejvíce preferované VA z celkového pohledu a podle místa bydliště.....	62
Tabulka 5: Současná pravidelná ZČ z celkového pohledu a podle pohlaví.....	64
Tabulka 6: Současná ZČ činnost z celkového pohledu a podle druhu školy.....	66

Seznam grafů

Graf 1: Rozdělení respondentů podle pohlaví	52
Graf 2: Rozdělení respondentů podle věkové skupiny	53
Graf 3: Rozdělení respondentů podle druhu školy	53
Graf 4: Rozdělení respondentů podle místa bydliště	54
Graf 5: Preference volnočasových aktivit středoškolské mládeže v Třeboni	55
Graf 6: Současná pravidelná zájmová činnost	63
Graf 7: Srovnání minulé a současné pravidelné zájmové činnosti	67
Graf 8: Konkrétní druh pravidelné zájmové činnosti	69
Graf 9: Frekvence pravidelných volnočasových aktivit.....	70
Graf 10: Preference pravidelných VA mimo organizované kroužky.....	71
Graf 11: Sociální preference středoškolské mládeže	72
Graf 12. Sociální preference podle pohlaví	73
Graf 13: Sociální preference podle věkové skupiny	73
Graf 14: Sociální preference podle druhu školy	74
Graf 15: Sociální preference podle místa bydliště.....	75
Graf 16: Možnosti získávání kamarádů.....	75
Graf 17: Zájmová činnost mládeže inspirovaná rodičovskými VA.....	76
Graf 18: Zájmová činnost mládeže inspirovaná rodičovskými VA podle pohlaví.....	76
Graf 19: Společenský zdroj motivace výběru volnočasových aktivit.....	77
Graf 20: Společenský zdroj motivace výběru volnočasových aktivit podle pohlaví.....	77
Graf 21: Společenský zdroj motivace výběru VA podle věkových skupin	78
Graf 22: Společenský zdroj motivace výběru VA podle druhu školy	79
Graf 23: Společenský zdroj motivace výběru VA podle místa bydliště	79
Graf 24: Preferované místo trávení volného času	80
Graf 25: Preferované místo trávení volného času podle pohlaví.....	80
Graf 26: Průměrné množství volného času za den	81
Graf 27: Spokojenost s trávením volného času	81
Graf 28: Spokojenost s nabídkou volnočasových aktivit v regionu Třeboň.....	82
Graf 29: Preference aktivního/pasivního způsobu trávení volného času	83
Graf 30: Zažívání nudy ve volném čase.....	83
Graf 31: Zažívání nudy u aktivních a pasivních jedinců	84
Graf 32: Zažívání nudy skupinou žáků stěžujících si na nedostatek volného času	84

Graf 33: Zažívání nudy podle pohlaví.....	84
Graf 34: Zažívání nudy podle druhu školy	85
Graf 35: Preference činností při plánování volnočasových aktivit	85
Graf 36: Preference činností při plánování volnočasových aktivit podle pohlaví	86
Graf 37: Preference činností při plánování VA podle věkové skupiny.....	86
Graf 38: Preference činností při plánování VA podle druhu školy	87
Graf 39: Preference činností při plánování VA podle místa bydliště.....	87
Graf 40: Sledované cíle ve volném čase	88
Graf 41: Informační zdroje volnočasových aktivit	89
Graf 42: Informační zdroje volnočasových aktivit podle pohlaví	89
Graf 43: Převládající účel používání mobilního telefonu.....	90
Graf 44: Trávení volného času na sociálních sítích	91
Graf 45: Postradatelnost počítače nebo mobilního telefonu při trávení VČ.....	91
Graf 46: Počet hodin strávených u počítače nebo s mobilním telefonem	92
Graf 47: Trávení volného času sledováním TV, DVD a pořadů na počítači	92
Graf 48: Důvody sledování TV, DVD a pořadů na počítači.....	93
Graf 49: Příčiny vedoucí k omezení volnočasových aktivit.....	94
Graf 50: Podíl vlivu vzdálenosti a dostupnosti na výběr volnočasových aktivit	94
Graf 51: Jakým způsobem se mládež dopravuje na volnočasové aktivity.....	95
Graf 52: Jakým způsobem se mládež dopravuje na VA podle pohlaví	96
Graf 53: Jakým způsobem se mládež dopravuje na VA podle věkové skupiny	96
Graf 54: Jakým způsobem se mládež dopravuje VA podle druhu školy	97
Graf 55: Jakým způsobem se mládež dopravuje na VA podle místa bydliště	98
Graf 56: Spokojenost s trávením VČ žáků s možností vlastní přepravy.....	98
Graf 57: Srovnání spokojenosti trávení VČ žáků s vlastní přepravou a bez ní.....	99
Graf 58: Vliv volnočasových aktivit na studijní povinnosti	99
Graf 59: Důsledky sportování na následnou koncentraci k učení	100
Graf 60: Nejvíce preferované volnočasové aktivity podle pohlaví.....	135
Graf 61: Nejvíce preferované volnočasové aktivity podle věkových skupin	136
Graf 62: Nejvíce preferované volnočasové aktivity podle druhu školy.....	137
Graf 63: Nejvíce preferované volnočasové aktivity podle místa bydliště	138
Graf 64: Srovnání pravidelných zájmových činností podle pohlaví.....	139
Graf 65: Srovnání pravidelných zájmových činností podle druhu školy.....	140
Graf 66: Minulá pravidelná zájmová činnost	141

Přílohy

Příloha 1

Volný čas středoškolské mládeže v Třeboni – dotazník

Dobrý den, ahoj,

věnujte prosím několik minut svého času vyplněním následujícího dotazníku.
Hned na začátku chci předeslat, že je zcela anonymní, takže nemusíte mít obavu,
že si jeho vyplněním jakýmkoli způsobem uškodíte.

Bude sloužit pouze pro účely mé bakalářské práce.

Děkuji za spolupráci

1. Které z uvedených volnočasových aktivit se věnujete nejvíce? (Ize vybrat i více možností)

- práci s internetem na počítači (chatování s přáteli, vyhledávání informací)
- hře na hudební nástroj, zpěvu, divadlu, tancování, malování, kreslení
- vzdělávání se (např. cizím jazykům, učení se do školy...)
- výletům, trampování, přírodě, myslivosti, rybolovu...
- procházce/procházce se psem/jiným zvířatům
- návštěvě kina, divadla, koncertu
- sledování filmů/seriálů, DVD, TV
- vysedávání v restauracích
- akvaristice/teraristice
- setkávání se s přáteli
- hraní her na počítači
- poslechu hudby
- příteli/přítelkyni
- dobrovolnictví
- vaření/pečení
- nicnedělání
- četbě knih
- brigádě
- sportu
- Jiné:

2. S kým nejraději trávíte svůj volný čas? (Ize vybrat i více možností)

- společně se sourozenci nebo rodiči
- s kamarády/spolužáky/spoluhráči
- nemám pocit volného času
- s přítelem/přítelkyní
- s partou
- s přáteli
- sami
- Jiné:

3. Při plánování svého volného času preferujete: (Ize vybrat i více možností)

- čas strávený s přáteli/kamarády
- cestování/výlety/procházky
- navazování nových vztahů
- sportovní aktivity
- přípravu do školy
- přírodu/rybaření
- přítele/přítelkyni
- vlastní pohodlí
- kulturu
- Jiné:

4. Kdo Vás nejvíce motivuje k výběru volnočasových aktivit ? (Ize vybrat i více možností)

- rodiče/sourozenci/příbuzní
- vnitřní motivace
- přítel/přítelkyně
- vychovatelé
- spoluhráči
- kamarádi
- učitelé
- trenéři
- Jiné:

5. Provozujete stejné volnočasové aktivity jako vaši rodiče?

- ano
- ne, ale chtěl/a bych
- ne

6. Jak se o volnočasových aktivitách dozvídáte? (Ize vybrat i více možností)

- zjistím sám/a/vlastní fantazie
- z informačního letáku
- od přítele/přítelkyně
- nedozvídám se
- od kamarádů
- z internetu
- od rodičů
- ze školy
- Jiné:

7. Ze které skupiny lidí máte nejlepší kamarády?

- volnočasové aktivity
- rodina
- škola

8. Kde trávíte svůj volný čas nejraději? (lze vybrat i více možností)

- na procházce/na rybách/v lese
- na hřišti/sportovním areálu
- v domově mládeže
- u přítele/přítelkyně
- u kamarádů
- v DDM
- doma
- venku
- Jiné:

9. Omezují Vás volnočasové aktivity ve studijních povinnostech?

- ne, vždy je třeba si čas správně naplánovat
- ano, nemám čas na přípravu do školy
- nevím

10. Myslíte si, že po sportování se vám učí lépe? Která odpověď nejlépe vystihuje Vaše pocity?

- ano, lépe se soustředím a učení mi jde lépe
- když se přemluví, lépe se soustředím a učí se mi lépe
- ne, jsem vyčerpaný a těžko se soustředím na učení
- ne, jsem vyčerpaný a nic se mi nechce

11. Ovlivňuje volbu Vašich VA dojezdová vzdálenost a dostupnost?

- ano, vzdálenost mezi bydlištěm a místem mých VA je pro mě limitující
- ano, ale dopravu vždy nějak vyřešíme
- nejsem omezen/a

12. Jak se dopravujete na volnočasové aktivity?

- veřejnou dopravou
- veřejnou dopravou jen ve všední dny, o víkendu mě vozí rodiče
- pěšky nebo na kole
- vozí mě rodiče
- autem sám/a
- Jiné:

13. Kolikrát týdně se věnujete nějaké zájmové činnosti?

- 1x týdně
- 2x týdně
- více jak 2x týdně
- každý den
- žádné se nevěnuji
- Jiné:

14. Jste spokojeni s nabídkou volnočasových aktivit v regionu, uspokojuje Vaše potřeby?

- jsem spokojen/a, nabídka je dostatečná
- jsem spokojen/a, ale mohlo by to být lepší
- jsem nespokojen/a, nabídka je nedostatečná
- nezajímám se

15. Pokud se věnujete pravidelně nějaké zájmové činnosti, tak jaké? (Ize vybrat i více odpovědí)

- výtvarná nebo jiná umělecká činnost
- skauti, dobrovolní hasiči apod.
- studium (jazyků apod.)
- sport
- hudba
- tanec
- cyklistika
- motosport
- turistika
- četba
- kynologie
- rybaření
- myslivost
- filatelie
- žádné se nevěnuji
- Jiné:

16. Pokud jste se věnovali nějaké zájmové činnosti v dětství, tak jaké? (Ize uvést i více možností)

- výtvarná nebo jiná umělecká činnost
- skauti, dobrovolní hasiči apod.
- studium (jazyků apod.)
- sport
- hudba
- tanec
- cyklistika
- motosport
- turistika
- četba
- kynologie
- rybaření
- myslivost
- filatelie
- žádné se nevěnuji
- Jiné:

17. Uveďte konkrétní druh činnosti, které se pravidelně věnujete (např. fotbal, volejbal, keramika, skaut...): (lze uvést i více možností)

- atletika
- běh
- box
- brigáda
- břišní tanec
- cvičení
- cyklistika
- dobrovolný hasič
- fitness
- florbal
- fotbal
- házená
- hraji divadlo
- hra na hudební nástroj
- hudba
- inline brusle
- jezdeckví
- kynologie
- mažoretky
- motosport/motokros
- myslivost
- nohejbal
- operní zpěv/zpěv
- pití alkoholu
- posilovna
- plavání
- příroda
- rybaření
- sex
- skaut
- softbal
- taekwon-do
- tenis
- veslování
- volejbal
- ZUŠ výtvarná výchova
- žádnou nenavštěvuji
- Jiné:

18. Čím se zabýváte ve volném čase nejraději mimo kroužků? (např.: PC, DVD, fitness, chodím ven s kamarády, kino, čtení knih, domácí mazlíček aj.):
(Ize uvést i více možností)

- běh
- box
- brigáda
- cvičení
- cyklistika
- četba knih
- domácí mazlíček
- DVD
- fitness
- fotografování
- chodím ven s kamarády
- chodím ven se psy
- kapela
- kino
- malování
- mobilní telefon
- motosport
- odpočinek
- poslech hudby
- práce v dílně/oprava motorek
- PC
- pití alkoholu
- politika
- povídání si s rodiči
- procházky
- přátelé/přítelkyně/přítel
- psaní článků/scénářů
- rodina
- sex
- sport
- sledování filmů/seriálů
- teraristika
- treking
- TV
- učení
- vaření/pečení
- venčení psa
- výlety na motorkách
- vysedávání v restauraci
- výtvarná činnost
- Jiné:

19. Kolik hodin denně strávíte u počítače nebo mobilního telefonu?

- méně než hodinu
- 1 až 3 hodiny
- více než 3 hodiny

20. K čemu převážně používáte ve svém volném čase počítač (mobilní telefon)? (Ize vybrat i více možností)

- ke sledování oblíbených pořadů, filmů, sportovních přenosů
- k dalšímu vzdělávání
- jako zdroj informací
- k poslechu hudby
- ke komunikaci
- sociální sítě
- ke hrám
- Jiné:

21. Obejdete se při trávení svého volného času bez počítače (mobilního telefonu)?

- ano
- jen těžko
- ne

22. Trávíte část svého volného času na některé ze sociálních sítí (Facebook, Twitter atd.)?

- ano, pravidelně
- občas
- ne, vůbec

23. Kolik hodin denně strávíte sledováním TV, DVD, pořadů na počítači?

- méně než 1 hodinu
- 1 až 2 hodiny
- 2 až 3 hodiny
- více než 3 hodiny
- nesleduji TV, DVD ani pořady na počítači

24. Proč sledujete TV, DVD nebo pořady na počítači? Co od sledování očekáváte? (Ize vybrat i více možností)

- chci se odreagovat
- chci se pobavit
- chci si odpočinout
- zapnu televizi... jen tak ze zvyku
- chci se vzdělávat, něco se naučit
- chci prožít vzrušení, napětí, dobrodružství, strach
- chci být informován/a o tom, co se děje v ČR a ve světě
- Jiné:

25. Cílem využití mého volného času je: (lze vybrat i více možností)

- rozvíjet se po sportovní a kulturní stránce
- pobavit se, navázat nová přátelství
- být užitečný druhým
- odpočinout si
- je mi to jedno
- nevím
- Jiné:

26. Co Vás nejvíce omezuje v pravidelném navštěvování aktivit, které by Vás bavily? (lze vybrat i více možností)

- nedostatek peněz (finanční dostupnost)
- dopravní dostupnost
- nedostatek volného času
- nedostatečné vybavení
- v lokalitě chybí potřebné zázemí
- nelíbí se rodičům
- nedostatek partnerů, kamarádů
- nemám nic, co by mě omezovalo
- Jiné:

27. Jste spokojeni s trávením svého volného času?

- spokojen/a
- spíše spokojen/a
- spíše nespokojen/a
- nespokojen/a

28. Jak často nemáte ve svém volnu co dělat (nudíte se)?

- denně
- několikrát týdně
- 1x týdně
- párkrát do měsíce nebo méně
- nenudím se

29. Kolik volného času v průměru denně máte?

- méně než 2 hodiny
- 2 až 4 hodiny
- více než 4 hodiny

30. Jak nejčastěji trávíte svůj volný čas? Aktivní činností nebo pasivně?

- aktivně (sport, zájmy...)
- pasivně (u televize, u počítače...)
- jak kdy, někdy aktivně a někdy pasivně

31. Vyberte prosím Vaše pohlaví:

- žena
- muž

32. Vyznačte svou věkovou kategorii:

- méně než 16 let
- 16 až 18 let
- více než 18 let

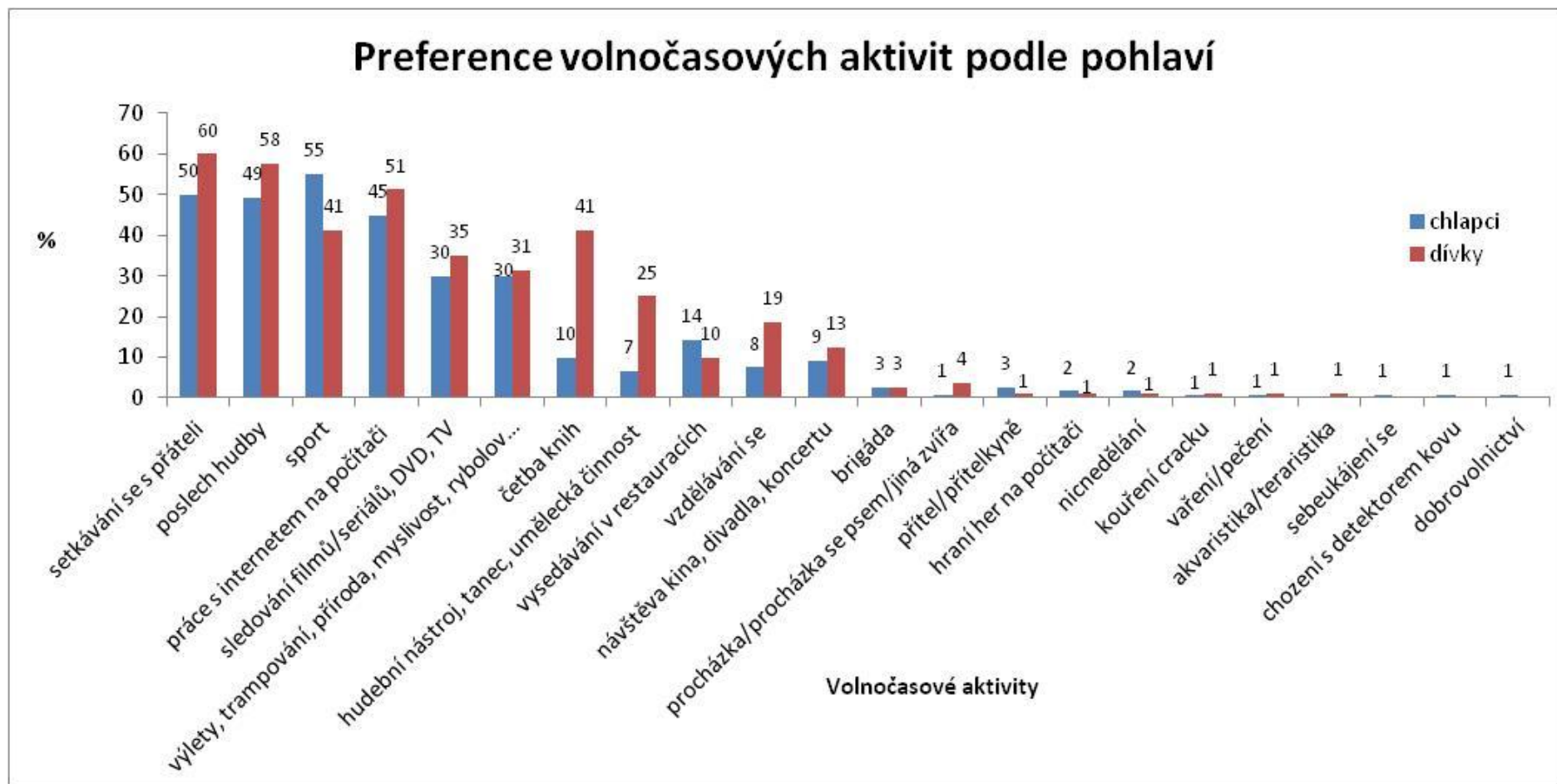
33. Jaký typ školy navštěvujete?

- střední odborné učiliště
- střední odborná škola s maturitou
- gymnázium

34. Místo bydliště:

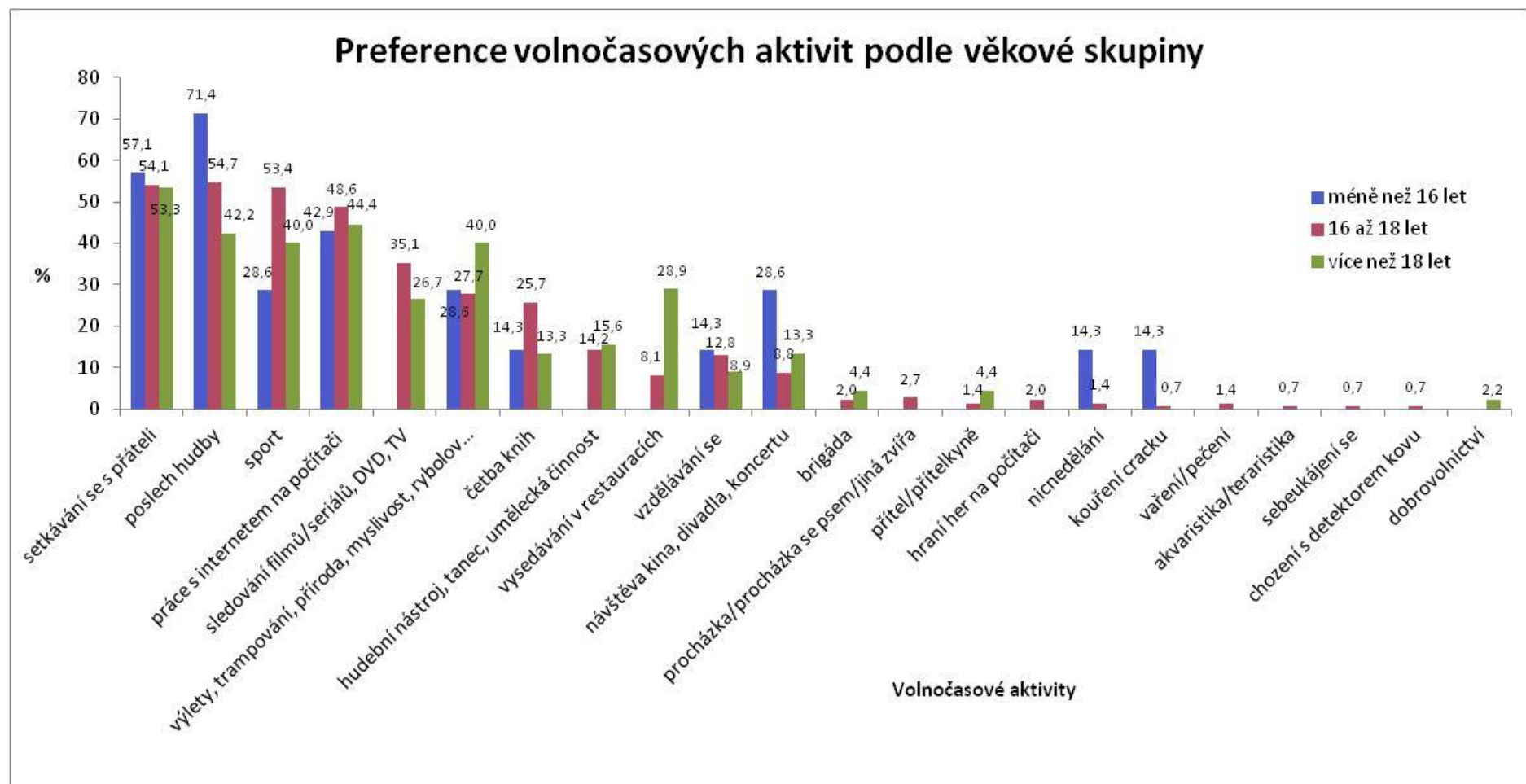
- město
 - městys
 - obec s dobrou dopravní obslužností
 - obec s horší dopravní obslužností (o víkendech)
-

Graf 60: Nejvíce preferované volnočasové aktivity podle pohlaví

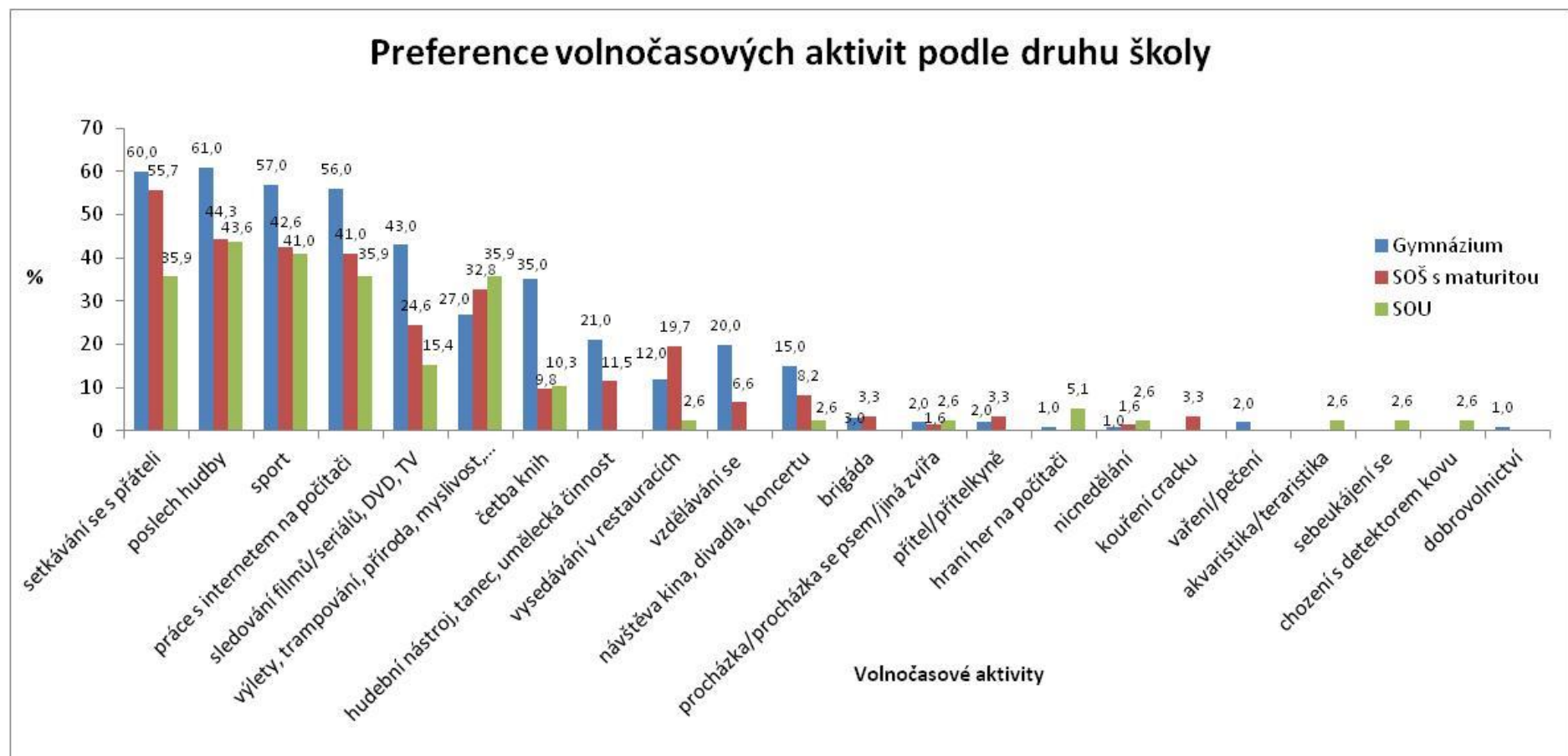
Zdroj: Vlastní práce

Graf 61: Nejvíce preferované volnočasové aktivity podle věkových skupin

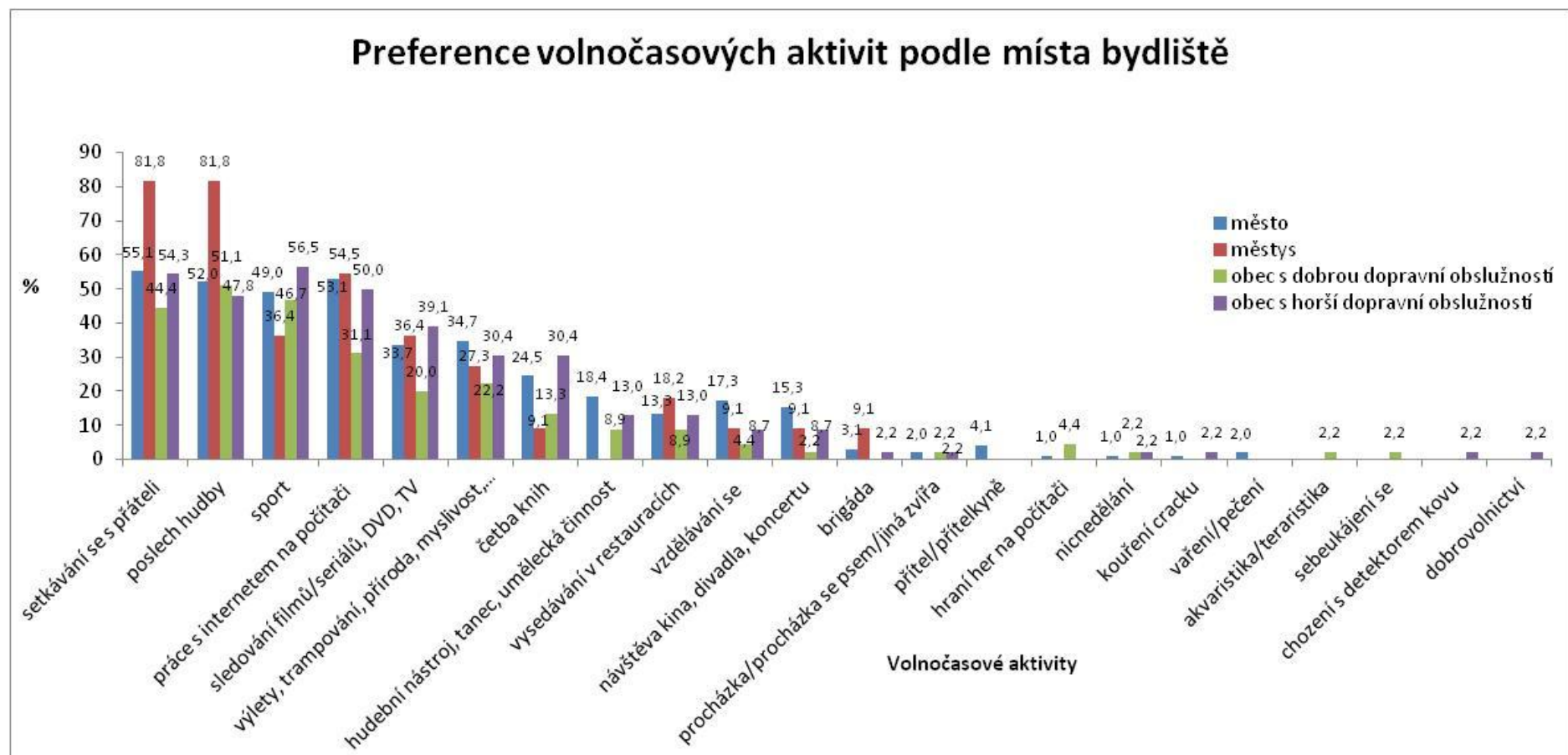
Zdroj: Vlastní práce

Graf 62: Nejvíce preferované volnočasové aktivity podle druhu školy

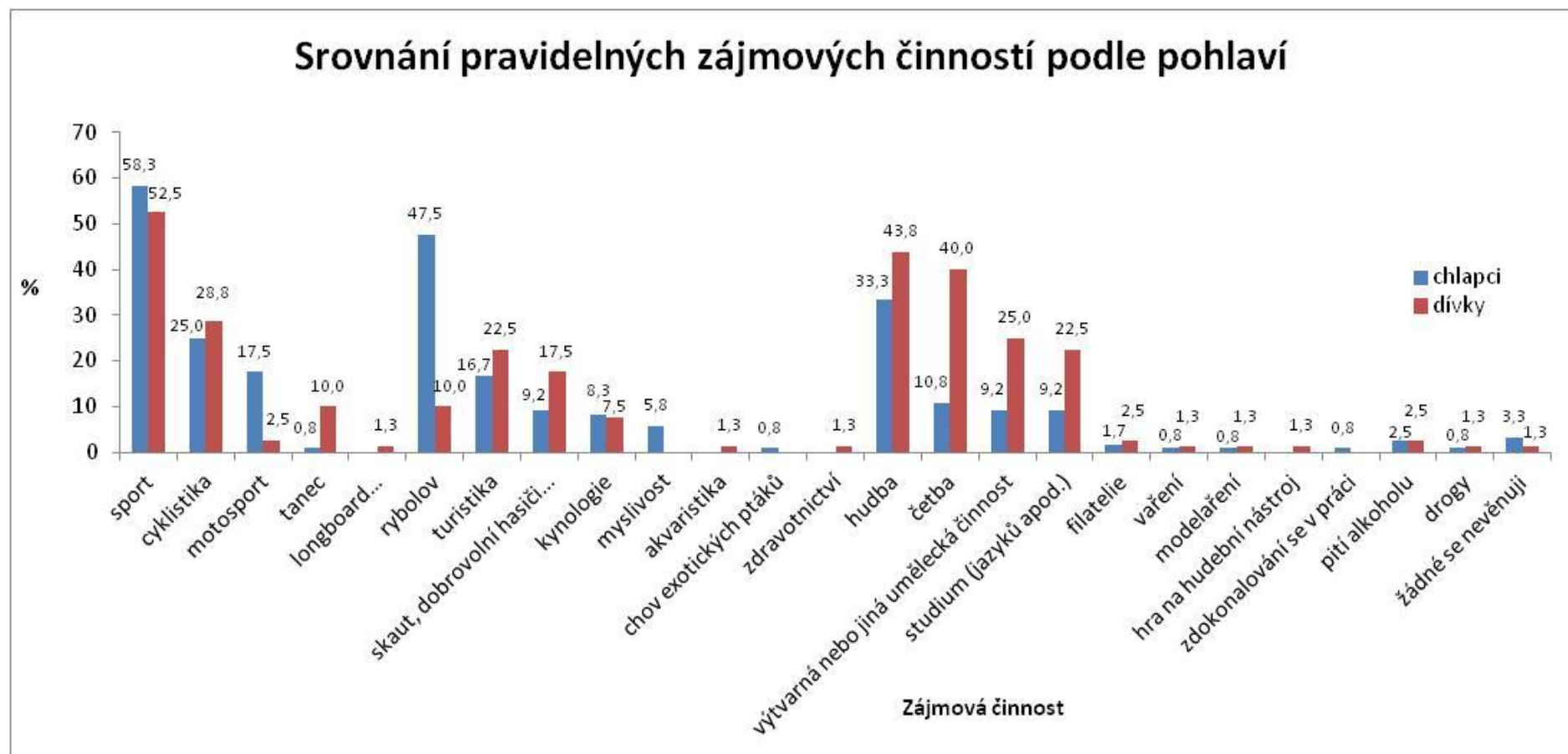
Zdroj: Vlastní práce

Graf 63: Nejvíce preferované volnočasové aktivity podle místa bydliště

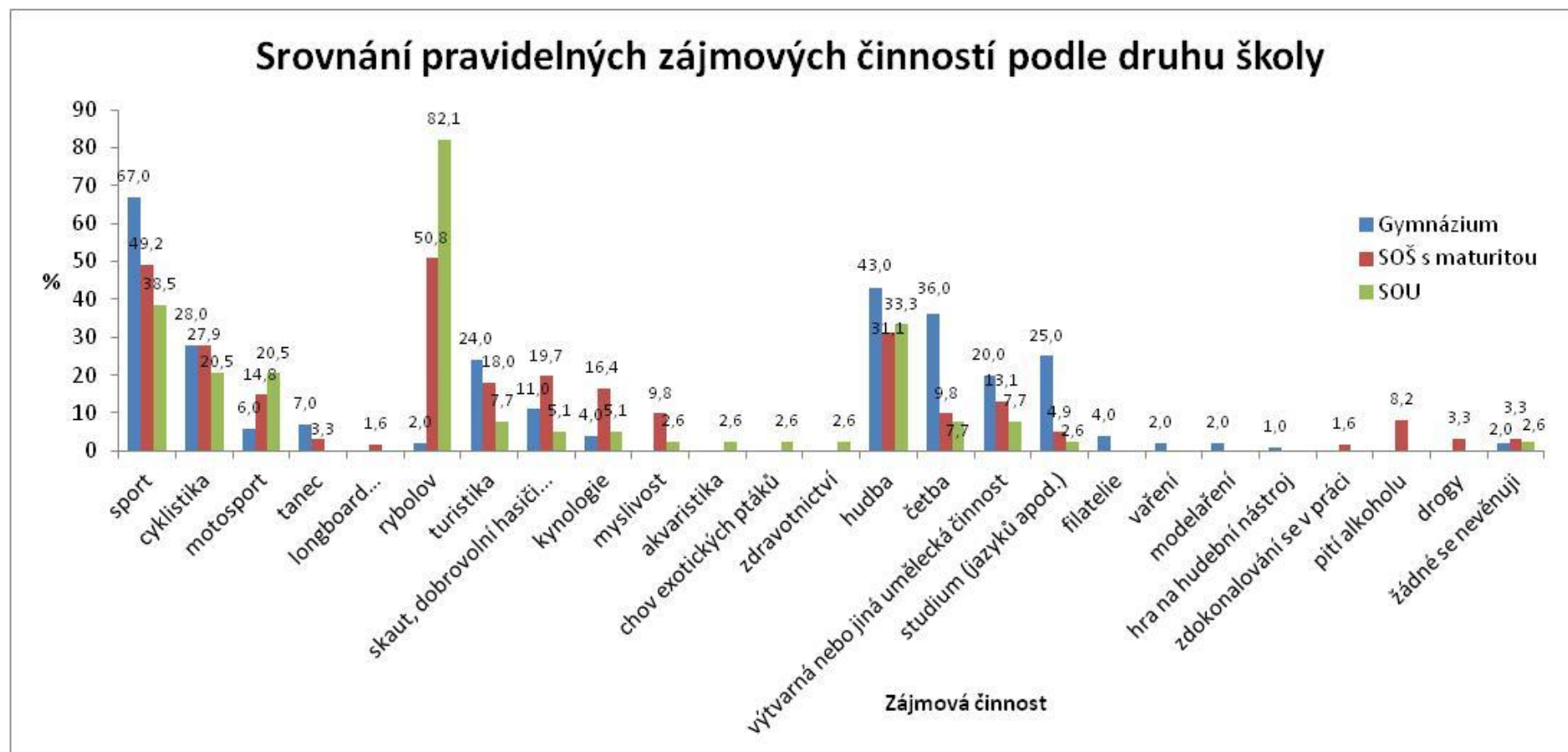
Zdroj: Vlastní práce

Graf 64: Srovnání pravidelných zájmových činností podle pohlaví

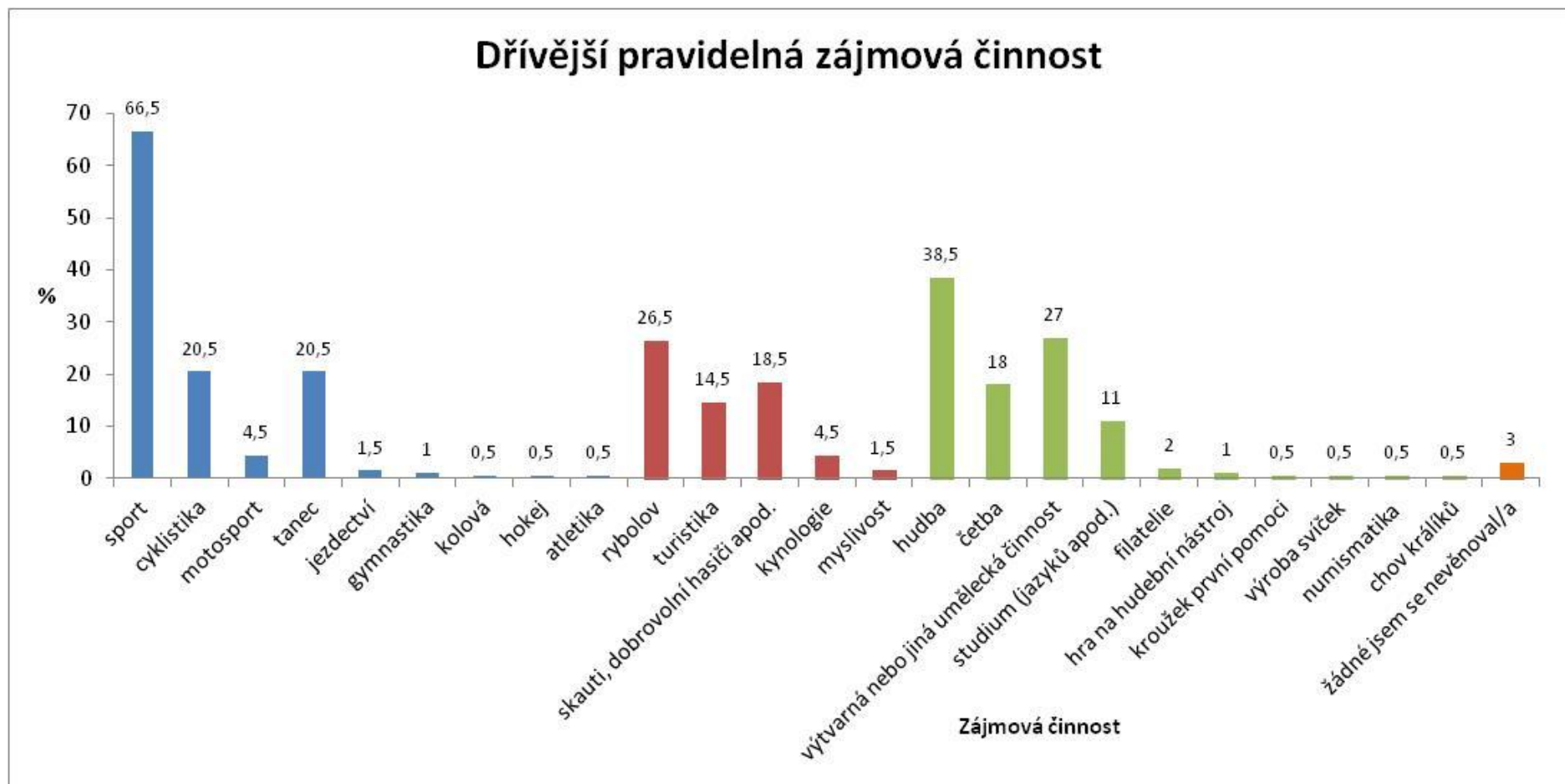
Zdroj: Vlastní práce

Graf 65: Srovnání pravidelných zájmových činností podle druhu školy

Zdroj: Vlastní práce

Graf 66: Minulá pravidelná zájmová činnost

Zdroj: Vlastní práce